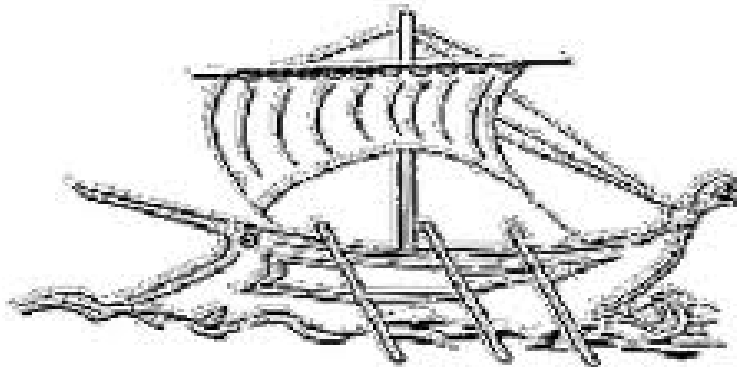

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

**«Η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
σύμφωνα με τα Ελληνικά και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
(Δ.Λ.Π. – I.A.S. 1, 7)»**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΡΟΥΜΠΕΪΔΗ ΣΠΥΡΙ**

ΔΟΥΛΑ (Α.Μ.: 13084)

ΤΣΕΡΤΟΥ ΜΑΡΙΝΑ (Α.Μ.: 13291)

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΠΑΔΕΑΣ Β. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Περιεχόμενα

Πρόλογος	7

Μέρος Α

Η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Κεφάλαιο 1: Ισολογισμός

1.1	Εισαγωγή	8
1.2	Σπουδαιότητα του ισολογισμού του ιστορικού κόστους	10
1.3	Βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη σύνταξη του ισολογισμού	11
1.4	Έννοια του ενεργητικού και του παθητικού	13
1.4.1	Έννοια της επιχειρηματικής περιουσίας	13
1.4.2	Έννοια του ενεργητικού	14
1.4.3	Έννοια του παθητικού	15
1.5	Διάκριση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων	17
1.5.1	Η ταχύτητα κυκλοφορίας ως κριτήριο διακρίσεως των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων	17
1.6	Αφανή περιουσιακά στοιχεία	19
1.7	Αποτίμηση	19
1.8	Ομαδοποίηση στοιχείων ισολογισμού	20
1.9	Τυποποίηση του ισολογισμού	21
1.10	Διακρίσεις ισολογισμού	23
1.11	Ειδικό ισολογισμό	26
1.12	Θεωρίες περί ισολογισμού	27

Κεφάλαιο 2: Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως

2.1	Εισαγωγή	30
2.2	Περιεχόμενο και σπουδαιότητα του λογαριασμού αποτελεσμάτων Χρήσεως	30
2.3	Έννοιες εσόδων και εξόδων	32
2.3.1	Έννοια και αναγνώριση εσόδων	32
2.3.2	Έννοια και αναγνώριση εξόδων	34
2.4	Βασικές παραδοχές και αρχές που διέπουν τα αποτελέσματα χρήσεως ..	35
2.5	Μορφές του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως	36

2.6	Γενικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. που διέπουν την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως	38
2.7	Κέρδη υπεραξίας και ζημίες απαξίωσης	38
2.8	Κατηγορίες κονδυλίων που περιλαμβάνονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως	39
2.9	Υπόδειγμα της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως	42

Κεφάλαιο 3: Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων

3.1	Εισαγωγή	43
3.2	Γενικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. που διέπουν τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων	43
3.3	Κατηγορίες κονδυλίων που περιλαμβάνονται στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων	44
3.4	Υπόδειγμα του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων	45

Κεφάλαιο 4: Προσάρτημα

4.1	Εισαγωγή	46
4.2	Γενικές πληροφορίες περί προσαρτήματος	46
4.3	Περιεχόμενο του προσαρτήματος	47
4.4	Υπόδειγμα του προσαρτήματος	55

Κεφάλαιο 5: Κατάσταση του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης

5.1	Εισαγωγή	61
5.2	Σπουδαιότητα της κατάστασης λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης	61
5.3	Γενικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. που διέπουν την κατάσταση λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης	62
5.4	Κατηγορίες κονδυλίων που περιλαμβάνονται στην κατάσταση του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης	63
5.5	Υπόδειγμα του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης	65

Μέρος Β

Η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Κεφάλαιο 6: Ισολογισμός (Κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης)

6.1	Έννοια του ισολογισμού	66

6.2	Ανάλυση στοιχείων ισολογισμού	67
6.3	Έννοια και καταχώρηση των στοιχείων του ενεργητικού	71
6.4	Διαχωρισμός κυκλοφορούντων και μη κυκλοφορούντων στοιχείων	73
6.5	Διαχωρισμός υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ...	75
6.6	Υπόδειγμα ισολογισμού	79

Κεφάλαιο 7: Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως (Κατάσταση συνολικών εσόδων)

7.1	Εισαγωγή	80
7.2	Περιεχόμενο της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως	81
7.3	Πληροφορίες που παρουσιάζονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως ή στις επεξηγηματικές σημειώσεις	83
7.4	Κατάσταση αποτελεσμάτων με ταξινόμηση των δαπανών κατ' είδος	84
7.5	Κατάσταση αποτελεσμάτων με ταξινόμηση των δαπανών κατά λειτουργία ...	84
7.6	Δομή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως κατά την αλλοδαπή πράξη	86
7.6.1	Μονοδιάστατη κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως	86
7.6.2	Πολυδιάστατη κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως	87

Κεφάλαιο 8: Πίνακας (Κατάσταση) μεταβολών ιδίων κεφαλαίων

8.1	Εισαγωγή	89
8.2	Περιεχόμενο και σπουδαιότητα της κατάστασης μεταβολών ιδίων κεφαλαίων	90
8.3	Τύπος της κατάστασης	93
8.4	Υπόδειγμα κατάστασης μεταβολών ιδίων κεφαλαίων	94

Κεφάλαιο 9: Κατάσταση ταμιακών ροών

9.1	Εισαγωγή	95
9.2	Σκοπός της κατάστασης ταμιακών ροών	96
9.3	Πεδίο εφαρμογής της κατάστασης ταμιακών ροών	96
9.4	Προσδιορισμός έννοιας όρων	97
9.5	Οφέλη από την πληροφόρηση για τις ταμιακές ροές	98

9.6	Ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα	98
9.7	Διάκριση και παρουσίαση ταμιακών ροών	102
9.7.1	Ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες	102
9.7.2	Ταμιακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	104
9.7.3	Ταμιακές ροές από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες	106
9.8	Εμφάνιση ταμιακών ροών	106
9.8.1	Εμφάνιση ταμιακών ροών από επιχειρηματικές δραστηριότητες	106
9.8.1.1	Άμεση μέθοδος	107
9.8.1.2	Έμμεση μέθοδος	108
9.8.2	Εμφάνιση ταμιακών ροών από επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες	110
9.9	Παρουσίαση καθαρών ταμιακών ροών	110
9.10	Ειδικές κατηγορίες ταμιακών ροών	111
9.10.1	Ταμιακές ροές από συναλλαγές σε ξένο νόμισμα	111
9.10.2	Έκτακτα κονδύλια	112
9.10.3	Ταμιακές ροές από τόκους και μερίσματα	112
9.10.4	Ταμιακές ροές από φόρους εισοδήματος	114
9.10.5	Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες	115
9.10.6	Μεταβολές ποσοστού ιδιοκτησίας σε θυγατρικές και άλλες επιχειρήσεις ..	115
9.10.7	Μη ταμιακές συναλλαγές	116
9.10.8	Άλλες γνωστοποιήσεις	117
9.11	Αδυναμίες της κατάστασης ταμιακών ροών	118
Κεφάλαιο 10: Προσάρτημα οικονομικών καταστάσεων (Επεξηγηματικές σημειώσεις)		
10.1	Έννοια – περιεχόμενο του προσαρτήματος	120
10.2	Παρουσίαση προσαρτήματος	120
10.3	Λογιστικές μέθοδοι που αναφέρονται στο προσάρτημα	121
10.4	Κύριες πηγές αβεβαιότητας εκτιμήσεων	123
10.5	Κεφάλαιο	124

Μέρος Γ

Συγκριτική παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Γ.1	Εισαγωγή	126
Γ.2	Διαφορές που αφορούν τις συντασσόμενες οικονομικές καταστάσεις	126
Γ.3	Διαφορές που αφορούν τη διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων	128
	Βιβλιογραφία	131

Πρόλογος

Η Λογιστική αποτελεί την επιστήμη που συλλέγει, καταγράφει, παρουσιάζει και εν τέλει εκθέτει τα αποτελέσματα της εκάστοτε επιχείρησης συντάσσοντας ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις. Τόσο η Χρηματοοικονομική, όσο και η Διοικητική Λογιστική χρησιμοποιούν, ο κάθε κλάδος για τις δικές του λειτουργίες, τις λογιστικές πληροφορίες που παρέχουν οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις. Ως εκ τούτου, η μελέτη και η κατανόηση τους αποτελούν κριτικούς παράγοντες για την επιστήμη καθώς και για τις επιχειρήσεις αφού κυρίαρχος σκοπός της ανάλυσης τους είναι η διευκόλυνση της λήψης αποφάσεων που αφορούν στην αποτελεσματική κατανομή των πόρων της επιχείρησης. Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, είναι στην ουσία εκθέσεις με ποσά, νούμερα που δείχνουν την αποδοτικότητα της εταιρείας, παρουσιάζοντας τη χρηματοοικονομική της θέση, τις μεταβολές αυτής, τις επιδόσεις της κ.ά. Αυτό επιτυγχάνεται όταν πληρούνται τα ποιοτικά χαρακτηριστικά όπως αυτά έχουν καθιερωθεί από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.) και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.)

Το αντικείμενο που πραγματεύεται η εργασία την οποία αναλάβαμε να διεκπεραιώσουμε κατά την ολοκλήρωση του κύκλου σπουδών μας στο Τμήμα Λογιστικής του Τ.Ε.Ι. Πειραιά, είναι η εκτενής ανάλυση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.), και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) καθώς και η μεταξύ τους σύγκριση. Η εν λόγω εργασία αποτελείται από τρία (3) μέρη. Στο Α' Μέρος πραγματοποιείται ανάλυση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.). Στο Β' Μέρος διενεργείται ανάλυση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.), ενώ στο Γ' και τελευταίο Μέρος της εργασίας ακολουθεί η συγκριτική αντιπαραβολή τους.

Μέρος Α: Η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Κεφάλαιο 1: Ισολογισμός

1.1 Εισαγωγή

Ο ισολογισμός, η κατάσταση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, παρέχει πληροφορίες για τους οικονομικούς πόρους μιας επιχείρησης και τις απαιτήσεις/δικαιώματα επ' αυτών, από τους πιστωτές ή τους ιδιοκτήτες, σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Παρουσιάζει την οικονομική θέση και διάρθρωση της επιχείρησης στη γενική διάταξη Ενεργητικό = Πηγές Ενεργητικού (υποχρεώσεις + ίδια κεφάλαια) και τα απαρτίζοντα τις βασικές αυτές κατηγορίες επιμέρους στοιχεία σε στατική μορφή και σε αντίθεση με τη μορφή ροής με την οποία αυτά παρουσιάζονται στις άλλες λογιστικές καταστάσεις.¹

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούν βασική πηγή πληροφοριών για τους διευθύνοντες μιας επιχείρησης και τους μετόχους της. Συγκεκριμένα ο ισολογισμός αποτελεί βασική πηγή για τον επιχειρηματία, διότι θα στηριχθεί σ' αυτόν για να αξιολογήσει την απόδοση της επιχείρησής του και να λάβει αποφάσεις για τον προγραμματισμό της περαιτέρω δράσεώς της. Αξίζει να σημειωθεί πως πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης δεν παρέχει ένας οποιοσδήποτε ισολογισμός (π.χ. ισολογισμός διαλύσεως, συγχωνεύσεως), αλλά ο ισολογισμός «τέλους χρήσεως», όπως ονομάζεται, ο οποίος συνοδεύεται και από την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως. Πέραν του επιχειρηματία και των μετόχων, άλλοι ενδιαφερόμενοι για τα στοιχεία του ισολογισμού είναι οι προμηθευτές, οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, το δημόσιο, οι συνδικαλιστικές ενώσεις των εργαζομένων, διάφορα επιμελητήρια, τα χρηματιστήρια και χρηματιστηριακά γραφεία, οι εταιρίες των ελεγκτών – λογιστών και οι εταιρίες συμβούλων επιχειρήσεων.

Για πολλές δεκαετίες η εμφάνιση και η δομή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ήταν προϊόν των εκάστοτε αποφάσεων, των προτιμήσεων και των γνώσεων των λογιστών που τις συνέτασσαν. Κατά συνέπεια οι ενδιαφερόμενοι είχαν περιορισμένες δυνατότητες αντλήσεως αξιόπιστων πληροφοριών από τους δημοσιευόμενους ισολογισμούς. Από το 1980 όμως κι έπειτα σημαντικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις έχουν θέσει τα θεμέλια για τον εκσυγχρονισμό της λογιστικής υποδομής της χώρας μας.

---

¹ βλ. Κάντζος Κωνσταντίνος: «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 2002

Είναι λοιπόν μια στατική οικονομική κατάσταση, ένα φωτογραφικό στιγμιότυπο εκπεφρασμένο σε λογιστικούς όρους, που δείχνει τη χρηματοοικονομική θέση της επιχείρησης σε μία δεδομένη στιγμή. Γι' αυτό η σωστή ονομασία της κατάστασης αυτής είναι «Κατάσταση Οικονομικής Θέσης». Εν τούτοις, σε διεθνή κλίμακα έχει επικρατήσει η ονομασία ισολογισμός που πηγάζει από το γεγονός ότι το ενεργητικό είναι πάντοτε ισοζυγισμένο με το παθητικό, σύμφωνα με την ακόλουθη εξίσωση που αποτελεί το βάθρο της διπλογραφικής λογιστικής:

Ενεργητικό = Πηγες Ενεργητικού (υποχρεώσεις + ίδια κεφάλαια)

Αναλυτικότερα, ο ισολογισμός εμφανίζει:

1. Τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στην οικονομική μονάδα.
2. Τις υποχρεώσεις της οικονομικής μονάδας προς τρίτους (ξένο κεφάλαιο).
3. Τα ποσά που οι ιδιοκτήτες της οικονομικής μονάδας επένδυσαν σε αυτή τη μορφή εισροών ή μη αναληφθέντων κερδών (ίδιο κεφάλαιο) και τα οποία στοιχεία και ποσά αποτιμήθηκαν, ομαδοποιήθηκαν και παρουσιάζονται στην κατάσταση αυτή σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές.²

Ιδιαίτερη σημασία έχει η έννοια «στατική οικονομική κατάσταση», καθώς ο ισολογισμός του ιστορικού κόστους απέχει απ' το να εμφανίζει την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, αφού τα πάγια περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στο κόστος κτήσης τους, επί του κόστους αυτού υπολογίζονται οι αποσβέσεις. Τα αποθέματα αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη αξία μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας. Τα χρεόγραφα με τη σειρά τους αποτιμώνται στη συνολικά χαμηλότερη αξία μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας. Η αρχή της συντηρητικότητας προνοεί για τις ενδεχόμενες ζημίες ενώ αγνοεί τα προβλεπόμενα κέρδη.

Αναφέρεται συχνά πως ο ισολογισμός είναι μια περίληψη της απογραφής. Αυτό δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια. Ο ισολογισμός στην αρχική του μορφή είναι πίνακας λογιστικής προελεύσεως, αφού θεωρητικά προέρχεται από τα υπόλοιπα του γενικού ισοζυγίου. Αλλά τα υπόλοιπα αυτά χρειάζονται διόρθωση και γι' αυτό μεσολαβεί η απογραφή που είναι εξωλογιστικό έγγραφο. Η απογραφή ορισμένων λογαριασμών (πελατών, προμηθευτών, χρεωστών, πιστωτών κ.ά.) γίνεται από τα αναλυτικά

---

² Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, ανάλυση και ερμηνεία της γενικής και αναλυτικής λογιστικής, σε συνδυασμό με τις παραδεγμένες αρχές λογιστικής – κοστολόγησης και την ισχύουσα εμπορική και φορολογική νομοθεσία (ν 2065/1992 – νομοθεσία και λογιστική του Φ.Π.Α.)», τόμος Β, εκδόσεις Βρυκούς, Τρίτη έκδοση, Πειραιάς 1993.

ισοζύγια των λογαριασμών αυτών που δίνονται από τη λογιστική. Υπάρχουν όμως και οι άλλο λογαριασμοί (κυρίως αποθεμάτων) τα υπόλοιπα των οποίων διορθώνονται δια της απογραφής. Εξάλλου, στον ισολογισμό αναγράφονται και ορισμένα άλλα κονδύλια (τόκοι κατασκευαστικής περιόδου, χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές δανείων για πάγια στοιχεία κλπ) που δεν απογράφονται αλλά προσδιορίζονται κατόπιν διερευνησεως των σχετικών λογαριασμών. Ο ισολογισμός λοιπόν είναι ένας συνδυασμός της λογιστικής διαδικασίας και της απογραφής που δεν αποτελεί απλώς περίληψη της.

1.2 Σπουδαιότητα του ισολογισμού του ιστορικού κόστους

Ο ισολογισμός του ιστορικού κόστους αποτελεί, όπως είπαμε, μια συνοπτική εικόνα της οικονομικής θέσης της επιχείρησης σε μια στιγμή της ιστορίας της, που δεν εκφράζει ούτε την τρέχουσα αξία των περιουσιακών της στοιχείων, ούτε την αγοραία αξία της επιχείρησης σαν ένα σύνολο, ούτε την αγοραία αξία των μετοχών της. Εμφανίζει το κόστος κτήσεως των περιουσιακών στοιχείων στο παρελθόν και τις πηγές των κεφαλαίων που διατέθηκαν στο παρελθόν για την απόκτηση αυτών των περιουσιακών στοιχείων.

Επιπλέον περικλείει εκτιμήσεις (προβλέψεις, αποσβέσεις, κ.λπ.) που καθιστούν περισσότερο αμφίβολη την αντικειμενικότητά του. Για τους λόγους αυτούς πολλοί πιστεύουν ότι η αξία του ιστορικού ισολογισμού είναι πολύ περιορισμένη αν όχι ασήμαντη.

Παρά τις παραπάνω αναμφισβήτητες αδυναμίες του ισολογισμού, οι συνετοί λήπτες αποφάσεων πρέπει να μελετούν σε βάθος όλες τις οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύει η επιχείρηση για να σχηματίσουν σφαιρική και ολοκληρωμένη εικόνα για την κατάσταση και πορεία της επιχείρησης. Γι' αυτό και πρέπει να μελετούνται και μάλιστα συνδυασμένα.

Η απομόνωση μιας εκ των καταστάσεων αυτών και η μελέτη μόνο αυτής, ασφαλώς θα οδηγήσει σε ανεπαρκή και εσφαλμένα συμπεράσματα.

Ο ισολογισμός παρουσιάζει τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της εταιρίας σε ομοειδείς κατηγορίες, των οποίων ο αλληλοσυσχετισμός μπορεί να δώσει χρησιμότες πληροφορίες στους λήπτες αποφάσεων. Ο συσχετισμός, για παράδειγμα των κυκλοφορούντων στοιχείων με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις μας δίνει το δείκτη ρευστότητας της επιχείρησης, που είναι πιο σημαντικός ακόμη κι από το δείκτη αποδοτικότητας αυτής. Ο συσχετισμός των ίδιων προς τα ξένα κεφάλαια μας δίνει το δείκτη της δανειακής επιβαρύνσεως, που είναι επίσης σημαντικός για τον παραπέρα δανεισμό της επιχείρησης από τις τράπεζες, κ.λπ. Ο

συσχετισμός του πάγιου με το κυκλοφορούν ενεργητικό μας δίνει το σημαντικό επίσης δείκτη της παγιοποιήσεως της περιουσίας, από τον οποίο τόσο χρήσιμα συμπεράσματα μπορούμε να αντλήσουμε.

Αλλά για τη μελέτη και των άλλων οικονομικών καταστάσεων είναι απαραίτητα τα μεγέθη του ισολογισμού. Για να προσδιοριστούν π.χ. η αποδοτικότητα επιχείρησης, η ταχύτητα κυκλοφορίας των αποθεμάτων, απαιτήσεων, υποχρεώσεων, κ.λπ. πρέπει κατ' ανάγκη ορισμένα απαραίτητα λογιστικά μεγέθη να ληφθούν από τον ισολογισμό.

1.3 Βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη σύνταξη του ισολογισμού

Σκοπός του ισολογισμού είναι να δώσει πληροφορίες στους μελετητές του για την κατάσταση της επιχείρησης. Για να συνταχθούν όμως ακριβή και ορθά συμπεράσματα είναι απαραίτητο ο ισολογισμός να συντάσσεται με βάση ορισμένες αρχές, που έχουν σχέση με τη δομή του, την ακρίβεια και το περιεχόμενο των στοιχείων του.

Ο ν. 2190/1920 καθορίζει ρητά τον τρόπο συντάξεως και τη δομή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στη χώρα μας. Παρακάτω αναφέρονται εν συντομία οι πιο σημαντικές από τις αρχές, που καθορίζει ο παραπάνω νόμος σχετικά με τη σύνταξη των ισολογισμών:

α. Η σαφήνεια

Οι ονομασίες των λογαριασμών ή ομάδων λογαριασμών πρέπει να αποδίδουν όσο το δυνατόν πιο πιστά το περιεχόμενο των λογαριασμών αυτών, ώστε να αποφεύγουν παραπλανητικές εντυπώσεις.

Η ομαδοποίηση των επιμέρους λογαριασμών πρέπει να γίνεται με βάση το περιεχόμενο και η κατάταξή τους με βάση τη ρευστότητα για το ενεργητικό και τη λήξη των υποχρεώσεων για το παθητικό.

β. Η δομή και το σχήμα

Η αρχή αυτή αναφέρεται στη δομή και το σχήμα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Οι λογαριασμοί του ισολογισμού πρέπει να τοποθετούνται σε δύο στήλες η μία δίπλα στην άλλη με τα στοιχεία του ενεργητικού αριστερά και τα στοιχεία του παθητικού δεξιά, όπως ορίζεται στο Π.Δ. 1123/1980 σχετικό με την εφαρμογή του Ε.Γ.Λ.Σ.

Τα στοιχεία του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσεως πρέπει να τοποθετούνται σε κάθετη διάταξη σύμφωνα με το παραπάνω Προεδρικό Διάταγμα. Στο ίδιο Π.Δ. ορίζεται και η δομή του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων.

γ. Η ειλικρίνεια και ακρίβεια

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με το άρθρο 42 του ν.2190/1920 πρέπει να εμφανίζουν την πραγματική εικόνα της περιουσιακής διάρθρωσης, της χρηματοοικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων της χρήσεως της επιχείρησης. Τα στοιχεία που εμφανίζονται σε αυτές πρέπει να είναι υπαρκτά και να μην παραλείπονται κάποια από αυτά. Επίσης πρέπει να είναι ακριβή, δηλαδή να εμφανίζονται με την πραγματική τους αξία. Πολλές φορές η αρχή αυτή παραβιάζεται, όταν διενεργούνται σκόπιμα ή αθέλητα ανακριβείς απογραφές, π.χ. αποθεμάτων, με αποτέλεσμα την παραποίηση των οικονομικών αποτελεσμάτων.

δ. Η συνέχεια και ομοιομορφία

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει να συντάσσονται ομοιόμορφα κάθε χρόνο χωρίς να μεταβάλλεται η μορφή της εκτιμήσεώς τους. Παρέκκλιση από την παραπάνω αρχή είναι δυνατή μόνο, αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, οι οποίοι να αναφέρονται στο προσάρτημα. Είναι ευνόητο, ότι η αρχή αυτή έχει εφαρμογή και στις μεθόδους αποτίμησης και αποσβέσεων, οι οποίες δεν πρέπει να αλλάζουν από χρήση σε χρήση. Η αρχή της συνέχειας και ομοιομορφίας ενισχύει τη συγκρισιμότητα των ισολογισμών κι διευκολύνει σημαντικά τη μελέτη τους.

Στο άρθρο 43 του ίδιου νόμου ορίζεται, ότι τα ποσά ανοίγματος των λογαριασμών της χρήσεως πρέπει να συμφωνούν απόλυτα με εκείνα του ισολογισμού κλεισίματος της προηγούμενης χρήσεως. Με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται η αρχή της συνέχειας του ισολογισμού.

ε. Συγκριτική παράθεση των στοιχείων της προηγούμενης χρήσεως

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, που ορίζεται από το άρθρο 42 του ν. 2190/1920, παράλληλα με τα στοιχεία της κλειόμενης χρήσεως πρέπει να παραθέτονται και εκείνα της προηγούμενης, ώστε να είναι δυνατή η σύγκρισή τους.

1.4 Έννοια του ενεργητικού και του παθητικού

1.4.1 Έννοια της επιχειρηματικής περιουσίας

Περιουσία από οικονομική άποψη είναι το σύνολο των συγκεκριμένων αγαθών στα οποία έχουν επενδυθεί τα κεφάλαια της επιχείρησης. Στην έννοια της περιουσίας περιλαμβάνονται τόσο τα υλικά όσο και τα άυλα αγαθά που διαθέτει η επιχείρηση και ανήκουν κατά κυριότητα σ' αυτήν (ή στον ιδιοκτήτη της).

Από νομική άποψη η περιουσία εξετάζεται υπό στενή και ευρεία έννοια. Υπό ευρεία έννοια περιουσία είναι το σύνολο των έννομων σχέσεων του προσώπου των δεκτικών χρηματικής αποτίμησης. Με την έννοια αυτή λαμβάνεται ο όρος στο ισχύον δίκαιο, δηλαδή στην περιουσία περιλαμβάνονται τόσο τα δικαιώματα όσο και οι υποχρεώσεις του προσώπου. Υπό στενή έννοια περιουσία είναι το σύνολο των δικαιωμάτων του προσώπου που είναι δεκτικά χρηματικής αποτιμήσεως. Υπό την έννοια αυτήν η περιουσία απαρτίζεται μόνο από δικαιώματα (υλικά και άυλα) που έχουν χρηματική αξία και δεν περιλαμβάνονται σε αυτήν οι υποχρεώσεις.

Σχετικά με την έννοια της περιουσίας δεν επικρατεί ομοφωνία μεταξύ των ερευνητών της λογιστικής και της ιδιωτικής των επιχειρήσεων. Κάποιοι είναι υποστηρικτές της ευρείας και άλλοι της στενής έννοιας του όρου. Έτσι οι μεν δέχονται ότι με τον όρο περιουσιακά στοιχεία νοούνται τόσο τα στοιχεία του ενεργητικού όσο και του παθητικού (υποχρεώσεις), οι δε, δέχονται πως περιουσιακά στοιχεία είναι μόνο τα στοιχεία του ενεργητικού, ενώ οι υποχρεώσεις (προς τρίτους και ιδιοκτήτες) δε συνιστούν περιουσιακά στοιχεία.

Υπάρχουν στοιχεία του ενεργητικού που με βάση τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές εγγράφονται στο ενεργητικό του ισολογισμού αλλά δεν έχουν καμία περιουσιακή αξία όπως π.χ. οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές δανείων που διατέθηκαν για την αγορά παγίων στοιχείων. Άρα, ενώ περιουσιακά στοιχεία είναι τα στοιχεία του ενεργητικού που έχουν αξία για την επιχείρηση, αυτό δεν ισχύει και αντιστρόφως, δεν είναι δηλαδή όλα τα στοιχεία του ενεργητικού περιουσιακά στοιχεία. Περεταίρω ανάλυση για τα περιουσιακά στοιχεία (αφανή περιουσιακά στοιχεία και αποτίμηση) ακολουθεί σε παρακάτω κεφάλαια.

1.4.2. Έννοια του ενεργητικού

Το ενεργητικό αποτελεί συγκεκριμένο και προσχεδιασμένο σύνολο οικονομικών πόρων με την άμεση ή μελλοντική χρήση των οποίων η οικονομική μονάδα επιδιώκει την επίτευξη του σκοπού της.³

Για να χαρακτηριστεί ένα αγαθό ως στοιχείο του ενεργητικού πρέπει να ισχύουν οι εξής προϋποθέσεις:

1. Το στοιχείο πρέπει να είναι οικονομικό αγαθό, δηλαδή να ικανοποιεί οικονομικές ανάγκες και να βρίσκεται σε έλλειψη η οποία προσδίδει σε αυτό αξία. Για παράδειγμα το φως του ήλιου δε βρίσκεται σε έλλειψη, δεν έχει αγοραία αξία και μολονότι αναγκαία χρησιμοποιείται από μία βιομηχανική επιχείρηση, εντούτοις δεν αναγράφεται στον ισολογισμό της ως στοιχείο του ενεργητικού.
2. Το οικονομικό αγαθό πρέπει να ανήκει κατά κυριότητα στην επιχείρηση. Οι λεωφόροι και οι κοινόχρηστοι δρόμοι για παράδειγμα είναι οικονομικά αγαθά για μία επιχείρηση μεταφορών, δε θεωρούνται όμως ως περιουσιακά στοιχεία αυτής, γιατί δεν ανήκουν σ' αυτήν κατά κυριότητα.
3. Η επιχείρηση πρέπει να προσδοκά από το στοιχείο μελλοντικά οφέλη. Μελλοντικά οφέλη προσδοκούνται όταν το στοιχείο έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στην παραγωγή νέων στοιχείων. Ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, που δίνει στην κατέχουσα βιομηχανία τη δυνατότητα να παράγει προνομιακά ένα προϊόν πρέπει να θεωρείται στοιχείο ενεργητικού μέχρις ότου το προϊόν ζητείται από την κατανάλωση. Αν μία νέα εφεύρεση απαξιώσει την υπάρχουσα, τότε αυτή παύει να έχει τη δυνατότητα να παρέχει μελλοντικά οφέλη στην επιχείρηση και πρέπει να διαγραφεί από την ομάδα των στοιχείων του ενεργητικού.
4. Το στοιχείο πρέπει να δέχεται χρηματικής αποτιμήςεως. Η αντικειμενική αποτίμηση σε χρηματικές μονάδες εξυπηρετεί διττά την παρουσίαση στον ισολογισμό. Η αντικειμενικότητα της αποτιμήςεως της αξίας των στοιχείων είναι αναγκαία για τους ελεγκτές του ισολογισμού αφενός, αλλά κυρίως για τους χρήστες αυτού (μετόχους, πιστωτές κλπ) που βασίζονται στα κονδύλιά του. Ακόμη η εκτίμηση σε χρηματικές μονάδες παρέχει το κοινό μέτρο, ώστε οι μονάδες των αποθεμάτων να συναθροίζονται με τις μονάδες των κτηρίων, μηχανημάτων, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας κλπ.

---

³ Κάντζος Κωνσταντίνος: «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 2002.

1.4.3 Έννοια του παθητικού

Το παθητικό εκφράζει το σύνολο των υποχρεώσεων της επιχείρησης προς τους χρηματοδότες της. Ανάλογα με τη σχέση των χρηματοδοτών προς την επιχείρηση, οι υποχρεώσεις διακρίνονται σε:

1. Υποχρεώσεις προς τρίτους.
2. Υποχρεώσεις προς τους φορείς της επιχείρησης (καθαρή θέση της επιχείρησης).

Οι **υποχρεώσεις** είναι οι απαιτήσεις των πιστωτών για οικονομικούς πόρους που έχουν επενδύσει – δανείσει προσωρινά και υπό συγκεκριμένους οικονομικούς και χρονικούς όρους στην συγκεκριμένη μονάδα.⁴

Τα **ίδια κεφάλαια** αντιπροσωπεύουν τα δικαιώματα των ιδιοκτητών στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και αποτελούν επένδυση μονιμότερης και άνευ όρων μορφής σ' αυτήν, εφόσον οι μέτοχοι, σε αντίθεση με τους άλλους επενδυτές και πιστωτές, έχουν τελευταία προτεραιότητα και μόνο στα απομένοντα (μετά την ικανοποίηση των πιστωτών) περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης. Τα ίδια κεφάλαια αποτελούνται συνήθως από δύο μέρη: το εισφερθέν κεφάλαιο και τα παρακρατηθέντα κέρδη ή αποθεματικά. Ενώ το εισφερθέν κεφάλαιο αντιπροσωπεύει τις αξίες που οι ιδιοκτήτες επένδυσαν στην επιχείρηση σε αντάλλαγμα ιδιοκτησιακού συμφέροντος σ' αυτή (μετοχών, μεριδίων κ.λπ.), τα παρακρατηθέντα κέρδη συνιστούν, συνήθως, επανεπένδυση αυτών στην επιχείρηση από τη διοίκηση και προς όφελος των ιδιοκτητών. Κανονικά η διοίκηση της επιχείρησης διαχειρίζεται τα περιουσιακά της στοιχεία έτσι ώστε μακροπρόθεσμα οι ιδιοκτήτες να παίρνουν περισσότερα από ότι δίνουν στην επιχείρηση. Όμως το γεγονός ότι στις περισσότερες επιχειρήσεις ένα μεγάλο ποσοστό των κερδών συνεχώς παρακρατείται από τη διοίκηση για ανάπτυξη και επέκταση της επιχείρησης υπογραμμίζει το συμφέρον και των managers στις σύγχρονες επιχειρήσεις, στις οποίες διαφαίνονται έτσι δύο κυρίως τάξεις επενδυτών με επιρροή: οι ιδιοκτήτες που επενδύουν κεφάλαια και οι managers που επενδύουν το διοικητικό τους ταλέντο και την επιχειρησιακή τους γνώση.

---

⁴ Κάντζος Κωνσταντίνος: «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 2002.

Επίσης, τα ίδια κεφάλαια με τις υποχρεώσεις τις πηγές από τις οποίες προήλθε το ενεργητικό και με το οποίο βρίσκονται σε σχέση ισότητας του τύπου:

Ενεργητικό = Πηγές ενεργητικού ή

Ενεργητικό = Ίδια κεφάλαια + Ξένα κεφάλαια ή

Ενεργητικό = Ίδια κεφάλαια + Υποχρεώσεις ή

Ενεργητικό = Παθητικό (IK + Υ)⁵

Αν όλα τα στοιχεία του ενεργητικού ρευστοποιηθούν με τα ποσά που εμφανίζονται στον ισολογισμό, το απομένον ενεργητικό θα μπορούσε να διανεμηθεί στους ιδιοκτήτες της επιχείρησης και θα ήταν ίσο με το ποσό της καθαρής θέσεως.⁶

Η έννοια αυτής της ισότητας γίνεται αμέσως κατανοητή αν εξετάσουμε τη φύση της κάθε μίας από τις τρεις συνισταμένες της. Το ενεργητικό είναι κάποιοι οικονομικοί πόροι – περιουσιακά στοιχεία στη διάθεση της επιχείρησης, που αποτελεί νομικό (και όχι φυσικό) πρόσωπο και έτσι δεν έχει εξουσία αυτοδιάθεσης. Από την άλλη μεριά της ισότητας εμφανίζονται οι απαιτήσεις ή τα δικαιώματα επ' αυτών των περιουσιακών στοιχείων τα οποία δεν μπορούν να είναι παρά ισόποσα με τα περιουσιακά αυτά στοιχεία. Έτσι έχουμε τη σχέση:

Περιουσιακά στοιχεία = Δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων

Οι κάτοχοι των δικαιωμάτων αυτών δεν μπορούν να τα εξασκήσουν άμεσα αλλά μόνο στο πλαίσιο των συμφωνηθέντων με την επιχείρηση ή του νόμου που διέπει τις σχέσεις αυτές. Άμεση είναι η άσκηση της εξουσίας της διοίκησης σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και στα πλαίσια, εννοείται, του σκοπού της, την οποία διοικούν ως εκπρόσωποι των μετόχων.

Στον ισολογισμό, και μέσα από την παραπάνω ισότητα, μπορούμε να δούμε τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης σε δύο διαστάσεις: Α) αυτή που τα παρουσιάζει σαν μία λίστα οικονομικών πόρων υπό τον έλεγχο της επιχείρησης και,

---

⁵ Κάντζος Κωνσταντίνος: «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 2002.

⁶ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, ανάλυση και ερμηνεία της γενικής και αναλυτικής λογιστικής, σε συνδυασμό με τις παραδεγμένες αρχές λογιστικής – κοστολόγησης και την ισχύουσα εμπορική και φορολογική νομοθεσία (ν 2065/1992 – νομοθεσία και λογιστική του Φ.Π.Α.)», τόμος Β, εκδόσεις Βρυκούς, Τρίτη έκδοση, Πειραιάς 1993.

Β) αυτή που τα εξισώνει με τα ισόποσα δικαιώματα επ' αυτών μίας ή περισσότερων κατηγοριών νομικών ή φυσικών προσώπων εκτός της επιχείρησης. Προφανώς, λόγω αυτής της ισότητας η κατάσταση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης λέγεται ισολογισμός. Επίσης, η ισότητα αυτή επιβάλλει, αναπόφευκτα, τη δεικνυσιμότητα και στην λειτουργική τεχνική της σύγχρονης λογιστικής (λογιστική διπλογραφικού συστήματος) και επιτυγχάνει μέσω της τεχνικής αυτής την παρακολούθηση όχι μόνο των μεταβολών των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης, αλλά και των μεταβολών των δικαιωμάτων των τρίτων έναντι των περιουσιακών στοιχείων της μονάδας.

Λέγεται, σχετικά, πως η εφεύρεση της διπλογραφίας κατά το Μεσαίωνα και η μετέπειτα εφαρμογή της συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη του καπιταλισμού, προφανώς λόγω της δυνατότητας του ελέγχου που αυτή παρέχει.

1.5 Διάκριση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων

1.5.1 Η ταχύτητα κυκλοφορίας ως κριτήριο διακρίσεως των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων

Για να λειτουργήσει η επιχείρηση αποκτώνται κεφάλαια, τα οποία τοποθετούνται σε περιουσιακά στοιχεία με αποκλειστικό σκοπό την επανάκτηση των κεφαλαίων αυτών προσαυξημένων με ανάλογο κέρδος. Έτσι, για παράδειγμα, σε μία βιομηχανική επιχείρηση δαπανώνται κεφάλαια για την αγορά πρώτων και βοηθητικών υλών, για την αντιμετώπιση των βιομηχανικών και λοιπών εξόδων λειτουργίας της, τα οποία προστίθενται στο κόστος των προϊόντων. Τα προϊόντα παραμένουν στις αποθήκες της επιχείρησης για ένα χρονικό διάστημα μέχρι να πωληθούν και εφόσον πωληθούν με πίστωση, διαρρέει και άλλο ακόμη χρονικό διάστημα μέχρις ότου τα κεφάλαια που δαπανήθηκαν επανεισρέουν στην επιχείρηση, συνήθως με ένα κέρδος. Ο χρόνος που διαρρέει από τη διάθεση των κεφαλαίων (πραγματοποίηση δαπάνης) μέχρι την επανάκτησή τους αντιστοιχεί σε ένα κύκλο περιστροφής αυτών. Οι κύκλοι περιστροφής των περιουσιακών στοιχείων σε μια χρονική περίοδο (συνήθως στο έτος) εκφράζουν την κυκλοφοριακή ταχύτητα των κεφαλαίων.

Αλλά πρέπει να διακρίνουμε την κυκλοφορία των κεφαλαίων που είναι επενδυμένα στα περιουσιακά στοιχεία από την κυκλοφορία αυτών των περιουσιακών στοιχείων. Τα επιμέρους περιουσιακά στοιχεία (πρώτες και βοηθητικές ύλες, εμπορεύματα, μηχανήματα κλπ) υπόκεινται σε συνεχείς μεταβολές και μεταμορφώσεις και μεταπίπτουν από τη μία κατάσταση στην άλλη. Η πρώτη ύλη, για παράδειγμα, επεξεργάζεται και μετατρέπεται σε προϊόν, το προϊόν πωλείται και μεταμορφώνεται σε απαίτηση, η απαίτηση εισπράττεται και μετατρέπεται σε μετρητά κλπ. Καθένα,

λοιπόν, περιουσιακό στοιχείο έχει δικό του κύκλωμα μεταμορφώσεως. Μόνο το επενδυμένο στα περιουσιακά στοιχεία κεφάλαιο διανύει ολόκληρο τον κύκλο:

Χρήμα – Πράγμα – Χρήμα

Διαφέρει, λοιπόν, η κυκλοφορία των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων από την κυκλοφορία του επενδυμένου αυτού κεφαλαίου. Η πρώτη αναφέρεται αποκλειστικά σε ένα μέρος του κύκλου, η δεύτερη καταλαμβάνει ολόκληρο τον κύκλο.

Ως κυκλοφορία κάθε στοιχείου νοείται η μετατροπή αυτού σε στοιχείο άλλης μορφής ίσης ή διάφορης αξίας. Η πραγματοποίηση της μετατροπής αυτής απαιτεί ορισμένο χρόνο που διαφέρει κατά στοιχείο, ανάλογα με τον ειδικότερο προορισμό του στην επιχείρηση, από τις συνθήκες της αγοράς και άλλους παράγοντες, που ανάγονται στην πολιτική της επιχείρησης ή στο ίδιο το στοιχείο.

Η ταχύτητα κυκλοφορίας προσδιορίζεται με δείκτη που εκφράζει το πλήθος των μετατροπών της αξίας του στοιχείου στη μονάδα του χρόνου, που περιλαμβάνει δωδεκάμηνο χρονικό διάστημα. Μετρίεται κατά στοιχείο ή και κατηγορία στοιχείων που είναι λειτουργικά όμοια και τα οποία παρακολουθούνται στον ίδιο πρωτοβάθμιο λογαριασμό.

Με βάση την ταχύτητα κυκλοφορίας του συνόλου των στοιχείων που παρακολουθούνται με τον ίδιο (πρωτοβάθμιο) λογαριασμό του ισολογισμού γίνεται η κατάταξη των περιουσιακών στοιχείων στον ισολογισμό που διακρίνονται βασικά ως εξής:

Λογαριασμοί ενεργητικού	Λογαριασμοί παθητικού
Πάγιο: περιλαμβάνει τους λογαριασμούς που εμφανίζουν στοιχεία που κυκλοφορούν σε χρόνο μεγαλύτερο του έτους.	Μακροπρόθεσμο: περιλαμβάνει τους λογαριασμούς που εμφανίζουν υποχρεώσεις με λήξη μεγαλύτερη του έτους.
Κυκλοφορούν: περιλαμβάνει τους λογαριασμούς που εμφανίζουν στοιχεία που κυκλοφορούν σε χρόνο μικρότερο του έτους.	Βραχυπρόθεσμο: περιλαμβάνει τους λογαριασμούς που εμφανίζουν υποχρεώσεις με λήξη μικρότερη του έτους. 7

⁷ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, ανάλυση και ερμηνεία της γενικής και αναλυτικής λογιστικής, σε συνδυασμό με τις παραδεγμένες αρχές λογιστικής – κοστολόγησης και την ισχύουσα εμπορική και φορολογική νομοθεσία (ν 2065/1992 – νομοθεσία και λογιστική του Φ.Π.Α.)», τόμος 'Β, εκδόσεις Βρυκούς, Τρίτη έκδοση, Πειραιάς 1993.

1.6 Αφανή περιουσιακά στοιχεία

Παρατηρώντας τον ισολογισμό μιας οικονομικής μονάδας δεν μπορεί κανείς να μη σκεφτεί μια σειρά από περιουσιακά στοιχεία και αξίες που δεν εμφανίζονται σε αυτόν. Κλασικό παράδειγμα είναι η αξία του ειδικευμένου προσωπικού, των δυναμικών διοικητικών στελεχών, το know how της επιχείρησης, καθώς και η φήμη και η πελατεία της. Λόγω των ιδιαίτερων δυσκολιών στην αποτίμησή τους, τέτοιες αξίες συνήθως δεν εμφανίζονται μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων. Δεν εμφανίζονται επίσης και οι πιθανές υποχρεώσεις που θα προκύψουν από εκκρεμούσες δίκες εις βάρος της επιχείρησης πλην ίσως σαν σημειώσεις στο προσάρτημα των λογιστικών καταστάσεων. Η αρχή της αντικειμενικότητας καθώς και αυτή της συντηρητικότητας δεν επιτρέπουν την εμφάνιση αξιών που δεν έχουν προκύψει σε ελεύθερη συναλλαγή ούτε την υπερεκτίμησή τους.

1.7 Αποτίμηση

Το ποσό στο οποίο εκφράζεται κάθε περιουσιακό στοιχείο και υποχρέωση που παρέχονται σε έναν ισολογισμό, βασίζεται στις εξής βάσεις αποτίμησης:

- 1) Μετρητά ή ισοδύναμο μετρητών τρέχουσας αξίας.
- 2) Κόστος κτήσης (ιστορικό κόστος).

Για παράδειγμα, το ταμείο αντιπροσωπεύει το ποσό των μετρητών στο ταμείο της επιχείρησης ή στην τράπεζα. Οι λογαριασμοί πελατών εμφανίζονται στο ποσό των μετρητών που αναμένεται να εισπραχθεί από τους πελάτες. Οι υποχρεώσεις εμφανίζονται συνήθως στο ποσό των μετρητών που θα απαιτηθεί για να εξοφληθούν αυτές. Τέτοια περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις λέγονται επίσης νομισματικά στοιχεία, επειδή αντιπροσωπεύουν ακριβώς τα ποσά μονάδων της τρέχουσας αξίας. Τα υπόλοιπα στοιχεία του ενεργητικού εμφανίζονται στο κόστος κτήσης τους, αναπροσαρμοζόμενο κατά περιόδους με αποφάσεις της πολιτείας και κατά προσέγγιση στις τρέχουσες τιμές ή καθόλου αναπροσαρμοσμένο από την ημερομηνία της αρχικής καταχώρησής του.

Τα αποθέματα εμφανίζονται στο ποσό των μετρητών, ή άλλου περιουσιακού στοιχείου σε ευρώ, που η επιχείρηση αρχικά κατέβαλε για την απόκτησή τους. Με τον ίδιο τρόπο εμφανίζονται και τα κτίρια με τη διαφορά ότι το αρχικό κόστος τους είναι μειωμένο κατά τις υπολογισθείσες επ' αυτών αποσβέσεις. Ένα μεγάλο μέρος των περιουσιακών στοιχείων μιας μονάδας εμφανίζεται, είτε σε αναπροσαρμοσμένο, είτε σε μη αναπροσαρμοσμένο κόστος κτήσης. Είναι μάλλον απίθανο αυτά τα ποσά να

ισοδυναμούν με τα ποσά τα οποία η επιχείρηση θα εισπράξει, αν τα στοιχεία αυτά πουλιόντουσαν σήμερα, ή με τα ποσά τα οποία απαιτούνται σήμερα για την αντικατάστασή τους. Αυτό αποτελεί και μια από τις σημαντικότερες αδυναμίες της κλασικής λογιστικής ή λογιστικής ιστορικού κόστους, όπως αποκαλείται.

1.8 Ομαδοποίηση στοιχείων ισολογισμού

Παράδειγμα στοιχειώδους ισολογισμού:

Ισολογισμός της 31/12/XXXX

<u>Ενεργητικό</u>	<u>Παθητικό</u>
Πάγια	Ίδια κεφάλαια (καθαρή θέση)
Κυκλοφορούντα	Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
Διαθέσιμα	Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις
<u>Σύνολο</u>	<u>Σύνολο</u>

Η ανωτέρω ομαδοποίηση αποσκοπεί στην καλύτερη πληροφόρηση του αναγνώστη. Στο ενεργητικό η ομαδοποίηση σε πάγια, κυκλοφορούντα και διαθέσιμα στοχεύει στο να διαχωρίσει τα περιουσιακά στοιχεία σε εκείνα, που προσδιορίζονται για μόνιμη χρήση μέσα στην επιχείρηση, όπως ακίνητα, μηχανήματα, αξιόγραφα συμμετοχών σε άλλες επιχειρήσεις με σκοπό τον έλεγχο ή κάποια μακροπρόθεσμη σχέση με αυτές από την πλευρά του ενεργητικού (πάγια), σε εκείνα που προσδιορίζονται για πώληση ή έχουν άμεση σχέση με την πώληση, όπως εμπορεύματα και απαιτήσεις (κυκλοφορούντα) και σε εκείνα που προσδιορίζονται για πληρωμές, όπως μετρητά και καταθέσεις σε τράπεζες (διαθέσιμα). Αλλά η παραπάνω διαίρεση και θέση των περιουσιακών στοιχείων προσδίδει άλλο ένα σημαντικό χαρακτηριστικό σ' αυτά, τον βαθμό ρευστότητας και κινητικότητάς τους.

Ομοίως γίνεται η ομαδοποίηση στο παθητικό. Περιλαμβάνονται πάγιες υποχρεώσεις της επιχείρησης προς τον επιχειρηματία (καθαρή θέση), ενώ στις μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλαμβάνονται χρονολογικά οι υποχρεώσεις με διάρκεια μεγαλύτερη και μικρότερη του έτους αντίστοιχα. Παραδείγματα μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων αποτελούν το άληκτο μέρος των μακροπρόθεσμων δανείων, προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού κατά την αποχώρησή τους από την επιχείρηση και το μετοχικό κεφάλαιο, ενώ βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων είναι

οι λογαριασμοί προμηθευτών, ασφαλιστικά ταμεία, φόροι, μερίσματα πληρωτέα και η τρέχουσα δόση των μακροπρόθεσμων δανείων.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η διάταξη των στοιχείων του ενεργητικού σε σχέση με εκείνων του παθητικού. Τα πάγια στοιχεία στο ενεργητικό έχουν απέναντί τους την καθαρή θέση και τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις στο παθητικό, δίνοντας εμμέσως το βαθμό της χρηματοδοτικής τους καλύψεως από μακροπρόθεσμες πηγές χρηματοδότησης αλλά και το βαθμό της μακροπρόθεσμης ρευστότητας της επιχείρησης.

Ομοίως, απέναντι στα κυκλοφορούντα και τα διαθέσιμα βρίσκονται οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, που η σχέση τους δίνει το βαθμό της βραχυπρόθεσμης ρευστότητας της επιχείρησης.

1.9 Τυποποίηση του ισολογισμού

Το θέμα της τυποποίησης του ισολογισμού απασχόλησε κατά καιρούς λογιστές, θεωρητικούς, τράπεζες και κυβερνήσεις χωρίς μέχρι και σήμερα να έχει βρεθεί ικανοποιητική λύση. Η δημιουργία ενός γενικού υποδείγματος ισολογισμού γενικής εφαρμογής δε θα ήταν πρακτικά χρήσιμη εξαιτίας των διαφορετικών αναγκών, που αντιμετωπίζει κάθε κλάδος επιχειρήσεων και των διαφορετικών πληροφοριών, που ζητούνται απ' αυτόν. Γι' αυτό και πολλές νομοθεσίες χωρών προσπάθησαν να δημιουργήσουν τύπους ισολογισμών κατάλληλους για διάφορες κατηγορίες επιχειρήσεων. Στο ζήτημα του τρόπου κατάταξης των στοιχείων του ισολογισμού δεν υπάρχει πλήρης ομοφωνία μεταξύ των ειδικών, γι' αυτό και αντιμετωπίστηκε διαφορετικά στις διάφορες χώρες. Έτσι στη Μεγάλη Βρετανία η κατάταξη των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού γίνεται με τελείως διαφορετική σειρά, απ' ό,τι στις άλλες χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής. Όλα τα στοιχεία τοποθετούνται κάθετα, δηλαδή επάνω τα καθαρά πάγια (πάγια μείον αποσβέσεις) και τα καθαρά κυκλοφορούντα (κυκλοφορούντα μείον βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) και κάτω το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά και οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις. Σημαντικό είναι να αναφερθεί επίσης, ότι το πρόβλημα της τυποποίησης του ισολογισμού συνδέεται άμεσα και με την ύπαρξη ή μη λογιστικού σχεδίου σε μία χώρα, το οποίο διευκολύνει σημαντικά το νομοθέτη στη θέσπιση κανόνων ενιαίου τύπου ισολογισμού. Έτσι στις Η.Π.Α. η σχετική προσπάθεια άρχισε τα πρώτα χρόνια του αιώνα μας, ενώ στην Ευρώπη μετά τον Α' παγκόσμιο πόλεμο.

A. Υπόδειγμα Ευρωπαϊκού ισολογισμού

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
ΠΑΓΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ	ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

B. Υπόδειγμα Αγγλικού ισολογισμού

ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ (Πάγια – Αποσβέσεις)
ΚΑΘΑΡΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ (Κυκλοφορούντα – Βραχ. Υποχρεώσεις)
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ
ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

Γ. Υπόδειγμα Αμερικάνικου ισολογισμού

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ, ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ, ΚΕΦΑΛΑΙΑ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
ΠΑΓΙΑ	ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Κατά τον E. Snozzi για να έχει θετικό αποτέλεσμα η τυποποίηση των ισολογισμών θα πρέπει να βασίζεται σε δύο προϋποθέσεις:

- Στη χρήση ομοιόμορφης ορολογίας.
- Στη σύνταξη ιδιαίτερων προτύπων ισολογισμών για τους βασικούς κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας.

Η χρησιμοποίηση, κατά τον Snozzi, ομοιόμορφης ορολογίας είναι απαραίτητη για να υπάρχει κοινή γλώσσα ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Επίσης η δημιουργία χωριστών υποδειγμάτων ισολογισμών για κάθε κατηγορία ομοειδών επιχειρήσεων κρίνεται σκόπιμη εξαιτίας των ειδικών συνθηκών λειτουργίας τους. Αξίζει να αναφερθεί πως η σύνταξη πρότυπων ισολογισμών αφορά πρώτιστα τους προς δημοσίευση ισολογισμούς, οι οποίοι αποσκοπούν στην πληροφόρηση του κοινού, τράπεζες, χρηματιστήρια, επενδυτές κλπ, ενώ για τη διοίκηση των επιχειρήσεων μπορούν να

συνταχθούν πιο σύνθετοι ισολογισμοί, που να ικανοποιούν τις ειδικές ανάγκες των ανωτέρω στελεχών τους. Σχετικά με την κατάταξη των κονδυλίων του ενεργητικού και του παθητικού στον ισολογισμό, τα κριτήρια που συνήθως λαμβάνονται υπ' όψιν είναι:

1. Κατάταξη των στοιχείων του ισολογισμού με βάση το περιεχόμενο

Το κριτήριο αυτό κατάταξης των στοιχείων του ισολογισμού απεικονίζει την ανάγκη ομαδοποίησης των διαφόρων κονδυλίων κατά ομοειδείς κατηγορίες, ώστε να διευκολύνεται η μελέτη τους και να είναι δυνατή η σύγκρισή τους με τα υπόλοιπα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού.

2. Κατάταξη των στοιχείων του ισολογισμού με βάση το βαθμό ρευστότητας

Ο βαθμός ρευστότητας των περιουσιακών στοιχείων σε συσχέτισμό με τη λήξη των υποχρεώσεων της επιχείρησης καθορίζουν την ικανότητά της να ανταποκρίνεται έγκαιρα σ' αυτές, αλλά και την αξιοπιστία της στην αγορά. Αυτός είναι ο λόγος, που σήμερα η κατάταξη των στοιχείων με βάση το βαθμό ρευστότητας έχει γενικευθεί σε όλες τις χώρες. Δεν είναι μόνο η διοίκηση της επιχείρησης, που ενδιαφέρεται για το βαθμό ρευστότητας, αλλά και πολλοί άλλοι έξω από αυτή, όπως τράπεζες, προμηθευτές, χρηματιστές, ελεγκτές, δανειστές, αποταμιευτές κλπ.

Τα δύο αυτά κριτήρια χρησιμοποιούνται παντού σήμερα για τη σύνταξη των ισολογισμών. Βέβαια, οι επιχειρήσεις πολλές φορές συντάσσουν ισολογισμούς και με διαφορετικά κριτήρια αποβλέποντας στην παροχή ειδικών πληροφοριών προς της διοίκηση.

1.10 Διακρίσεις ισολογισμού

Σύμφωνα με τη νομοθεσία μας, ο ισολογισμός διακρίνεται σε συνοπτικό ισολογισμό και σε λεπτομερή ισολογισμό.

Συνοπτικός ισολογισμός είναι εκείνος που δικαιούνται να συντάσσουν και να δημοσιεύουν μικρές επιχειρήσεις σύμφωνα με ορισμένες προϋποθέσεις του νόμου.

Μικρές επιχειρήσεις είναι εκείνες που πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Εμφανίζουν σύνολο ισολογισμού έως 10.000.000 €.
- Εμφανίζουν κύκλο εργασιών έως 10.000.000 €.
- Έχουν μέσο όρο προσωπικού έως 50 άτομα.

Κατά το νόμο η δυνατότητα συντάξεως συνοπτικού ισολογισμού ισχύει και για τις επιχειρήσεις, οι οποίες μελλοντικά θα βρίσκονται κάτω από τα ποσοτικά όρια σε δύο τουλάχιστον από τις ανωτέρω προϋποθέσεις. Αντίθετα χάνεται το δικαίωμα συντάξεως συνοπτικού ισολογισμού για τις επιχειρήσεις εκείνες, οι οποίες μελλοντικά θα υπερβούν τα όρια σε δύο από τις προϋποθέσεις.

Βάσει της σχετικής διατάξεως η μικρή επιχείρηση μπορεί να δημοσιεύει (όχι να καταρτίζει) συνοπτικό ισολογισμό, που να εμφανίζει μόνο τους λογαριασμούς οι οποίοι στο σχετικό υπόδειγμα του Ε.Γ.Λ.Σ. χαρακτηρίζονται με γράμματα και λατινικούς αριθμούς, αρκεί οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις να διαχωρίζονται σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες.

Μορφή του συνοπτικού ισολογισμού⁸:

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
<u>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ</u> A. ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ B. ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ I. Ασύμμετρες ακινητοποιήσεις II. Ενσύμμετρες ακινητοποιήσεις III. Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ I. Αποθέματα II. Απαιτήσεις III. Χρεόγραφα IV. Διαθέσιμα E. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ	<u>ΠΑΘΗΤΙΚΟ</u> A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ I. Μετοχικό κεφάλαιο II. Διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο III. Διαφορές αναπροσαρμογής IV. Αποθεματικά κεφάλαια V. Αποτελέσματα εις νέο VI. Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου B. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ I. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ

⁸ Αδαμίδης Λ. Αργύρης: «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», εκδόσεις University studio press, Θεσσαλονίκη 1998.

Μορφή λεπτομερούς ισολογισμού:⁹

	ΕΠΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΕΞΟΛΓΗΜΟΙ ΧΡΗΣΗ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
	12/31/2012	31/12/2013	12/31/2012	31/12/2013	31/12/2012	31/12/2013
A. ΟΦΕΛΟΔΩΤΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟ						
B. ΕΣΟΔΑ ΕΚΜΑΧΗΤΑΙΩΝ						
1. Εξόδα ενοικίων σε πρώτες εγκαταστάσεις	0	0	0	0	0	0
2. Συνολογισμικές διαφορές δανείων για τίμημα πώλησης στοιχείων	0	0	0	0	0	0
3. Τίμημα δανείων κατασκευαστικής φάσης	0	0	0	0	0	0
4. Άλλα εξόδα εγκαταστάσεων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Γ. ΠΛΥΣΤΟ ΚΙΝΗΤΗΤΟ						
I. Αποθέματα ανεκμεταλλεύσιμα						
1. Εξόδα πωλητών & ανεπιθύμια	0	0	0	0	0	0
2. Πωλησιμότητα & δικαιώματα διαγραφής - διαγραφές	0	0	0	0	0	0
3. Ψαφίδα επιρροών (δουράκι)	0	0	0	0	0	0
4. Προσπελάσιμα τίμημα ακινήτων ανεκμεταλλεύσιμα	0	0	0	0	0	0
5. Άλλα στοιχεία ανεκμεταλλεύσιμα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II. Αποθέματα εκμεταλλεύσιμα						
1. Γενικά - Ουσιώδη	0	0	0	0	0	0
2. Ουσιώδη - Προβλεπόμενα σφάλματα & υποτίμηση	0	0	0	0	0	0
3. Ουσιώδη - Μεταβλητά-Αγροτά - Άγρο - Φύτες - Δάση	0	0	0	0	0	0
4. Κτηρά & κτηνοτρόφια	0	0	0	0	0	0
5. Μηχανήματα - μηχανήματα, εργαλεία & λοιπά εργαλεία εξοπλισμού	0	0	0	0	0	0
6. Επένδυση & λοιπά εξοπλισμού	0	0	0	0	0	0
7. Ανεκμεταλλεύσιμα επί μίσθωσής σε προσωπικά	0	0	0	0	0	0
Σύνολο Ανεκμεταλλεύσιμα (Γ+II)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III. Στοιχεία & άλλα μεταβλητά χρηματικά στοιχεία						
1. Στοιχεία σε συνάρτηση με επενδύσεις	0	0	0	0	0	0
2. Στοιχεία σε λοιπά στοιχεία	0	0	0	0	0	0
Μείον: Οφειλόμενα δόσεις	0	0	0	0	0	0
Πρόβλεψη για υποτίμηση	0	0	0	0	0	0
Μεταβλητά στοιχεία επί συνόλου επενδύσεων	0	0	0	0	0	0
Μεταβλητά στοιχεία επί λοιπών κινήτων επί μίσθωσής	0	0	0	0	0	0
Μείον: Μεταβλητά επί μίσθωσής	0	0	0	0	0	0
Τίμημα με ενοίκια ανεκμεταλλεύσιμα	0	0	0	0	0	0
Άλλα μεταβλητά στοιχεία	0	0	0	0	0	0
Σύνολο μεταβλητά στοιχεία	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV. ΔΙΑΡΚΗΤΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑ						
1. Μισθωτά Κεφάλαια (..... Μετοχές των ..... Εταίρων)	0	0	0	0	0	0
2. Οφειλόμενα	0	0	0	0	0	0
3. Αποθέματα	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II. Διαφορές από έκδοση μετοχών υπό το έργο						
0	0	0	0	0	0	0
III. Διαφορές Αναπροσαρμογής - Επηρεαζόμενες υποτιμήσεις						
1. Διαφορές από επανεκτίμηση αξίας εταίρων & μετοχών	0	0	0	0	0	0
2. Διαφορές από επανεκτίμηση λογιστικών στοιχείων	0	0	0	0	0	0
3. Επηρεαζόμενες υποτιμήσεις λόγω μετατίθεται	0	0	0	0	0	0
4. Άλλα ανεπιθύμητα αποτελέσματα	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV. Αποθεματικά Κεφάλαια						
1. Ταμείο αποθέματα	0	0	0	0	0	0
2. Αποθεματικό κερμάτων	0	0	0	0	0	0
3. Εξόδα αποθέματα	0	0	0	0	0	0
4. Επένδυση αποθέματα	0	0	0	0	0	0
5. Αποθεματικά αποθέματα λόγω διαφόρων τίμημα	0	0	0	0	0	0
6. Αποθεματικά για λοιπά στοιχεία	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V. Αποτιμήματα εκ νέου						
- Υπόλοιπο από προηγούμενα έτη	0	0	0	0	0	0
- Υπόλοιπο έσοδα από πωλήσεις	0	0	0	0	0	0
- Υπόλοιπο έσοδα από προηγούμενα έτη	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VI. Πιστά Προσπελάσιμα για αύξηση Κεφαλαίων						
1. Κεφάλαια επί μίσθωσής	0	0	0	0	0	0
2. Δουράκι από πωλήσεις τίμημα για αύξηση μετ. κεφαλαίων	0	0	0	0	0	0
3. Αποθεματικά διατάγματα για αύξηση κεφαλαίων	0	0	0	0	0	0
Σύνολο Πιστά Προσπελάσιμα (ΔΙ+ΑΙΙ+ΑΙΙΙ+ΑΙΙΙΙ+ΑΙΙΙΙΙ)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Β. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ						
1. Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω ελάφους	0	0	0	0	0	0
2. Άλλα πρόβλεψη	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

⁹ Αδαμίδης Λ. Αργύρης: «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», εκδόσεις University studio press, Θεσσαλονίκη 1998.

1.11 Ειδικοί ισολογισμοί

Εκτός από τη σύνταξη του ισολογισμού ο οποίος αποβλέπει σε ορισμένο σκοπό που γενικά είναι ο προσδιορισμός της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης σε δεδομένη στιγμή και των οικονομικών αποτελεσμάτων ορισμένης χρονικής περιόδου, ισολογισμοί συντάσσονται πολλές φορές για να εξυπηρετήσουν και διάφορους άλλους σκοπούς της επιχείρησης, για παράδειγμα ίδρυση, εκκαθάριση, συγχώνευση, εκχώρηση κ.λπ. Στις περιπτώσεις αυτές ο τρόπος συντάξεως, τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν, οι μέθοδοι αποτιμήσεως μπορεί να διαφέρουν κι εξαρτώνται από το σκοπό, που πρόκειται να εκπληρώσει ο ισολογισμός. Βασικοί τύποι ισολογισμών που συντάσσονται για την εξυπηρέτηση διαφόρων σκοπών είναι οι εξής:

A. Ο ιδρυτικός ισολογισμός

Ο ισολογισμός αυτός εμφανίζει την περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης τη στιγμή της συστάσεώς της και γι' αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί σαν στατικός.

B. Ο ισολογισμός εκκαθαρίσεως

Έχει ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά με τον ιδρυτικό ισολογισμό (π.χ. είναι στατικός), αλλά διαφέρει στο ότι ο ισολογισμός εκκαθαρίσεως εμφανίζει τα περιουσιακά στοιχεία της επιχειρήσεως με αξία, που βρίσκεται πολύ κοντά στην πραγματική, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο με τον ιδρυτικό ισολογισμό. Έτσι για παράδειγμα η αξία του στοιχείου «Φήμη και Πελατεία» στον ισολογισμό εκκαθαρίσεως μπορεί να έχει μικρότερη ή μηδαμινή αξία σε σχέση με την αξία, που του αποδίδει ο ιδρυτικός ισολογισμός.

Γ. ο ισολογισμός συγχωνεύσεως

Ο ισολογισμός συγχωνεύσεως εμφανίζει την αξία των περιουσιακών στοιχείων δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, οι οποίες συγχωνεύονται σε μία. Για τη σύνταξη του ισολογισμού συγχωνεύσεως ακολουθείται συγκεκριμένη διαδικασία σε ότι αφορά κυρίως την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Δ. Ο ενδιάμεσος ισολογισμός

Αυτός συντάσσεται κατά ενδιάμεσα χρονικά διαστήματα της διαχειριστικής χρήσεως, π.χ. στο τέλος κάθε μήνα ή τριμήνου και αποβλέπει στην απεικόνιση της οικονομικής καταστάσεως της επιχείρησης σε ορισμένο χρονικό σημείο και των οικονομικών αποτελεσμάτων σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

E. Ο προϋπολογιστικός ή ισολογισμός προβλέψεως

Ο προϋπολογιστικός ισολογισμός ή ισολογισμός προβλέψεως αποσκοπεί στη απεικόνιση της πιθανής περιουσιακής κατάστασης και των αποτελεσμάτων της επιχείρησης σε μελλοντικά χρονικά σημεία και περιόδους. Η σύνταξη αυτού του ισολογισμού προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στον επιχειρηματία και χρησιμοποιείται από αυτόν σαν εργαλείο ελέγχου της πορείας της επιχείρησης διευκολύνοντάς τον να προλαμβάνει πιθανές δυσμενείς εξελίξεις.

ΣΤ. Ο φορολογικός ισολογισμός

Η σύνταξη του φορολογικού ισολογισμού εξυπηρετεί φορολογικές ανάγκες και λαμβάνει υπ' όψιν τις απαιτήσεις της φορολογικής νομοθεσίας. Στη χώρα μας, όπου η τήρηση των λογιστικών βιβλίων γίνεται μέσα στα πλαίσια, που καθορίζουν οι φορολογικοί νόμοι, η σύνταξη του ισολογισμού στο τέλος της χρήσης εξυπηρετεί και τις φορολογικές αρχές. Γι' αυτό δεν υπάρχει ανάγκη συντάξεως ειδικού φορολογικού ισολογισμού.

Z. Ο ισολογισμός τέλους χρήσεως

Ο ισολογισμός αυτός συντάσσεται στο τέλος της διαχειριστικής χρήσεως και αποβλέπει στον προσδιορισμό της οικονομικής κατάστασης και των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης.

1.12 Θεωρίες περί ισολογισμού

Όσον αφορά τη λειτουργία και τους σκοπούς του ισολογισμού έχουν αναπτυχθεί διάφορες θεωρίες, οι οποίες είναι καλό να αναφερθούν, για να κατανοηθεί καλύτερα η έννοια και ο ρόλος του ισολογισμού σαν μέσο ελέγχου της οικονομικής καταστάσεως και δραστηριότητας των επιχειρήσεων.

Για πρώτη φορά γίνεται λόγος για το ρόλο του ισολογισμού στο βιβλίο "Die Bilanz vom Standpunkt der Unternehmung", του γερμανού μαθηματικού Osbahr που χρονολογείται από το 1913. Σχετικό με τον ισολογισμό είναι το έργο του γάλλου L. Batardon "L' inventaire et le Bilanz" από το 1918, το οποίο έγινε ευρέως γνωστό μέχρι τι ημέρες μας. Γνωστός έγινε και ο γερμανός E. Schmalenbach για το έργο του "Dynamische Bilanz", που χρονολογείται από το 1920.

α. Η θεωρία του στατικού ισολογισμού

Κατά τη θεωρία του στατικού ισολογισμού, σκοπός του είναι η απεικόνιση της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης σε ορισμένη στιγμή, ενώ το οικονομικό αποτέλεσμα, το οποίο θεωρείται δευτερεύουσας σημασίας, προκύπτει σαν διαφορά από τη σύγκριση δύο διαδοχικών ισολογισμών.

Παρά το γεγονός, ότι η θεωρία του στατικού ισολογισμού βρίσκει ανταπόκριση σε νομοθεσίες πολλών χωρών, η περιουσιακή κατάσταση, την οποία επιδιώκει να απεικονίσει, δεν είναι ακριβής, όχι μόνο γιατί η αποτίμηση των στοιχείων γίνεται συνήθως με τη μέθοδο της χαμηλότερης τιμής και επομένως η εικόνα της περιουσίας της επιχείρησης εμφανίζεται δυσμενέστερη από την πραγματική, αλλά και επειδή συχνά αγνοούνται αποθεματικά, που δεν καταχωρήθηκαν λογιστικά. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η αξία της επιχείρησης σαν ζωντανού κερδοφόρου οργανισμού είναι μεγαλύτερη της απλής ονομαστικής αξίας ή της αξίας, που θα προκύψει από τυχόν ρευστοποίησή της.

β. Η θεωρία του δυναμικού ισολογισμού

Η θεωρία του δυναμικού ισολογισμού, της οποίας θεμελιωτής είναι ο E. Schmalenbach, θεωρεί ως πρωταρχικό σκοπό του ισολογισμού, τον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος της επιχείρησης σε ορισμένο χρονικό διάστημα. Γι' αυτό η αξία της επιχείρησης δεν εξαρτάται από την απλή αποτίμηση των περιουσιακών της στοιχείων, όπως δέχεται η θεωρία του στατικού ισολογισμού, αλλά κυρίως από την αποδοτικότητά της, δηλαδή από το μέγεθος των κερδών ή των ζημιών της σε σχέση με τα κεφάλαιά της.

γ. Η θεωρία του οργανικού ισολογισμού

Ο εκπρόσωπος του οργανικού ισολογισμού F. Schmidt στο έργο του "Die Organische Tageswertbilanz" υποστηρίζει πως ο ισολογισμός έχει σκοπό να καθορίσει τόσο την περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης, όσο και το οικονομικό της αποτέλεσμα. Και τα δύο όμως αυτά επηρεάζονται από την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, που με τη σειρά της εξαρτάται από τις διακυμάνσεις των τιμών της αγοράς. Κατά τον F. Schmidt, η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων πρέπει να γίνεται στην τιμή της ημέρας, όπως και το κόστος παραγωγής. Η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τιμής ημέρας (τιμής αντικαταστάσεως) δεν αποτελεί οικονομικό αποτέλεσμα, αλλά στοιχείο, το οποίο πρέπει να καταχωρείται σε ειδικό λογαριασμό μεταβολών του κεφαλαίου. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται η

εξασφάλιση της ακεραιότητας της περιουσίας, της οποίας η αξία αυξάνει, αλλά η ποσότητα παραμένει η ίδια. Κατά τη θεωρία αυτή, η επιχείρηση θα δημιουργούσε κέρδος, μόνο αν πωλούσε σε τιμή υψηλότερη της τιμής αντικαταστάσεως.

Η χρησιμότητα της θεωρίας Schmidt είναι φανερή σε περιόδους πληθωρισμού, κατά τις οποίες οι συνεχείς αυξήσεις τιμών θα είχαν σαν αποτέλεσμα εμφάνιση εικονικών κερδών και μειωμένες αποσβέσεις με αποτέλεσμα τη βαθμιαία απώλεια του κεφαλαίου της επιχείρησης. Παρά τη χρησιμότητα όμως του οργανικού ισολογισμού, η εφαρμογή που παρουσιάζει σημαντικές δυσχέρειες, κυρίως ως προς τον καθορισμό της τιμής αντικαταστάσεως.

δ. Η θεωρία του H. Sommerfeld

Ο H. Sommerfeld κινούμενος, όπως και ο Schmidt, από την αντίληψη, ότι η επιχείρηση σαν κοινωνικό κύτταρο πρέπει να εξασφαλίσει την επιβίωση της απέναντι στους κινδύνους, αλλά και την παράλληλη ανάπτυξη της στο ρυθμό της κοινωνικής οικονομίας, αποδίδει σημασία στη διατήρηση και αύξηση της περιουσίας της μέσω αυτοχρηματοδοτήσεως με τη δημιουργία και εμφάνιση στον ισολογισμό διαφόρων αποθεματικών.

ε. Η θεωρία του Th. Limberg ή της σχολής του Άμστερνταμ

Η θεωρία του Limberg δε διαφέρει βασικά από εκείνη του Schmidt, αφού και αυτή θεωρεί την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων στην τιμή αντικαταστάσεως, ως έναν τρόπο εξασφάλισης της επιβίωσης και συνέχειας της επιχείρησης. Η διαφορές μεταξύ τιμών αντικαταστάσεως και τιμών κόστους ή κτήσεως φέρονται σε ειδικό λογαριασμό, όπως αναφέρθηκε και στην ανάπτυξη της θεωρίας του οργανικού ισολογισμού.

Οι θεωρίες που εφαρμόζονται κυρίως σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική είναι αυτές του στατικού και του δυναμικού ισολογισμού, γι' αυτό και άλλες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς δε θεωρείται σκόπιμο να αναφερθούν.

Κεφάλαιο 2: Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως

2.1 Εισαγωγή

Η κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως είναι η χρηματοοικονομική κατάσταση η οποία εμφανίζει το αποτέλεσμα το οποίο πέτυχε μία οικονομική μονάδα κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου, καθώς και τους προσδιοριστικούς παράγοντες αυτού του αποτελέσματος. Το θετικό αποτέλεσμα καλείται κέρδος, ενώ το αρνητικό ζημία.

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως (Income statement) παρέχει πληροφορίες για την εκτίμηση της οικονομικής απόδοσης ή επίδοσης μιας επιχείρησης μέσα σε μια χρονική περίοδο, (έσοδα μείον έξοδα) τα οποία παρουσιάζονται αναλυτικά. Θα πρέπει βασικά να παρουσιάζει τη μέτρηση της επίδοσης της μονάδας, αν και θα έπρεπε να δίνεται ταυτόχρονα και η μέτρηση της διατήρησης των κεφαλαίων της, κάτι το οποίο θα αποτελούσε μια ακριβέστερη ή μάλλον επιστημονικότερη μέτρηση του κέρδους σύμφωνα με τον Hicks. Εάν ήταν δυνατό να υπάρξουν ακριβείς μέθοδοι μέτρησης των μεγεθών εκείνων, στα οποία δίνονται οι έννοιες του πλούτου και της αξίας, τότε θα μπορούσε η μέτρηση των δύο παραπάνω μεγεθών (κέρδους και κεφαλαίου) να είναι σχετικά εύκολη υπόθεση. Όμως το στοιχείο της αβεβαιότητας και του ρίσκου που περιέχεται σε ορισμένες μη ολοκληρωμένες πράξεις που σχετίζονται με τον προσδιορισμό του αποτελέσματος της επιχείρησης καθιστά ειδικά το πρώτο από τα παραπάνω δύο αδύνατο. Ο χρηματοοικονομικός αναλυτής θα ιεραρχήσει, πιθανόν, τη μέτρηση της επίδοσης μιας επιχείρησης σαν την πρώτη σε σημασία και σαν το σπουδαιότερο αντικειμενικό του στόχο, αλλά αυτό, έστω και σαν μοναδική επιδίωξη, καθίσταται πολύ δύσκολο στην πράξη, ειδικά λόγω των πολλών και αντικρουόμενων ορισμών περί κέρδους αλλά και των ατελών μεθόδων μέτρησης του. Παρόλα αυτά, η παράθεση κάποιων συμβατικών εννοιών που είναι σχετικές με την κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσης είναι χρήσιμη.

2.2 Περιεχόμενο και σπουδαιότητα του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως

Με βάση το λογαριασμό 86 του Ε.Γ.Λ.Σ. καταρτίζεται, στο τέλος της χρήσεως, η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως, στην οποία, πέρα από τα στοιχεία που προκύπτουν από τους υπολογαριασμούς του λογαριασμού αυτού, αναγράφονται και ο συνολικός κύκλος εργασιών (πωλήσεις) και το κόστος πωλήσεων.

Τα αποτελέσματα χρήσεως, σε συνδυασμό με τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων, εκφράζουν τις μεταβολές που επήλθαν στα αδιανέμητα κέρδη μεταξύ δύο

διαδοχικών ισολογισμών, είναι δηλαδή, ο συνδυαστικός κρίκος δύο διαδοχικών ισολογισμών.

Επισημαίνεται ότι ο λογαριασμός «αποτελέσματα χρήσεως» είναι μία δυναμική οικονομική κατάσταση, γιατί εκφράζει τη ροή των εσόδων και εξόδων της χρήσεως, σε αντίθεση με τον ισολογισμό που είναι μια στατική οικονομική κατάσταση, γιατί εμφανίζει την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σε μια δεδομένη στιγμή και αναφέρεται σε δέσμες αξιών.

Πρέπει να τονιστεί πως ο λογαριασμός αυτός εκφράζει το αποτέλεσμα της χρήσεως, όπως και ο ισολογισμός την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, με βάση τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές.

Ενώ ο ισολογισμός θεωρούταν η κύρια οικονομική κατάσταση, επειδή τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις θεωρούνταν οι πιο σημαντικοί δείκτες της δυναμικότητας της επιχείρησης, δόθηκε βαθμιαία έμφαση στην ικανότητα της επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη και μετρητά και κατά συνέπεια η κατάσταση αποτελεσμάτων άρχισε να θεωρείται σημαντικότερη αυτού.

Πράγματι τα συνοψισμένα και ταξινομημένα πληροφοριακά στοιχεία που αναγράφονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως είναι χρήσιμα για την εκτίμηση:

- Της επιτυχίας της διοίκησης της επιχείρησης στη συγκεκριμένη χρήση. Το αποτέλεσμα είναι ο πιο σημαντικός δείκτης της επιτυχίας της διοίκησης.
- Της αξίας της επιχείρησης, γιατί από την ανάλυση των κερδών που πραγματοποιεί η επιχείρηση σε οργανικά - τακτικά και ανόργανα – έκτακτα είναι δυνατό να εκτιμηθούν τα μελλοντικά λειτουργικά κέρδη της επιχείρησης και συνεπώς η αξία της.
- Της δυνατότητας επιστροφής στους μετόχους του κεφαλαίου που επένδυσαν στην επιχείρηση.
- Της έκτασης που τα κεφάλαια της επιχείρησης απασχολούνται στις λειτουργικές ανάγκες αυτής.¹⁰

---

¹⁰ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, ανάλυση και ερμηνεία της γενικής και αναλυτικής λογιστικής, σε συνδυασμό με τις παραδεγμένες αρχές λογιστικής – κοστολόγησης και την ισχύουσα εμπορική και φορολογική νομοθεσία (ν 2065/1992 – νομοθεσία και λογιστική του Φ.Π.Α.)», τόμος Β, εκδόσεις Βρυκούς, Τρίτη έκδοση, Πειραιάς 1993.

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης περιλαμβάνει, σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ., δύο τμήματα: το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης και το έκτακτο αποτέλεσμα. Το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, όμως, περιλαμβάνει το καθαυτού αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης, το οποίο εμφανίζεται ως μερικό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και το χρηματοοικονομικό αποτέλεσμα. Αυτό με τη σειρά του περιλαμβάνει τα έσοδα από συμμετοχές και χρεόγραφα, τα κέρδη ή τις ζημίες από πωλήσεις συμμετοχών και χρεογράφων, τους τόκους – έξοδα και τις διαφορές από την αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής.

Στο αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης, δηλαδή το κατεξοχήν λειτουργικό αποτέλεσμα, θα πρέπει επίσης να περιληφθούν και ορισμένοι λογαριασμοί οι οποίοι εμφανίζονται, σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ., στο έκτακτο αποτέλεσμα. Οι λογαριασμοί αυτοί είτε έχουν άμεση σχέση με τις λειτουργικές δραστηριότητες μιας επιχείρησης, όπως οι συναλλαγματικές διαφορές και οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις, είτε δεν αντιπροσωπεύουν έκτακτα γεγονότα αλλά γεγονότα τα οποία συμβαίνουν συχνά και είναι άμεσα συνδεδεμένα με τη λειτουργία της επιχείρησης, όπως τα κέρδη ή οι ζημίες από πωλήσεις παγίων. Μόνο τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από γεγονότα τα οποία σπάνια συμβαίνουν και τα οποία δε σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες μιας επιχείρησης, όπως οι ζημίες από μια φυσική καταστροφή, θα πρέπει να θεωρούνται έκτακτα.

Θα πρέπει ακόμη να ληφθεί υπόψη ότι από τα αποτελέσματα μιας χρήσης δεν έχουν αφαιρεθεί οι φόροι εισοδήματος, οι διάφορες φορολογικές επιβαρύνσεις οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο λειτουργικό κόστος, οι αμοιβές μελών του διοικητικού συμβουλίου καθώς και οι αμοιβές των εργαζομένων που καθορίζονται ως ποσοστό των κερδών.

2.3 Έννοιες εσόδων και εξόδων

Τα έσοδα και τα έξοδα είναι τα μεγέθη που διαμορφώνουν τα αποτελέσματα της χρήσεως. Συνεπώς είναι απαραίτητο να γίνει αναφορά σ' αυτά καθώς και στις λογιστικές αρχές που τα διέπουν.

2.3.1 Έννοια και αναγνώριση εσόδων

Έσοδα είναι η εισροές περιουσιακών στοιχείων (ή η μείωση υποχρεώσεων) κατά τη διάρκεια της περιόδου που συνδέονται με την πώληση αγαθών και υπηρεσιών από την επιχείρηση. Τα έσοδα αναγνωρίζονται ότι ανήκουν στη χρήση που: οι πωλήσεις

πραγματοποιούνται (τα προϊόντα παραδίδονται), οι υπηρεσίες προσφέρονται, ο τόκος καθίσταται δουλευμένος.

Η δημιουργία εσόδων αποτελεί τη βασικότερη επιδίωξη των περισσότερων επιχειρήσεων και η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης σκοπό έχει να δώσει μια εκτίμηση του κατά πόσο επιτυχής υπήρξε η επιχείρηση στην επιδίωξη αυτού του στόχου μέσα σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Καθαρό κέρδος εννοείται η διαφορά μεταξύ εσόδων και εξόδων, με την προϋπόθεση βέβαια, ότι αυτά βρίσκονται σε ακριβή αντιστοιχία. Αυτό στην πράξη επιτυγχάνεται συσχετίζοντας έσοδα και έξοδα μίας και της αυτής περιόδου.

Η ακριβής αντιστοιχία και συσχέτιση εσόδων και εξόδων στην εξαγωγή αποτελέσματος μιας περιόδου αποτελεί μια από τις σημαντικότερες λογιστικές αρχές. Κατά τον Hicks, κέρδος είναι το ποσό το οποίο μπορεί κάποιος να ξοδέψει σε μια περίοδο και να βρεθεί πάλι στην ίδια οικονομική θέση που βρισκόταν στην αρχή αυτής της περιόδου. Στην περίπτωση της επιχείρησης, κέρδος είναι αυτό που μπορεί να μοιραστεί χωρίς να μειωθεί το κεφάλαιο, ενώ θα πρέπει να διευκρινιστεί αν πρόκειται για τη διατήρηση του χρηματοοικονομικού κεφαλαίου της ή του φυσικού, εννοούμενου του τελευταίου ως τη δυνατότητα της μονάδας να προμηθεύει έναν αριθμό μονάδων συγκεκριμένου προϊόντος ή υπηρεσιών.

Τα έσοδα αναγνωρίζονται, δηλαδή περιλαμβάνονται στους λογαριασμούς και τις λογιστικές καταστάσεις μιας επιχείρησης, όταν έχουν πραγματοποιηθεί ή «κερδηθεί». Τα έσοδα θεωρούνται ότι έχουν πραγματοποιηθεί, όταν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες ανταλλάσσονται αντί χρημάτων ή ενεργητικών στοιχείων τα οποία μπορούν να μετατραπούν σε καθορισμένα ποσά χρημάτων, όπως συμβαίνει με τις διάφορες μορφές απαιτήσεων. Τα έσοδα θεωρούνται ότι έχουν «κερδηθεί», όταν η επιχείρηση έχει φέρει σε πέρας αυτό το οποίο πρέπει να κάνει για να δικαιούται τα οφέλη που αντιπροσωπεύουν τα έσοδα. Οι δύο αυτές προϋποθέσεις συνήθως ικανοποιούνται τη στιγμή πώλησης, δηλαδή παράδοσης του προϊόντος ή παροχής της υπηρεσίας στον αγοραστή, οι υπεύθυνοι, όμως, μιας επιχείρησης έχουν πάντα τη σχετική ευχέρεια καθορισμού της στιγμής πώλησης των προϊόντων ή παροχής των υπηρεσιών. Σε περιπτώσεις δε, που η πώληση συνοδεύεται από κάποια εγγύηση καλής λειτουργίας του προϊόντος και η οποία πολύ πιθανό θα δημιουργήσει μελλοντικά έξοδα στον πωλητή, τότε απαιτείται και η διενέργεια της σχετικής πρόβλεψης για τα πιθανά μελλοντικά έξοδα.

2.3.2 Έννοια και αναγνώριση εξόδων

Έξοδα είναι οι εκροές ή οι αναλώσεις στοιχείων του ενεργητικού ή η δημιουργία υποχρεώσεων κατά τη διάρκεια μιας περιόδου οι οποίες προκύπτουν από την παράδοση προϊόντων, την παροχή υπηρεσιών ή την επιτέλεση άλλων δραστηριοτήτων οι οποίες αποτελούν τις κατεξοχήν και διαρκείς λειτουργικές δραστηριότητες μιας επιχείρησης.¹¹

Οι βασικές κατηγορίες εξόδων για τις οποίες παρέχονται πληροφορίες στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης είναι οι εξής:

- Το **Κόστος Πωληθέντων** το οποίο για μία εμπορική επιχείρηση καθορίζεται από την εξής σχέση: Αρχικό Απόθεμα προηγούμενης χρήσης + Αγορές χρήσης – τελικό απόθεμα. Για μία βιομηχανική επιχείρηση το κόστος των πωληθέντων περιλαμβάνει: Το κόστος των πρώτων υλών και άμεσων εργατικών που έχουν χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή των πωληθέντων προϊόντων καθώς και τα επιμερισθέντα γενικά βιομηχανικά έξοδα, όπως διάφορα υλικά, έμμεσα εργατικά, αποσβέσεις μηχανημάτων, ασφάλιστρα εργοστασίου, παροχές κοινής ωφέλειας, κ.λπ. Αυτός ο επιμερισμός των γενικών βιομηχανικών εξόδων σημαίνει βέβαια ότι και τα αποθέματα έτοιμων προϊόντων, τα οποία εμφανίζονται στον ισολογισμό, επίσης περιλαμβάνουν μέρος αυτός των εξόδων, δηλαδή το μέρος των γενικών βιομηχανικών εξόδων που αντιστοιχεί στις μονάδες οι οποίες παραμένουν στο τελικό απόθεμα «κεφαλαιοποιείται».
- Τα **έξοδα της διοικητικής λειτουργίας**, τα οποία περιλαμβάνουν τις αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού, τις αμοιβές τρίτων, τις παροχές τρίτων, τους φόρους και τα τέλη, τα αναλωθέντα υλικά και τις αποσβέσεις παγίων ενεργητικών που χρησιμοποιεί η διοίκηση, αποτελούν μια άλλη κατηγορία εξόδων τα οποία εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Κάτι πολύ σημαντικό που πρέπει να απασχολήσει κάθε αναλυτή όταν κρίνει την ποιότητα της διοίκησης μιας επιχείρησης είναι η αναγκαιότητα διεξαγωγής όλων των εξόδων διοίκησης της επιχείρησης και η συνεισφορά τους στη δημιουργία κερδών. Ένα υψηλό μέγεθος εξόδων διοίκησης δε συνεπάγεται κατ' ανάγκη αποτελεσματική διοίκηση, καθώς μπορεί να είναι ενδεικτικό υπερβολών ή αδυναμίας της διοίκησης να ελέγχει αυτά τα έσοδα.

---

¹¹ Γκίκας Χ. Δημήτριος: «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων», εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Αθήνα 1997

- Τα **έξοδα έρευνας και ανάπτυξης**, τα οποία εμφανίζονται στα αποτελέσματα χρήσης, περιλαμβάνουν έξοδα τα οποία συμβαίνουν κατά τη διάρκεια ερευνητικών δραστηριοτήτων καθώς και δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την εφαρμογή των ερευνητικών ευρημάτων (αμοιβές και έξοδα προσωπικού, αμοιβές τρίτων, παροχές τρίτων, αναλωθέντα υλικά και αποσβέσεις παγίων ενεργητικού που χρησιμοποιούνται στην έρευνα) και από τα οποία δεν αναμένονται μακροχρόνια οφέλη. Τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης, όμως, τα οποία αναμένεται να αποφέρουν μακροχρόνια οφέλη εμφανίζονται στον ισολογισμό ως έξοδα πολυετούς απόσβεσης και μπορούν να αποσβεστούν είτε εξολοκλήρου το έτος πραγματοποίησής τους είτε κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ετών, συνήθως πέντε κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. Ο διαχωρισμός των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης σε αυτά που πρόκειται να αποφέρουν μελλοντικά οφέλη και επομένως εμφανίζονται στον ισολογισμό και σε αυτά από τα οποία δεν αναμένονται οφέλη και περνούν μέσα από τα αποτελέσματα χρήσης, επιτρέπει στη διοίκηση μιας επιχείρησης να επηρεάσει εύκολα τα κέρδη, καθώς μόνον αυτή γνωρίζει αν θα προκύψουν μελλοντικά οφέλη.
- Τα **έξοδα διάθεσης** εμπορευμάτων διακρίνονται, κατά το Ε.Γ.Λ.Σ., σε δύο κατηγορίες: άμεσα, όπως τα έξοδα συσκευασίας, μεταφοράς, ασφάλειας κατά τη μεταφορά, φορτοεκφόρτωσης και προμήθειες πωλητών που αφορούν συγκεκριμένα προϊόντα και έμμεσα, τα οποία περιλαμβάνουν όλα τα λοιπά γενικά έξοδα πωλήσεων, όπως τα έξοδα λειτουργίας του τμήματος marketing. Τα άμεσα έξοδα πωλήσεων είναι καθοριστικά του κόστους πωληθέντων και του μικτού κέρδους, ενώ τα έμμεσα καθορίζουν τα αποτελέσματα της χρήσης σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. Η διάκριση αυτή των εξόδων διάθεσης σε δύο κατηγορίες καθώς και η ευχέρεια που παρέχεται στη διοίκηση να επιλέγει κατηγορία για ορισμένα ουσιώδη ποσά δυσχεραίνει τις διαχρονικές συγκρίσεις των σχετικών λογαριασμών καθώς και τη συναγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τα ακριβή ποσά που διατίθενται για την προώθηση των πωλήσεων.

2.4 Βασικές παραδοχές και αρχές που διέπουν τα αποτελέσματα χρήσεως

Στα αποτελέσματα της επιχείρησης πρέπει περιλαμβάνονται μόνο τα έσοδα και έξοδα που μπορούν να εμφανιστούν σε χρηματικές μονάδες, οι οποίες δεν πρέπει να προσαρμόζονται στις μεταβολές της γενικής αγοραστικής δύναμης του χρήματος. Πρόκειται για την **παραδοχή της νομισματικής μονάδας μετρήσεως**.

Κάθε έξοδο αντιπροσωπεύει, είτε μια ισόποση μείωση περιουσιακού στοιχείου, είτε ισόποση αύξηση σε υποχρεώσεις. Τα έξοδα πρέπει να βαρύνουν τα αποτελέσματα της ίδιας χρήσεως. Πρόκειται για την **αρχή του συσχετισμού εσόδων – εξόδων**.

Τα έσοδα και τα έξοδα που καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσεως πρέπει να αφορούν την ίδια επιχειρηματική οντότητα, την οποία αφορούν οι οικονομικές καταστάσεις, ανεξάρτητα από τα έσοδα και έξοδα των φορέων, της διοίκησης και του προσωπικού της επιχείρησης. Πρόκειται για την **παραδοχή της επιχειρηματικής οντότητας**.

Τα έξοδα που περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα χρήσης είναι εκείνα που πραγματοποιήθηκαν και αναλώθηκαν για την απόκτηση των εσόδων και μετριοούνται με βάση το ιστορικό κόστος κτήσεως. Πρόκειται για τη **βασική λογιστική αρχή του ιστορικού κόστους**.

Δαπάνη είναι η οριστική ανάλωση χρηματιστικών, συνήθως πόρων σε κάποιο έργο ή σκοπό. Τα έξοδα που προέρχονται από κατανομές δαπανών (έξοδα αποσβέσεων παγίων, αναλωμένα ασφάλιστρα, κλπ) ή έξοδα που πραγματοποιήθηκαν αλλά δεν πληρώθηκαν (γεννημένες υποχρεώσεις) καταχωρούνται στα αποτελέσματα της χρήσεως, επειδή η επιχείρηση πρόκειται να συνεχίσει τη δραστηριότητά της. Πρόκειται για την **παραδοχή της συνέχισης της επιχείρησης**.

Ο λογαριασμός «αποτελέσματα χρήσεως» καταρτίζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα που είναι συνήθως το ημερολογιακό έτος, αλλά όχι σπάνια και το φυσικό έτος. Πρόκειται για την **παραδοχή της περιοδικότητας**.

2.5 Μορφές του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως

Η αναγνώριση της σημασίας του λογαριασμού αποτελεσμάτων και η τοποθέτησή του μεταξύ των λογιστικών εγγραφών τέλους χρήσεως έγινε για πρώτη φορά τις Η.Π.Α. στα χρόνια του Α' παγκοσμίου πολέμου. Παρ' όλα αυτά ακόμη και σήμερα για πολλούς ο ρόλος του λογαριασμού αυτού θεωρείται δευτερεύων, αφού θεωρείται ως απλό συμπλήρωμα του ισολογισμού, αλλά και διότι στην πράξη έχει επικρατήσει ο όρος «ισολογισμός» να περικλείει και το λογαριασμό αποτελεσμάτων.

Στη χώρα μας η εμφάνιση του λογαριασμού αυτού μεταξύ των λογαριασμών τέλους χρήσεως, που έγινε στο χρονικό διάστημα μεταξύ δύο παγκοσμίων πολέμων, δεν ήταν ικανοποιητική, αφού η μορφή του περιελάμβανε ελάχιστα πληροφοριακά στοιχεία. Γι' αυτό και από πολλούς θεωρήθηκε ως ακατάλληλος για συναγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων. Η μορφή του ήταν εκείνη του γράμματος T και εμφάνιζε

το υπόλοιπο του λογαριασμού εκμετάλλευσης, το αποτέλεσμα προηγούμενων χρήσεων, διάφορα έξοδα γενικής φύσεως και έσοδα και έξοδα από δραστηριότητες άσχετες από το κύριο αντικείμενο απασχόλησης της επιχειρήσεως. Η περιληπτική αυτή εμφάνιση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε μέχρι πρόσφατα (1986) από πολλές ελληνικές επιχειρήσεις. Παρακάτω παρατίθεται η γενική μορφή του λογαριασμού.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΕΡΔΗ Ή ΖΗΜΙΕΣ

<u>Ζημίες</u>		<u>Κέρδη</u>	
Ζημία εκμεταλλεύσεως χρήσεως	...	Κέρδος εκμεταλλεύσεως χρήσεως	...
Ζημίες προηγούμενων χρήσεων	...	Κέρδη προηγούμενων χρήσεων	...
Έκτακτες ζημίες	...	Έκτακτα κέρδη	...
Φόροι επί των κερδών	...		
Καθαρό κέρδος	...	Καθαρή ζημία	...

Μια άλλη μορφή λογαριασμού αποτελεσμάτων που παράλληλα με την προηγούμενη βρήκε εφαρμογή μέχρι το 1987, ήταν η επόμενη:

Μικτό αποτέλεσμα	...
Μείον έξοδα διοικήσεως	(...)
Μείον έξοδα διαθέσεως	(...)
Μείον έξοδα χρηματοοικονομικά	(...)
Αποσβέσεις	...
Μείον κοστολογηθείσες αποσβέσεις	<u>(...)</u>
Αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως	...
Έκτακτα έσοδα	...
Μείον έκτακτα έξοδα	(...)
Καθαρό προ φόρων αποτέλεσμα	...

Βασικό μειονέκτημα αυτού του τύπου λογαριασμού αποτελεσμάτων είναι, όπως μπορεί να διαπιστώσει ο αναγνώστης, η μη εμφάνιση των κονδυλίων των πωλήσεων και του κόστους των πωληθέντων εμπορευμάτων.

2.6 Γενικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. που διέπουν την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως

Σχετικά με την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως, το Ε.Γ.Λ.Σ. καθιερώνει τους ακόλουθους κανόνες:

1. Η κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως καταρτίζεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσεως σύμφωνα με το υπόδειγμα που ακολουθεί.
2. Η κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικονομικών μονάδων και δημοσιεύεται υποχρεωτικά στο τέλος της χρήσεως, σύμφωνα με τις διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας.
3. Στην κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως περιλαμβάνονται υποχρεωτικά τουλάχιστον τα στοιχεία του υποδείγματος που ακολουθεί εφόσον τα στοιχεία αυτά υπάρχουν στην οικονομική μονάδα. Επιτρέπεται μεγαλύτερη ανάλυση των κονδυλίων στα οποία αντιστοιχούν αραβικοί αριθμοί. Η σύμπτυξη των κονδυλίων στα οποία αντιστοιχούν αραβικοί αριθμοί επιτρέπεται, εφόσον είναι ασήμαντα και στο προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως γίνεται ανάλυση των συμπτυγμένων κονδυλίων στο προσάρτημα.
4. Όλα τα στοιχεία της καταστάσεως του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως απεικονίζονται σε δύο στήλες, στις αξίες που εμφανίζονται στους οικείους υπολογαριασμούς του 86: (α) κατά το τέλος της χρήσης στην οποία αναφέρονται τα αποτελέσματα και (β) κατά το τέλος της προηγούμενης χρήσεως.
5. Στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως που καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικονομικών μονάδων, για κάθε κονδύλι γίνεται συσχέτιση με τον ή τους κωδικούς αριθμούς των αντίστοιχων λογαριασμών του σχεδίου λογαριασμών. Κατά τη δημοσίευση της κατάστασης αυτής οι κωδικοί αριθμοί συσχέτισεως μπορούν να παραλείπονται.

2.7 Κέρδη υπεραξίας και ζημίες απαξίωσης

Ο ισολογισμός παρουσιάζει περιουσιακά στοιχεία, όπως αποθέματα, γήπεδα, μηχανήματα και κτίρια στο κόστος κτήσης τους. Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως αγνοεί κέρδη που αντιπροσωπεύουν την πιθανή αύξηση της οικονομικής αξίας των στοιχείων κατά το διάστημα που βρίσκονται κατοχή της επιχείρησης.

Τέτοιες αυξήσεις δεν αναγνωρίζονται, δεν καταχωρούνται και βέβαια δεν εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης πριν αυτά να πωληθούν. Οι οικονομολόγοι συνήθως θεωρούν την αύξηση στην αγορά της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης σαν μέρος των κερδών της. Οι λογιστές, από την άλλη μεριά, αναγνωρίζουν αυξήσεις στην αξία των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης μόνο κατά την πώλησή τους. Αυτό αποτελεί μια από τις ουσιώδεις διαφορές μεταξύ οικονομικού και λογιστικού κέρδους.

2.8 Κατηγορίες κονδυλίων που περιλαμβάνονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως

Στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες λογιστικών κονδυλίων:

- Στην κατηγορία «κύκλος εργασιών (πωλήσεις)» περιλαμβάνονται τα ακαθάριστα έσοδα, τα οποία απεικονίζονται στους λογαριασμούς 70, 71, 72, 73.
- Στην κατηγορία «μικτά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) εκμεταλλεύσεως» περιλαμβάνονται τα μικτά αποτελέσματα της εκμεταλλεύσεως, τα οποία προσδιορίζονται μετά από το διαχωρισμό, από τα καθαρά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως, των μη προσδιοριστικών τους εξόδων (λογαριασμό 80.02) και εσόδων (λογαριασμό 80.03). τα μικτά αυτά αποτελέσματα απεικονίζονται στον υπολογαριασμό 86.00.00, στον οποίο μεταφέρονται από τον υπολογαριασμό 80.01 του λογαριασμού 80.
- Στην κατηγορία «κόστος πωλήσεων» περιλαμβάνεται η διαφορά μεταξύ των κονδυλίων «κύκλος εργασιών» και «μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως».
- Στην κατηγορία «άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως» περιλαμβάνονται τα έσοδα εκμεταλλεύσεως του υπολογαριασμού 86.00.01. Τα έσοδα αυτά συγκεντρώνονται στους λογαριασμούς 74, 75, 78.05.
- Στις κατηγορίες «έξοδα διοικητικής λειτουργίας», «έξοδα λειτουργίας ερευνών – αναπτύξεως» και «έξοδα λειτουργίας διαθέσεως» περιλαμβάνονται τα χρεωστικά υπόλοιπα των υπολογαριασμών 86.00.02, 86.00.03 και 86.00.04 αντίστοιχα. Τα έξοδα των κατηγοριών αυτών συγκεντρώνονται στους λογαριασμούς 92.01, 92.02 και 92.03 της ομάδας 9 της αναλυτικής λογιστικής. Τα έξοδα αυτά, όταν δε λειτουργεί λογιστικό σύστημα αναλυτικής λογιστικής, προσδιορίζονται εξωλογιστικά με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από τους λογαριασμούς της γενικής λογιστικής.

- Στην κατηγορία «έσοδα συμμετοχών» περιλαμβάνεται το πιστωτικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.01.00. Τα έσοδα της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 76.00.
- Στην κατηγορία «έσοδα χρεογράφων» περιλαμβάνεται το πιστωτικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.01.01. Τα έσοδα της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 76.01.
- Στην κατηγορία «κέρδη πωλήσεων συμμετοχών και χρεογράφων» περιλαμβάνεται το πιστωτικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.01.02. Τα έσοδα της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 76.04.
- Στην κατηγορία «πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα» περιλαμβάνεται το πιστωτικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.01.03. Τα έσοδα της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στους λογαριασμούς 76.02 έως 76.98, πλην του 76.04.
- Στην κατηγορία «διαφορές αποτιμήσεων συμμετοχών και χρεογράφων» περιλαμβάνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού 86.01.07. Τα κονδύλια αυτής της κατηγορίας συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 64.11.
- Στην κατηγορία «έξοδα και ζημίες συμμετοχών και χρεογράφων» περιλαμβάνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.01.08. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στους λογαριασμούς 64.10 και 64.12/
- Στην κατηγορία «χρεωστικοί τόκοι και συναφή έσοδα» περιλαμβάνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.01.09. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στους υπολογαριασμούς του 65.
- Τα ολικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) εκμεταλλεύσεως, τα οποία προκύπτουν από το άθροισμα των αποτελεσμάτων εκμεταλλεύσεως από εργασίες και των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων, απεικονίζονται στους λογαριασμούς 86.00 και 86.01 αντίστοιχα. Τα αποτελέσματα αυτά της εκμεταλλεύσεως απεικονίζονται στο λογαριασμό 80 «γενική εκμετάλλευση» πριν από τη μεταφορά τους στο λογαριασμό 86.
- Στην κατηγορία «έκτακτα και ανόργανα έσοδα» περιλαμβάνεται το πιστωτικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.02.00. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 81.03.
- Στην κατηγορία «έκτακτα κέρδη» περιλαμβάνεται το πιστωτικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.02.01. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 81.03.
- Στην κατηγορία «έσοδα προηγούμενων χρήσεων» περιλαμβάνεται το πιστωτικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.02.02. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 82.01.

- Στην κατηγορία «έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» περιλαμβάνεται το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 86.02.03. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 84.
- Στην κατηγορία «έκτακτα και ανόργανα έξοδα» περιλαμβάνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.02.07. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 81.00.
- Στην κατηγορία «έκτακτες ζημίες» περιλαμβάνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.02.08. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 81.02.
- Στην κατηγορία «έξοδα προηγούμενων χρήσεων» περιλαμβάνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.02.09. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 82.00.
- Στην κατηγορία «προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους» περιλαμβάνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του υπολογαριασμού 86.02.10. Τα κονδύλια της κατηγορίας αυτής συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 83.
- Από το αλγεβρικό άθροισμα των ολικών αποτελεσμάτων εκμεταλλεύσεως και των έκτακτων αποτελεσμάτων των λογαριασμών της ομάδας 8 προκύπτουν τα συνολικά αποτελέσματα της οικονομικής μονάδας, πριν από την αφαίρεση των μη ενσωματωμένων στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεων.
- Στην κατηγορία «σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων» περιλαμβάνονται, τόσο οι αποσβέσεις που ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος (τακτικές) όσο και εκείνες που δεν ενσωματώνονται (π.χ. πρόσθετες αποσβέσεις κινήτρων επενδύσεων. Οι αποσβέσεις που ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 66 και μεταφέρονται στο λογαριασμό 80 (γενική εκμετάλλευση). Οι αποσβέσεις που δεν ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος συγκεντρώνονται στο λογαριασμό 85 και μεταφέρονται στο λογαριασμό 86.03,
- Η διαφορά των συνολικών αποτελεσμάτων και των μη ενσωματωμένων στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεως απεικονίζει τα καθαρά αποτελέσματα χρήσεως της οικονομικής μονάδας, πριν από την αφαίρεση του τυχόν φόρου εισοδήματος και των τυχόν μη ενσωματωμένων στο λειτουργικό κόστος λοιπών φόρων (π.χ. φόρου ακίνητης περιουσίας). Τα καθαρά αυτά αποτελέσματα απεικονίζονται στο λογαριασμό 86.99.¹²

¹² Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, ανάλυση και ερμηνεία της γενικής και αναλυτικής λογιστικής, σε συνδυασμό με τις παραδεγμένες αρχές λογιστικής – κοστολόγησης και την ισχύουσα εμπορική και φορολογική νομοθεσία (ν 2065/1992 – νομοθεσία και λογιστική του Φ.Π.Α.)», τόμος Β, εκδόσεις Βρυκούς, Τρίτη έκδοση, Πειραιάς 1993

2.9 Υπόδειγμα της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως

Ο λογαριασμός «αποτελέσματα χρήσεως» περιλαμβάνεται μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων που υποχρεούται να καταρτίζει η εταιρία και μαζί με τον ισολογισμό, τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων και το προσάρτημα αποτελεί ένα ενιαίο σύνολο.

Ο νόμος καθιστά υποχρεωτική τη δομή και το περιεχόμενο του υποδείγματος που ακολουθεί με τη διαφορά ότι παραλείπεται η στήλη των κωδικών αριθμών των λογαριασμών του υποδείγματος αυτού. Το υπόδειγμα αυτό έχει ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ				
Για τη χρήση από 1/1-31/12/19Χ1 (1/1-31/12/19Χ0)				
	Χρήση 19Χ1		Χρήση 19Χ0	
I. Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης				
Πωλήσεις		XXX		XXX
Μείον: Κόστος πωλήσεων		<u>XXX</u>		<u>XXX</u>
Μικτό Αποτέλεσμα Εκμετάλλευσης		XXX		XXX
Συν: Διάφορα έσοδα εκμετάλλευσης		<u>XXX</u>		<u>XXX</u>
Σύνολο		XXX		XXX
Μείον: Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	XXX		XXX	
Έξοδα λειτουργίας έρευνας και ανάπτυξης	XXX		XXX	
Έξοδα λειτουργίας διάθεσης	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
Μερικό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης		XXX		XXX
Συν: Έσοδα συμμετοχών	XXX		XXX	
Έσοδα χρεογράφων	XXX		XXX	
Κέρδη από πωλήσεις συμμετοχών και χρεογράφων	XXX		XXX	
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	<u>XXX</u>	XXX	<u>XXX</u>	XXX
Μείον: Διαφορές αποτίμησης συμμετοχών & χρεογράφων	XXX		XXX	
Ζημίες από πωλήσεις συμμετοχών & χρεογράφων	XXX		XXX	
Χρεωστικοί τόκοι & συναφή έξοδα	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
Ολικό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης		XXX		XXX
II. Έκτακτο αποτέλεσμα				
Συν: Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	XXX		XXX	
Έκτακτα Κέρδη	XXX		XXX	
Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	XXX		XXX	
Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	<u>XXX</u>	XXX	<u>XXX</u>	XXX
Μείον: Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	XXX		XXX	
Έκτακτες ζημίες	XXX		XXX	
Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	XXX		XXX	
Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
Οργανικά και έκτακτα αποτελέσματα		XXX		XXX
Μείον: Αποσβέσεις Παγίων	XXX		XXX	

Μείον: Οι ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεις	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>	<u>XXX</u>
ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ (κέρδος ή ζημία) ΧΡΗΣΗΣ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ		<u>XXX</u>		<u>XXX</u> ¹³

Κεφάλαιο 3: Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων

3.1 Εισαγωγή

Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων είναι το τρίτο κατά σειρά λογιστικό έγγραφο τέλους χρήσεως και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των καταστάσεων και καταρτίζεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσης σύμφωνα με το υπόδειγμα του Ε.Γ.Λ.Σ. Επίσης, καταχωρίζεται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικονομικών μονάδων και δημοσιεύεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσης. Μέχρι το 1986 δεν υπήρχε υποχρέωση συντάξεως ενιαίου τύπου πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων και η κάθε επιχείρηση μπορούσε να συντάξει και δημοσιεύσει τον τύπο της δικής της επιλογής.

Συνοπτικά, στην περίπτωση της ανωνύμου εταιρίας αυτός αρχίζει με το υπόλοιπο του λογαριασμού «Υπόλοιπο εις νέον» στην αρχή της περιόδου. Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.) αρχίζει με τα αποτελέσματα της παρούσας χρήσης και μετά προσθέτει σ' αυτά το υπόλοιπο του λογαριασμού «Υπόλοιπο εις νέον». Στην περίπτωση που υπάρχουν ζημίες προηγούμενων χρήσεων, δεν είναι δυνατή η διανομή οποιουδήποτε ποσού, αν δεν εξαλειφθούν είτε με κέρδη είτε με αποθεματικά. Στη συνέχεια προστίθενται τα αποτελέσματα της παρούσα χρήσης, φορολογικές διαφορές προηγούμενων χρήσεων, αν υπάρχουν, καθώς και ότι αποθεματικά έχει αποφασιστεί να μοιραστούν σ' αυτή τη χρήση. Από το σύνολο αυτό αφαιρείται ο φόρος εισοδήματος της τρέχουσας χρήσης και στη συνέχεια εμφανίζεται ο τρόπος που διατίθεται το υπόλοιπο, δηλαδή σε μέρος, διάφορα αποθεματικά, αμοιβές διοικητικού συμβουλίου και ότι απομένει αποτελεί το υπόλοιπο του λογαριασμού «Υπόλοιπο εις νέον» στο τέλος αυτής της χρήσης.

3.2 Γενικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ που διέπουν τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων

Το Ε.Γ.Λ.Σ. καθιερώνει τους ακόλουθους γενικούς κανόνες που διέπουν τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων:

¹³ Γκίκας Χ. Δημήτριος: «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων», εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Αθήνα 1997.

1. Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων καταρτίζεται υποχρεωτικά στην περίπτωση που γίνεται διάθεση αποτελεσμάτων, σύμφωνα με το υπόδειγμα που ακολουθεί.
2. Καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικονομικών μονάδων και δημοσιεύεται υποχρεωτικά, στο τέλος κάθε χρήσεως, σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά.
3. Στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται υποχρεωτικά τουλάχιστον τα στοιχεία του υποδείγματος που ακολουθεί εφόσον τα στοιχεία αυτά υπάρχουν στην οικονομική μονάδα.
4. Όλα τα στοιχεία του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων απεικονίζονται σε δύο στήλες, οι οποίες αντιστοιχούν στη χρήση του ισολογισμού και στην προηγούμενη αυτού χρήση.
5. Για κάθε κονδύλι του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων γίνεται συσχέτιση με τον ή τους κωδικούς αριθμούς των αντίστοιχων λογαριασμών του λογιστικού σχεδίου. Κατά τη δημοσίευσή του οι κωδικοί αριθμοί συσχέτισης είναι δυνατόν να παραλείπονται.

Ο «πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων», σύμφωνα με το ν. 2190/1920, περιλαμβάνεται μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων που υποχρεούται να καταρτίζει η εταιρία. Η κατάσταση αυτή αποτελεί ένα τμήμα ενός ενιαίου συνόλου που απαρτίζεται και από τον ισολογισμό, την κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως και το προσάρτημα.

3.3 Κατηγορίες κονδυλίων που περιλαμβάνονται στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων

Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες κονδυλίων:

1. Στην κατηγορία «καθαρά αποτελέσματα χρήσεως» περιλαμβάνεται το καθαρό αποτέλεσμα του λογαριασμού 88.00 «καθαρά κέρδη χρήσεως» ή του λογαριασμού 88.01 «ζημίες χρήσεως» το οποίο μεταφέρεται στους λογαριασμούς αυτούς από το λογαριασμό 86.99.
2. Στην κατηγορία «υπόλοιπο αποτελεσμάτων προηγούμενων χρήσεων» περιλαμβάνονται τα υπόλοιπα των λογαριασμών 42.00 «υπόλοιπο κερδών εις νέον» ή 42.01 «υπόλοιπο ζημιών εις νέον» και ολόκληρο ή μέρος του υπολοίπου του λογαριασμού 42.02 «υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων», τα οποία μεταφέρονται από τους λογαριασμούς αυτούς στους λογαριασμούς 88.02, 88.03 και 88.04 αντίστοιχα.

3. Στην κατηγορία «διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων» περιλαμβάνεται το χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 42.04 το οποίο μεταφέρεται στο λογαριασμό 88.06.
4. Στην κατηγορία «αποθεματικά προς διάθεση» περιλαμβάνονται τα αποθεματικά ή μέρος τους των υπολογαριασμών του 41, για τα οποία αποφασίζεται η διάθεσή τους, είτε για διανομή μερισμάτων, είτε για κάλυψη ζημιών και για το λόγο αυτό μεταφέρονται στο λογαριασμό 88.07.
5. Από το αλγεβρικό άθροισμα των παραπάνω κατηγοριών αφαιρούνται ο δόρος εισοδήματος του λογαριασμού 88.08 και οι λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι του λογαριασμού 88.09. το υπόλοιπο του λογαριασμού, εάν είναι κέρδη, διατίθεται σύμφωνα με την απόφαση που λαμβάνεται από το αρμόδιο όργανο.

3.4 Υπόδειγμα του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων

Το Ε.Γ.Λ.Σ. παρέχει το ακόλουθο υπόδειγμα του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ (Λ/88)		Ποσά Κλειόμενης Χρήσεως 1984	Ποσά Προηγούμενης Χρήσεως 1983
88.00 ή 88.01 (86.99)	Καθαρά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές) χρήσεως	XXX	XXX
88.02-04 (42.00-02)	(+) ή (-) : Υπόλοιπο αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) προηγούμενων χρήσεων	XXX	XXX
88.06 (42.04)	(+) ή (-): Διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων	(-XXX)	XXX
88.07 (Υπολ/σμοί 41)	(+) : Άποθεματικά προς διάθεση	XXX	XXX
	Σύνολο	XXX	XXX
88.08	ΜΕΙΟΝ: 1. Φόρος εισοδήματος και εισφορά ΟΓΑ	XXX	XXX
88.09	2. Λοιποί μη ενσωματωμένοι στο λειτουργικό κόστος φόροι	XXX	XXX
88.99.	Κέρδη προς διάθεση	XXX	XXX
	ή		
88.98	Ζημιές εις νέο	(-XXX)	(-XXX)
	Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:		
41.02	1. Τακτικό αποθεματικό	XXX	XXX
53.01	2. Πρώτο μέρισμα	XXX	XXX
53.01	3. Πρόσθετο μέρισμα	XXX	XXX
41.03	4. Άποθεματικά καταστατικού (αναφέρονται οί σχετικές διατάξεις)	XXX	XXX
41.04-05	5. Ειδικά και έκτακτα αποθεματικά (αναφέρεται ό σκοπός)	XXX	XXX
41.08	6. Άφορολόγητα αποθεματικά (αναφέρονται οί σχετικές διατάξεις)	XXX	XXX
53.08	7. Άμοιβές από ποσοστά μελών διοικητικού συμβουλίου	XXX	XXX
42.00	8. Υπόλοιπο κερδών εις νέο	XXX	XXX

Κεφάλαιο 4: Προσάρτημα

4.1 Εισαγωγή

Οι ανωτέρω βασικές λογιστικές καταστάσεις που αναφέρθηκαν, είναι συνήθως αρκετά συμπυκνωμένες και περιληπτικές για να διαφωτίσουν τον μέσο αναγνώστη. Υπάρχουν όμως λεπτομέρειες οι οποίες δεν εμφανίζονται στις παραπάνω καταστάσεις. Για το λόγο αυτό το σετ των δημοσιευόμενων λογιστικών καταστάσεων περιλαμβάνει και το προσάρτημα στο οποίο περιέχονται περισσότερες λεπτομέρειες για ορισμένα μεγέθη που εμφανίζονται στις βασικές λογιστικές καταστάσεις, καθώς και επεξηγήσεις οι οποίες θα συμβάλλουν στην πληρέστερη κατανόηση και καλύτερη ερμηνεία των βασικών καταστάσεων και θα διευκολύνουν όλους τους παράγοντες, στο να κατανοούν το περιεχόμενό τους και να διαπιστώνουν την αληθινή οικονομική κατάσταση και τα ακριβή αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες).

4.2 Γενικές πληροφορίες περί προσαρτήματος

Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως καταρτίζεται υποχρεωτικά μόνο από τις οικονομικές εκείνες μονάδες για τις οποίες η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει αντίστοιχη υποχρέωση. Ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας καθορίζουν τους κλάδους της οικονομίας για τους οποίους οι αντίστοιχες οικονομικές μονάδες περιλαμβάνουν υποχρεωτικά στο προσάρτημα πρόσθετες πληροφορίες (π.χ. για τις τράπεζες, τις ασφαλιστικές εταιρίες ή τις εταιρίες χαρτοφυλακίου).

Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως περιέρχεται σε γνώση των τρίτων – δημοσιεύεται ή υποβάλλεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους (Επιμελητήριο) - σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά. Δε δημοσιεύεται όμως στο τεύχος Ανώνυμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως ούτε σε πολιτική και οικονομική εφημερίδα, όπως υποχρεωτικά δημοσιεύονται οι υπόλοιπες οικονομικές καταστάσεις.

Ήδη ο ν. 2190/1920, υποχρεώνει τις ανώνυμες εταιρίες στην κατάρτιση προσαρτήματος, το οποίο, μαζί με τον ισολογισμό, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων χρήσεως, αποτελούν ενιαίο σύνολο και ελέγχονται. Επίσης στην κατάρτιση προσαρτήματος υποχρεούνται και οι Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης. Οι μικρές εταιρίες δικαιούνται να καταρτίσουν συνοπτικό προσάρτημα.

Το προσάρτημα πρέπει να έχει το ελάχιστο περιεχόμενο που καθορίζεται από το νόμο και η απαρίθμηση των θεμάτων του είναι ενδεικτική και όχι περιοριστική, καθώς μπορούν να παρατίθενται και οποιεσδήποτε άλλες πληροφορίες που απαιτούνται από ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας που ισχύει κάθε φορά ή που κρίνονται αναγκαίες για την επίτευξη των σκοπών της αρτιότερης πληροφόρησης των μετόχων και των τρίτων και της παρουσίασης μιας πιστής εικόνας της περιουσίας, της χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων χρήσης της εταιρίας, αρκεί βέβαια οι πληροφορίες να οδηγούν σε πληρέστερη πληροφόρηση των ενδιαφερομένων.

Τέλος, η έκθεση των ελεγκτών και το πιστοποιητικό ελέγχου των ορκωτών λογιστών πρέπει να αναφέρουν αν το προσάρτημα περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που απαιτεί ο νόμος αλλά και να επιβεβαιώνουν ότι οι πληροφορίες αυτές είναι ακριβείς.

Σε περίπτωση αντίρρησης ή κάποιας παρατήρησης του ελεγκτή είτε ως προς την πληρότητα είτε ως προς την ακρίβεια του περιεχομένου του προσαρτήματος υποχρεούται να σημειώσει τις αντιρρήσεις – παρατηρήσεις του στην έκθεσή του.

4.3 Περιεχόμενο του προσαρτήματος

Όπως προαναφέρθηκε, ο νόμος προσδιορίζει το ελάχιστο περιεχόμενο του προσαρτήματος, το οποίο ομαδοποιημένο με βάση τις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων και αποτελεσμάτων στα οποία οι πληροφορίες αναφέρονται, αναλύεται ως εξής:

➤ Πληροφορίες σχετικές με τη σύννομη κατάρτιση και τη δομή των οικονομικών καταστάσεων

Το προσάρτημα πρέπει να αναφέρει:

1. Κάθε παρέκκλιση που έγινε, ώστε να αποδοθεί και παρουσιαστεί η πραγματική εικόνα της περιουσιακής διάρθρωσης, της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσης της εταιρίας. Η παρέκκλιση πρέπει να αιτιολογείται στο προσάρτημα, στο οποίο πρέπει επίσης να αναφέρονται και οι επιδράσεις της παρεκκλίσεως πάνω στην περιουσιακή διάρθρωση, τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα της εταιρίας.
2. Κάθε παρέκκλιση στη δομή του ισολογισμού και του λογαριασμού των αποτελεσμάτων χρήσεως και τη μορφή εμφάνισης των οικονομικών καταστάσεων που καθιερώνονται από το νόμο. Παρέκκλιση επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς στο προσάρτημα.

3. Όταν ένα στοιχείο ενεργητικού ή παθητικού σχετίζεται με περισσότερους από έναν υποχρεωτικούς λογαριασμούς, το στοιχείο αυτό καταχωρείται στο λογαριασμό στον οποίο ταιριάζει περισσότερο αλλά η σχέση του με τους άλλους λογαριασμούς αναφέρεται στο προσάρτημα, εφόσον αυτό χρειάζεται για την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.
4. Κάθε προσαρμογή που έγινε στη δομή και τους τίτλους των λογαριασμών, που έχουν αραβική αρίθμηση στον ισολογισμό και του λογαριασμού των αποτελεσμάτων χρήσης του Ε.Γ.Λ.Σ. λόγω της εκάστοτε ειδικής φύσεως της επιχείρησης, ώστε οι χρησιμοποιούμενοι τίτλοι λογαριασμών να διευκρινίζουν σαφώς τα απεικονιζόμενα στοιχεία.
5. Κάθε αναμόρφωση που έγινε στα ποσά της προηγούμενης χρήσεως των λογαριασμών του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων χρήσεως αλλά και της κατάστασης διάθεσης αποτελεσμάτων, ώστε τα ποσά να γίνουν ομοειδή και συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα της κλειόμενης χρήσεως.
6. Τις σχέσεις των κονδυλίων ενεργητικού – παθητικού στον ισολογισμό.

➤ **Πληροφορίες σχετικές με την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων**

Στο προσάρτημα πρέπει να αναφέρονται:

1. Οι μέθοδοι που εφαρμόστηκαν για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων του ισολογισμού, καθώς και οι μέθοδοι του υπολογισμού των αποσβέσεων και των προβλέψεων. Όσον αφορά απαιτήσεις, υποχρεώσεις και άλλα στοιχεία του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως, που η αξία τους προκύπτει από μετατροπή ξένων νομισμάτων (πράξεις σε συνάλλαγμα), παρατίθενται οι βάσεις της μετατροπής των ξένων νομισμάτων σε ευρώ και ο λογιστικός χειρισμός των συναλλαγματικών διαφορών, δηλαδή το αν μεταφέρθηκαν ή καταχωρήθηκαν στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως» ή σε οποιονδήποτε άλλο λογαριασμό του ισολογισμού. Στην τελευταία αυτή περίπτωση αναφέρεται και ο τρόπος της τακτοποίησής τους μελλοντικά.
2. Κάθε παρέκκλιση από τις αρχές αποτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων. Παρέκκλιση από τις αρχές αυτές επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και παρατίθεται στο προσάρτημα με πλήρη αιτιολόγηση των λόγων που την επέβαλαν και του μεγέθους των συνεπειών που είχε στη διαμόρφωση των απαιτήσεων – υποχρεώσεων όπου και παρατίθενται οι επιδράσεις της στην περιουσιακή διάρθρωση, στη χρηματοοικονομική θέση και στα αποτελέσματα χρήσεως της εταιρίας.

3. Η αναπροσαρμογή της αξίας των στοιχείων του παγίου ενεργητικού που πιθανόν να έγινε στην κλειόμενη χρήση σε εφαρμογή ειδικού νόμου. Στο προσάρτημα παρέχεται επίσης πλήρης ανάλυση της κίνησης του σχετικού λογαριασμού που περιλαμβάνεται στις διαφορές αναπροσαρμογής.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. αναφέρει αναλυτικότερα τα εξής:

Σε περίπτωση που με βάση ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας, εφαρμόζονται διαφορετικές μέθοδοι αποτιμώσεως από τις γενικά νομοθετημένες, αναφέρεται η μέθοδος που εφαρμόστηκε και τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων για τα οποία οι αξίες διαμορφώθηκαν με τη μέθοδο αυτή. Στην περίπτωση αυτή, οι διαφορές από την εφαρμογή της διαφορετικής μεθόδου αποτιμώσεως από τις γενικά νομοθετημένες καταχωρούνται στους λογαριασμούς «διαφορών αναπροσαρμογής» του παθητικού (λογαριασμών 41.06 - 41.07), ενώ στο προσάρτημα αναφέρεται και η φορολογική μεταχείριση των διαφορών αυτών.

Στην παραπάνω περίπτωση, στο προσάρτημα καταχωρείται ένας πίνακας που δείχνει τις μεταβολές των λογαριασμών «διαφορές αναπροσαρμογής», που έγιναν μέσα στη χρήση. Στον πίνακα αυτόν περιλαμβάνονται τα εξής στοιχεία:

- Το αρχικό υπόλοιπο (στην αρχή της χρήσεως) των λογαριασμών «διαφορών αναπροσαρμογής».
- Οι διαφορές που μεταφέρθηκαν στους λογαριασμούς «διαφορές αναπροσαρμογής», μέσα στη χρήση.
- Τα ποσά των λογαριασμών «διαφορές αναπροσαρμογής», τα οποία κεφαλαιοποιήθηκαν ή μεταφέρθηκαν σε οποιονδήποτε λογαριασμό, μέσα στη χρήση και οι λόγοι της μεταφοράς αυτής.
- Το τελικό υπόλοιπο (στο τέλος της χρήσεως) των λογαριασμών «διαφορές αναπροσαρμογής».

Στην περίπτωση αυτή, για κάθε στοιχείο του ισολογισμού, για το οποίο έγινε αναπροσαρμογή της αξίας κτήσεώς του, με εξαίρεση τους λογαριασμούς αποθεμάτων, στο προσάρτημα αναφέρονται:

- Είτε η αξία κτήσεως που προκύπτει σύμφωνα με το γενικό κανόνα αποτιμώσεως και το σωρευμένο ποσό αποσβέσεων ή άλλων διορθώσεων, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού.

- Είτε η διαφορά μεταξύ αξίας αναπροσαρμογής κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και αξίας κτήσεως και σε περίπτωση που προηγήθηκαν και άλλες αναπροσαρμογές, η συνολική διαφορά που προήλθε από αυτές.

➤ **Πληροφορίες σχετικές με το πάγιο ενεργητικό και τα έξοδα εγκαταστάσεως**

Το προσάρτημα πρέπει να αναφέρει:

1. Τις μεταβολές που έγιναν μέσα στη χρήση στα πάγια στοιχεία ενεργητικού και στις αποσβέσεις τους. Ειδικότερα, για τον καθένα από τους πρωτοβάθμιους λογαριασμούς παγίων στοιχείων που εμφανίζονται στο ενεργητικό αναφέρονται, η αξία κτήσεως (αξία αγοράς ή κόστος παραγωγής) όπως διαμορφώθηκε στον ισολογισμό της προηγούμενης χρήσεως ή το κόστος ιδιοκατασκευής, οι αγορές της χρήσεως, οι εξαγωγές (π.χ. πωλήσεις) της χρήσεως, οι προσθήκες και βελτιώσεις, οι μειώσεις και οι μεταφορές που έγιναν μέσα στη χρήση, καθώς και οι αποσβέσεις των προηγούμενων χρήσεων, οι συνολικές αποσβέσεις μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και η αναπόσβεστη αξία κατά την ημερομηνία αυτή. Σε περίπτωση που κατά την πρώτη εφαρμογή των παραπάνω ανακύψουν δυσκολίες στη συγκέντρωση των δεδομένων της παραπάνω αναλύσεως, είναι δυνατό να ληφθεί σαν αξία κτήσεως ή κόστος ιδιοκατασκευής η αναπόσβεστη αξία των στοιχείων αυτών κατά την έναρξη της χρήσεως, με την προϋπόθεση ότι θα γίνεται σχετική διευκρίνιση στο προσάρτημα.
2. Τα στοιχεία και οι αναλύσεις της προηγούμενης περιπτώσεως αναφορικά με τα έξοδα εγκαταστάσεως.
3. Τις αποσβέσεις των παγίων στοιχείων και οι διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση των συμμετοχών και χρεογράφων, όταν δεν αναφέρονται αναλυτικά στην κατάσταση του λογαριασμού αποτελέσματα χρήσεως.
4. Τις τυχόν πρόσθετες αποσβέσεις των παγίων στοιχείων που έγιναν με βάση ειδικές φορολογικές διατάξεις με τη μορφή αναπτυξιακών κινήτρων, αναλυτικά κατά κατηγορία παγίου, με μνεία των σχετικών διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας.
5. Τις προβλέψεις για υποτίμηση παγίου περιουσιακού στοιχείου, εφόσον το ποσό αυτό είναι αξιόλογο και δεν εμφανίζεται χωριστά στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως».
6. Ανάλυση και επεξήγηση των ποσών που εμφανίζονται στα έξοδα εγκαταστάσεως πολυετούς αποσβέσεως, που αφορούν τη χρήση.

➤ Πληροφορίες σχετικές με τις συμμετοχές

Το προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνει:

1. Όσον αφορά συμμετοχές της εταιρίας στο κεφάλαιο ξένων επιχειρήσεων, που πραγματοποιούνται, είτε από την ίδια, είτε από άλλο πρόσωπο που ενεργεί με το όνομά του αλλά για λογαριασμό της, σε ποσοστό μεγαλύτερο από το 10% του κεφαλαίου τους, ανάλυση στην οποία θα αναφέρεται η επωνυμία και η έδρα της κάθε επιχείρησης, το ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιό της, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της και το συνολικό αποτέλεσμα της τελευταίας χρήσεως, για την οποία καταρτίστηκαν οικονομικές καταστάσεις αυτής. Κάθε πιθανή παρέκκλιση από αυτό θα πρέπει να αναφέρεται στο προσάρτημα. Οι παραπάνω πληροφορίες είναι δυνατό να παραλείπονται όταν είναι ασήμαντες. Επίσης, οι πληροφορίες οι σχετικές με τα ίδια κεφάλαια και τα αποτελέσματα της τελευταίας χρήσεως μπορεί να παραλείπονται, όταν οι επιχειρήσεις, στις οποίες αναφέρονται οι πληροφορίες αυτές, δε δημοσιεύουν ισολογισμό και εφόσον η συμμετοχή της εταιρίας στις επιχειρήσεις αυτές είναι μικρότερη από το 50% του κεφαλαίου τους.
2. Την επωνυμία και την έδρα των επιχειρήσεων που συντάσσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν και οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας, καθώς και τον τόπο που οι ενοποιημένες αυτές καταστάσεις είναι διαθέσιμες.

➤ Πληροφορίες σχετικές με τα αποθέματα

Το προσάρτημα πρέπει να αναφέρει:

1. Την αλλαγή της μεθόδου υπολογισμού της τιμής κτήσεως ή του κόστους παραγωγής των αποθεμάτων, που έγινε λόγω μεταβολής συνθηκών ή άλλου σοβαρού λόγου, αναφέροντας την αιτιολογία και την επίδραση της αλλαγής στη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων χρήσεως.
2. Τη διαφορά της αξίας των αποθεμάτων που προέκυψε με βάση μία από τις επιτρεπόμενες μεθόδους και της αξίας αυτών με βάση την τελευταία, σε σχέση με την ημέρα κλεισίματος, γνωστή τιμή αγοράς, εφόσον η διαφορά αυτή είναι σημαντική.
3. Τις διαφορές από υποτίμηση κυκλοφορούντων στοιχείων του ισολογισμού και τους λόγους στους οποίους οφείλεται καθώς και τη φορολογική τους μεταχείριση.

4. Την έκταση επηρεασμού των αποθεμάτων χρήσεως, σε περίπτωση που στη μέθοδο αποτιμήσεως, την οποία εφάρμοσε η εταιρία, έγινε παρέκκλιση για λόγους φορολογικών ελαφρύνσεων. Σε περίπτωση που από την απόκλιση αυτή αναμένεται να προκύψουν ουσιώδεις φορολογικές ελαφρύνσεις σε επόμενες χρήσεις, παρέχονται λεπτομερείς επεξηγήσεις.

➤ **Πληροφορίες σχετικές με το μετοχικό κεφάλαιο**

Το προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνει:

1. Τον αριθμό και την ονομαστική αξία των μετοχών της κάθε κατηγορίας όταν το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας διαιρείται σε μετοχές δύο ή περισσότερων κατηγοριών.
2. Τον αριθμό και την ονομαστική αξία των μετοχών που εκδόθηκαν μέσα στη χρήση για κάλυψη αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και την αξία εκδόσεως των μετοχών αυτών.
3. Τον αριθμό των τίτλων κατά κατηγορία και τα ενσωματωμένα σε αυτούς δικαιώματα, όταν η εταιρία έχει εκδώσει προνομιούχες μετοχές, μετατρέψιμες ομολογίες, μετοχές επικαρπίας ή ιδρυτικούς τίτλους.
4. Όταν η εταιρία έχει αποκτήσει μέσα στη χρήση δικές της μετοχές (ίδιες μετοχές) πρέπει να αναφέρονται:
  - Οι λόγοι για τους οποίους αποκτήθηκαν οι μετοχές αυτές.
  - Ο αριθμός και η ονομαστική αξία των δικών της μετοχών που απόκτησε η εταιρία ή που μεταβίβασε μέσα στη χρήση, καθώς και το τμήμα του μετοχικού κεφαλαίου που αντιπροσωπεύουν.
  - Το τυχόν αντίτιμο των πιο πάνω μετοχών, που έχει καταβληθεί για την απόκτησή τους ή έχει εισπραχθεί για τη μεταβίβασή τους.

➤ **Πληροφορίες σχετικές με τις υποχρεώσεις και τις προβλέψεις**

Το προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνει:

1. Τα συνολικά ποσά οικονομικών δεσμεύσεων από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις, εγγυήσεις και άλλες συμβατικές ή από την ισχύουσα νομοθεσία επιβαλλόμενες πιθανές υποχρεώσεις, οι οποίες δεν εμφανίζονται στους «λογαριασμούς τάξεως» του ισολογισμού, εφόσον η πληροφορία αυτή είναι χρήσιμη για την εκτίμηση της χρηματοοικονομικής θέσης της εταιρίας.
2. Τις υποχρεώσεις για καταβολές ειδικών μηνιαίων παροχών, όπως για παράδειγμα μηνιαίων βοηθημάτων, καθώς και τις οικονομικές δεσμεύσεις σε

συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να αναφέρονται χωριστά από τις πληροφορίες της προηγούμενης περίπτωσης.

3. Τα ποσά των φόρων που οφείλονται, καθώς και εκείνα που αναμένεται να προκύψουν σε βάρος της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων, εφόσον τα ποσά αυτά είναι σημαντικά και δεν εμφανίζονται στις υποχρεώσεις ή στις προβλέψεις της εταιρίας.
4. Τα ποσά των υποχρεώσεων των οποίων η προθεσμία εξοφλήσεως είναι μεγαλύτερη από 5 έτη από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού κατά κατηγορία λογαριασμών και πιστωτή.
5. Τα ποσά των υποχρεώσεων για εξασφάλιση των οποίων η εταιρία έχει χορηγήσει εμπράγματα ασφάλειες, με διευκρινήσεις αναφορικά με το είδος και την έκταση των ασφαλειών. Οι πληροφορίες πρέπει να αναφέρονται χωριστά για κάθε υποχρέωση του υποδείγματος ισολογισμού.
6. Ανάλυση του ποσού που εμφανίζεται στο λογαριασμό «λοιπές προβλέψεις», εφόσον είναι σημαντικό.

➤ **Πληροφορίες σχετικές με τις αμοιβές, τις προκαταβολές και τις πιστώσεις σε όργανα της διοίκησης**

Το προσάρτημα πρέπει να αναφέρει:

1. Τα ποσά που βάρυναν τη χρήση για αμοιβές σε μέλη των οργάνων διοικήσεως και διευθύνσεως για τις υπηρεσίες τους, καθώς και τις υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν ή αναλήφθηκαν για βοηθήματα σε αποχωρήσαντα μέλη των οργάνων αυτών, κατά κατηγορία.
2. Τα ποσά προκαταβολών και πιστώσεων που δόθηκαν σε μέλη των οργάνων διοικήσεως και διευθύνσεως και οφείλονται στην οικονομική μονάδα κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, με αναφορά του ετήσιου επιτοκίου των πιστώσεων αυτών και των ουσιωδών όρων τους.

➤ **Πληροφορίες σχετικές με τις εγγυήσεις και τις εμπράγματα ασφάλειες**

Εμπράγματα ασφάλειες, που χορηγήθηκαν από την εταιρία σε ενσώματες ακινητοποιήσεις της, αναφέρονται στον ισολογισμό ή στο προσάρτημα, με ιδιαίτερη μνεία των εμπράγματων ασφαλειών που χορηγήθηκαν υπέρ συνδεδεμένων επιχειρήσεων. Όμοια παρουσίαση γίνεται επίσης και για κάθε μορφή εγγυήσεως που χορηγήθηκε από την εταιρία.

➤ Πληροφορίες σχετικές με τα αποτελέσματα

Το προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνει:

1. Ανάλυση του καθαρού κύκλου εργασιών, κατά κατηγορίες δραστηριότητας και κατά γεωγραφικές αγορές, στο μέτρο που οι κατηγορίες και οι αγορές αυτές διαφέρουν ουσιαστικά μεταξύ τους από πλευράς οργανώσεως των πωλήσεων ή της παροχής υπηρεσιών της εταιρίας. Η παράλειψη αυτών των πληροφοριών είναι δυνατό να επιτρέπεται εφόσον η δημοσιότητα τους θα ήταν σε σοβαρό βαθμό επιζήμια για την εταιρία. Κάθε τέτοια παρέκκλιση αναφέρεται στο προσάρτημα.
2. Το μέσο όρο του αριθμού του προσωπικού που απασχολήθηκε στη διάρκεια της χρήσεως, ο οποίος προσδιορίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των ατόμων που απασχολήθηκαν στην κάθε εργάσιμη ημέρα. Ο μέσος αυτός αριθμός αναλύεται σε κατηγορίες (π.χ. εργατοτεχνικό και διοικητικό προσωπικό) για τις οποίες παρατίθενται αναλυτικά η επιβάρυνση της εταιρίας, για τη χρήση, από μισθούς και ημερομίσθια, κοινωνικές επιβαρύνσεις με χωριστή αναφορά αυτών που είναι σχετικές με συντάξεις.
3. Ανάλυση των εσόδων που αφορούν την κλειόμενη χρήση αλλά δεν εισπράχθηκαν ή δε χρεώθηκαν σε προσωπικούς λογαριασμούς μέσα σ' αυτήν καθώς και τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν και αφορούν την κλειόμενη χρήση αλλά δεν πληρώθηκαν ή δεν πιστώθηκαν σε προσωπικούς λογαριασμούς μέσα σ' αυτήν, εφόσον τα ποσά αυτών είναι σημαντικά. Πρόκειται, δηλαδή, για τα εισπρακτέα έσοδα που καταχωρήθηκαν στους μεταβατικούς λογαριασμούς ενεργητικού και για τα πληρωτέα έξοδα που καταχωρήθηκαν στους μεταβατικούς λογαριασμούς παθητικού. Εφόσον τα ποσά των εσόδων και εξόδων αυτών είναι σημαντικά, γίνεται ανάλυση αυτών στο προσάρτημα.
4. Ανάλυση των «έκτακτων και ανόργανων εσόδων» καθώς και των «έκτακτων και ανόργανων εξόδων» μαζί με διευκρινήσεις αναφορικά με τη φύση τους και την επίδρασή τους στον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος της εταιρίας για την κλειόμενη χρήση, εφόσον τα ποσά αυτών είναι σημαντικά.
5. Παρόμοια ανάλυση και διευκρινήσεις με την προηγούμενη περίπτωση πρέπει να γίνεται και για τυχόν έσοδα ή έξοδα που καταχωρήθηκαν στην κλειόμενη χρήση αλλά αφορούν προηγούμενες χρήσεις.
6. Τα ποσά, ο λογιστικός χειρισμός και ο τρόπος της μελλοντικής τακτοποίησης των συναλλαγματικών διαφορών που αφορούν τη χρήση και προκύπτουν από

την πληρωμή ή την απόκτηση σε ευρώ των υποχρεώσεων από δάνεια ή πιστώσεις σε ξένο νόμισμα, εφόσον τα δάνεια ή οι πιστώσεις αυτές χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για την απόκτηση παγίων περιουσιακών στοιχείων.

➤ Χρονολόγηση, υπογραφή και βεβαίωση του προσαρτήματος

Στην τελευταία παράγραφο του προσαρτήματος αναφέρεται ο αριθμός και η ημερομηνία συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου κατά της οποίας το προσάρτημα εγκρίθηκε και ακολουθούν τα στοιχεία και οι υπογραφές των προσώπων τα οποία, κατά το νόμο και το καταστατικό της εταιρίας, βεβαιώνουν, με την υπογραφή τους τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας. Δηλαδή το προσάρτημα υπογράφεται τουλάχιστον από:

1. Το διευθύνοντα ή εντεταλμένο σύμβουλο ή αν τέτοιος σύμβουλος δεν υπάρχει από ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου που ορίζεται από αυτό.
2. Το γενικό διευθυντή της εταιρίας.
3. Το διευθυντή του λογιστηρίου της εταιρίας.

Στο τέλος του προσαρτήματος αναγράφεται βεβαίωση του ελεγκτή (ορκωτού λογιστή) της εταιρίας για την πληρότητα και ακρίβεια του περιεχομένου του προσαρτήματος και τυχόν παρατηρήσεις – αντιρρήσεις αυτού.

4.4 Υπόδειγμα του προσαρτήματος

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ

του ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2007

(βάσει των διατάξεων του κωδικοπ. Ν2190/1920 όπως ισχύει)

- §1. **Σύννομη κατάρτιση και δομή των οικονομικών καταστάσεων:
Παρεκκλίσεις που έγιναν χάριν της αρχής της πραγματικής εικόνας.**

Διάταξη και περίληψη της	Ενδεικτική Απάντηση
(α) Άρθρο 42 ^α §3: Παρέκκλιση από τις σχετικές διατάξεις περί κατάρτισεως των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων που κρίθηκε απαραίτητη για την εμφάνιση, με απόλυτη σαφήνεια της πραγματικής εικόνας που απαιτεί η διάταξη της §2 του άρθρου αυτού.	Δεν έγινε.
(β) Άρθρο 42 ^β §1: Παρέκκλιση από την αρχή του αμετάβλητου της δομής και μορφής εμφανίσεως του ισολογισμού και του λογαριασμού	Δεν έγινε.

	“αποτέλεσμα χρήσεως”.	
(γ)	Άρθρο 42β §2: Καταχώρηση στον προσιδιάζοντα λογαριασμό στοιχείου σχετιζόμενου με περισσότερους υποχρεωτικούς λογαριασμούς.	Δεν συνέτρεξε τέτοια περίπτωση.
(δ)	Άρθρο 42β §3: Προσαρμογή στη δομή και στους τίτλους των λογαριασμών με αραβική αρίθμηση, όταν η ειδική φύση της επιχειρήσεως το απαιτεί.	Δεν συνέτρεξε τέτοια περίπτωση.
(ε)	Άρθρο 42β §4: Συμππύξεις λογαριασμών του ισολογισμού που αντιστοιχούν σε αραβικούς αριθμούς, για τις οποίες (συμππύξεις) συντρέχουν οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής.	Δεν έγινε.
(στ)	Άρθρο 42β §5: Αναμορφώσεις κονδυλίων προηγούμενης χρήσεως για να καταστούν ομοειδή και συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα κονδύλια της κλειόμενης χρήσεως.	Δεν έγινε.
(ζ)	Άρθρο 43β ,παρ. 2 : Που προστέθηκε με το άρθρο 6, Π.Δ. 325/1994 : Ισοτιμία δραχμής ECU στην περίπτωση που οι ετήσιες Οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύτηκαν και σε ECU.	Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύτηκαν μόνο σε ευρώ.

§2.

Αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων

(α)	Άρθρο 43α §1-α: Μέθοδοι αποτιμήσεως των Περιουσιακών στοιχείων και υπολογισμού των αποσβέσεων καθώς και των προβλέψεων για υποτιμήσεις τους.	1. Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία αποτιμήθηκαν στην αξία κτήσεως ή του κόστους ιδιοκατασκευή τους ή της αναπροσαρμοσμένης αξίας τους με βάση τον νόμο 2065/92, η οποία είναι προσαυξημένη με την αξία των προσθηκών και βελτιώσεων και μειωμένη με τις προβλεπόμενες από το νόμο αποσβέσεις. Στην κλειόμενη χρήση διενεργήθηκαν αποσβέσεις με τους συντελεστές του Π.Δ. 299/2003. Αυτοί που επιλέχθηκαν δε διαφέρουν από τους συντελεστές του Π.Δ. 100/1998 και συνεπώς δεν πρόεκυψε διαφορά στον υπολογισμό των αποσβέσεων. 2. Δεν συνέτρεξε περίπτωση σχηματισμού προβλέψεων υποτιμήσεως. 3. Συμμετοχές και χρεόγραφα δεν υπάρχουν. 4. Δεν υπάρχουν τίτλοι με χαρακτήρα προθεσμιακής καταθέσεως και μη εισαγμένοι στο Χρηματιστήριο. 5. Τα από αγορά προερχόμενα

		αποθέματα (εμπορεύματα, πρώτες ύλες, αναλώσιμα κλπ.), αποτιμήθηκαν στην κατά είδος χαμηλότερη τιμή, μεταξύ της τιμής κτήσεως, της κατά το τέλος της χρήσεως τρέχουσας τιμής αγοράς τους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. 6. Τα από ιδιοπαραγωγή προερχόμενα αποθέματα αποτιμήθηκαν στην κατά είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ του κόστους παραγωγή τους, του κατά το τέλος της χρήσεως κόστους αναπαραγωγή τους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. 7. Η τιμή κτήσεως όλων των αποθεμάτων προσδιορίστηκε με τη μέθοδο του μέσου σταθμικού όρου, η οποία ακολουθείται πάγια.
(β)	Άρθρο 43α §1-α: Βάσεις μετατροπής σε Ευρώ περιουσιακών στοιχείων εκφρασμένων σε ξένο νόμισμα (Ξ.Ν.) και λογιστικός χειρισμός των συναλλαγματικών διαφορών.	Τα διαθέσιμα σε Ξ.Ν. αποτιμήθηκαν στην επίσημη τιμή (αγοράς) του Ξ.Ν. της 31-12-2007 και οι συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα χρήσεως.
(γ)	Άρθρο 43 §2: Παρέκλιση από τις μεθόδους και τις βασικές αρχές αποτιμήσεως. Εφαρμογή ειδικών μεθόδων αποτιμήσεως.	Δεν έγινε.
(δ)	Άρθρο 43 §7-β: Αλλαγή μεθόδου υπολογισμού της τιμής κτήσεως ή του κόστους παραγωγής των αποθεμάτων ή των κινητών αξιών.	Δεν έγινε.
(ε)	Άρθρο 43 §7-γ: Παράθεση της διαφοράς, μεταξύ της αξίας αποτιμήσεως των αποθεμάτων και κινητών αξιών και της τρέχουσας τιμής αγοράς τους, εφόσον είναι αξιόλογη.	Δεν είναι αξιόλογη η διαφορά.
(στ)	Άρθρο 43 §9: Ανάλυση και επεξήγηση της γενόμενης μέσα στη χρήση, με βάση ειδικό νόμο, αναπροσαρμογής της αξίας των πάγιων περιουσιακών στοιχείων και παράθεση της κινήσεως του λογαριασμού "διαφορές αναπροσαρμογής".	Σύμφωνα με τον Ν.2065/1992 έγινε μέσα στην παρούσα χρήση, αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων αξίας αναπροσαρμογής 118.657,00 ευρώ. Παρατίθεται παρακάτω πολύστηλος πίνακας

§3.

Πάγιο ενεργητικό και έξοδα Εγκαταστάσεως

(α)	Άρθρο 42ε §8: Μεταβολή παγίων στοιχείων και εξόδων εγκαταστάσεως (πολυετούς αποσβέσεως).	Παρατίθεται σχετικός πολύστηλος πίνακας, με τις πληροφορίες.
(β)	Άρθρο 43 §5-δ: Ανάλυση πρόσθετων αποσβέσεων.	Δεν έγινε.
(γ)	Άρθρο 43 §5-ε: Προβλέψεις για υποτίμηση ενσωμάτων παγίων περιουσιακών στοιχείων.	Δε σχηματίστηκαν.

(δ)	Άρθρο 43 §3-ε: Ανάλυση και επεξήγηση των ποσών των εξόδων εγκαταστάσεως (πολυετούς αποσβέσεως) που αφορούν τη χρήση.	Δεν έγινε.
(ε)	Άρθρο 43 §3-γ: Τα ποσά και ο λογιστικός χειρισμός των συναλλαγματικών διαφορών της χρήσεως δανείων ή πιστώσεων, χρησιμοποιηθέντων αποκλειστικά για κτήσεις παγίων στοιχείων.	Δεν υπάρχουν.
(στ)	Άρθρο 43 §4 εδάφ. α' & β': Ανάλυση και επεξήγηση των κονδυλίων "έξοδα ερευνών και αναπτύξεως", "παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας" και "υπεραξία επιχειρήσεως (GOODWILL)".	Δεν υπάρχουν τέτοια κονδύλια.

§4. Συμμετοχές

(α)	Άρθρο 43α §1-β': Συμμετοχές στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων με ποσοστό μεγαλύτερο από 10%.	Δεν υπάρχουν.
(β)	Άρθρο 43α §1-β': Που προστέθηκε με το άρθρο 3, Π.Δ. 326/1994: Όταν η Α.Ε. συμμετέχει στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων (π.χ. Ομόρρυθμες, Ετερόρρυθμες εταιρείες) στις οποίες η Α.Ε. είναι απεριόριστα ευθυνόμενος εταίρος .	Δεν υπάρχουν.
(γ)	Άρθρο 43α §1-ε': Σύνταξη ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων στις οποίες περιλαμβάνονται και οι οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας.	Δεν συντρέχει η περίπτωση αυτή.

§5. Αποθέματα

(α)	Άρθρο 43α §1-ια': Αποτίμηση αποθεμάτων κατά παρέκκλιση από τους κανόνες αποτιμήσεως του άρθρου 43 για λόγους φορολογικών ελαφρύνσεων.	Δεν έγινε παρέκκλιση.
(β)	Άρθρο 43α §1-ι': Διαφορές από υποτίμηση κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού και λόγοι στους οποίους οφείλονται.	Δεν υπάρχουν.

§6. Μετοχικό κεφάλαιο

(α)	Άρθρο 43α §1-δ' Κατηγορίες μετοχών στις οποίες διαιρείται το μετοχικό κεφάλαιο.	Κοινές ονομαστικές μετοχές 34.140 μετοχές * 33,50 ευρώ ανά μετοχή = 1.143.690,00 Ευρώ
(β)	Άρθρο 43α §1-γ': Εκδοθείσες μετοχές μέσα στη χρήση για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.	Δεν εκδόθηκαν.
(γ)	Άρθρο 43α §1-ε' & 42ε §10: Εκδοθέντες τίτλοι και ενσωματωμένα σε	Δεν εκδόθηκαν.

	αυτούς δικαιώματα.	
(δ)	Άρθρο 43α §1-ιστ' Απόκτηση ιδίων μετοχών μέσα στη παρούσα χρήση.	Δεν υπάρχουν.

§7 Προβλέψεις και υποχρεώσεις

(α)	Άρθρο 42ε §14 εδάφ. δ': Ανάλυση του λογαριασμού "λοιπές προβλέψεις", αν το ποσό του είναι σημαντικό.	Δεν έγινε.
(β)	Άρθρο 43α §1-ζ': Οι οικονομικές δεσμεύσεις από συμβάσεις κλπ., που δεν εμφανίζονται στους λογαριασμούς τάξεως. Υποχρεώσεις καταβολής ειδικών μηνιαίων παροχών και οικονομικές δεσμεύσεις για συνδεδεμένες επιχειρήσεις.	Δεν υπάρχουν.
(γ)	Άρθρο 43α §1-ιβ': Πιθανές οφειλές σημαντικών ποσών φόρων και ποσά φόρων που ενδεχομένως να προκύψουν σε βάρος της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων, εφόσον δεν εμφανίζονται στις υποχρεώσεις ή στις προβλέψεις.	Η Εταιρεία έχει ελεγχθεί φορολογικά μέχρι & την χρήση 2000. Στην χρήση 2004 έγινε περαίωση εκκρεμών υποθέσεων χρήσεων 2001 & 2002 σύμφωνα με το Ν.3259/2004 και ως εκ τούτου οι Φορολογικές της υποχρεώσεις για τις χρήσεις 2003,2005,2005,2006 & 2007 δεν είναι οριστικές.
(δ)	Άρθρο 43α §1-στ': Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πάνω από 5 έτη.	Δεν υπάρχουν.
(ε)	Άρθρο 43α §1-στ': Υποχρεώσεις καλυπτόμενες με εμπράγματα ασφάλειες.	Δεν υπάρχουν.

§8 Μεταβατικοί λογαριασμοί

	Άρθρο 43ε §12: Ανάλυση των κονδυλίων των μεταβατικών λογαριασμών "έξοδα επομένων χρήσεων", "έσοδα χρήσεως εισπρακτέα" και "έξοδα χρήσεως δουλευμένα".	Δεν υπάρχουν.

§9 Λογαριασμοί τάξεως

	Άρθρο 42ε §11: Ανάλυση των λογαριασμών τάξεως, στην έκταση που δεν καλύπτεται η υποχρέωση αυτή από τις πληροφορίες της επόμενης §10.	1. Αρχική αξία Μηχ/των ΛΑΙΚΗ LEASING A.E. 327.375,58 ΕΥΡΩ 2. Λοιποί λογ/σμοί Πληροφοριακοί Τάξεως 0,00 ΕΥΡΩ

§10 Χορηγηθείσες εγγυήσεις και εμπράγματα ασφάλειες

	Άρθρο 42ε §9: Εγγυήσεις και εμπράγματα ασφάλειες που χορηγήθηκαν από την εταιρεία.	Δεν υπάρχουν.

§11

Αμοιβές, προκαταβολές και πιστώσεις σε όργανα διοικήσεως

(α)	Άρθρο 43α §1-ιγ': Αμοιβές μελών οργάνων διοικήσεως και διευθύνσεως της εταιρείας.	Μισθοί Προέδρου Δ.Σ. και διευθυνόντων Συμβούλων Euro 118.926,05.
(β)	Άρθρο 43α §1-ιγ': Υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν ή αναλήφθηκαν για βοηθήματα σε αποχωρήσαντα την παρούσα χρήση μέλη οργάνων διοικήσεως και διευθύνσεως της εταιρείας.	Δεν υπάρχουν.
(γ)	Άρθρο 43α §1-ιδ': Δοθείσες προκαταβολές και πιστώσεις σε όργανα διοικήσεως (μέλη διοικητικών συμβουλίων και διαχειριστές).	Δεν υπάρχουν.

§12

Αποτελέσματα χρήσεως

(α)	Άρθρο 43α §1-η': Κύκλος εργασιών κατά κατηγορίες και γεωγραφικές αγορές (ο κύκλος εργασιών λαμβάνεται όπως καθορίζεται στο άρθρο 42ε §15 εδάφια α').	(1) Βιομηχαν. Δραστηριότητας: εσωτερικού ευρώ 1.748.642,82 εξωτερικού ευρώ 250.762,70 (2) Εμπορικής Δραστηριότητας: εσωτερικού ευρώ 382.638,14 εξωτερικού ευρώ 2.942,30 (3) Παροχής υπηρεσιών: 8.512,30 (4) Πωλήσεις αχρ. υλικού & Λοιπών αποθεμάτων: 4.029,43 ευρώ. Σύνολο ευρώ: 2.397.527,69
(β)	Άρθρο 43α §1-θ': Μέσος όρος του απασχοληθέντος κατά τη διάρκεια της χρήσεως προσωπικού και κατηγορίες αυτού, με το συνολικό κόστος τους. Διευκρινίζεται ότι στο "διοικητικό (υπαλληλικό) προσωπικό" περιλαμβάνεται το με μηνιαίο αμειβόμενο προσωπικό και στο "εργατοτεχνικό προσωπικό" οι αμειβόμενοι με ημερομίσθια.	(1) Μέσος όρος προσωπικού: 45 (2) Μέσος όρος προσωπικού κατά κατηγορίες: Διοικητικό (υπαλληλικό) προς άτομα:16 Μισθοί Διοικητικού: 287.737,61 ευρώ. Εργατικό προσωπικό άτομα: 29 Μισθοί εργατικού προς: 336.917,78 ευρώ .
(γ)	Άρθρο 42ε §15-β': Ανάλυση των έκτακτων και ανόργανων εξόδων και εσόδων (δηλαδή των λογαριασμών "έκτακτες ζημιές" και "έκτακτα κέρδη" είναι σημαντικά, κατ' εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 43α §1-ιγ', παραθέεται και αυτών ανάλυση (με βάση τους λογαριασμούς 81.02 και 81.03 του Γεν. Λογ. Σχεδίου).	1) Έκτακτα και ανόργανα έξοδα -Φορολογικά πρόστιμα & προσαυξήσεις ευρώ: 0,48 - Συναλλαγματικές διαφορές ευρώ: 2.005,97 Λοιπά έκτακτα & ανόργανα Έξοδα: 2.39,66 2) Έκτακτα και ανόργανα έσοδα: Συναλλαγματικές διαφορές Ευρώ: 3.000,91 Λοιπά έκτακτα & ανόργανα έσοδα: ευρώ: 0,01
(δ)	Άρθρο 42ε §15-β': Ανάλυση των λογαριασμών "έσοδα προηγούμενων χρήσεων", "έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων" και "έξοδα προηγούμενων χρήσεων".	Λοιπά έκτακτα & ανόργανα Έξοδα: 542,03

	Παραθέεται η σχετική ανάλυση με βάση τις αναλύσεις των λογαριασμών 82.01, 84 και 82.00 του Γεν. Λογ. Σχεδίου.	

§13 Άλλες πληροφορίες που απαιτούνται για αρτιότερη πληροφόρηση και εφαρμογή της αρχής της πιστής εικόνας

Άρθρο 43α §1-ιζ': Οποιοσδήποτε άλλες πληροφορίες που απαιτούνται από ειδικές διατάξεις ή που κρίνονται αναγκαίες για την αρτιότερη πληροφόρηση των μετόχων και των τρίτων και εφαρμογή της αρχής της πιστής εικόνας.	Έχει ελεγχθεί φορολογικά έως το 2002. Οι αποσβέσεις έγιναν με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης.

Κεφάλαιο 5: Κατάσταση του λογαριασμού Γενικής Εκμετάλλευσης

5.1 Εισαγωγή

Η κατάσταση του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης καταρτίζεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσης σύμφωνα με το υπόδειγμα του Ε.Γ.Λ.Σ. Επίσης, καταχωρίζεται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών των οικονομικών μονάδων. Η κατάσταση αυτή δε δημοσιεύεται υποχρεωτικά.

Όλα τα στοιχεία της κατάστασης του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης απεικονίζονται σε δύο στήλες, οι οποίες αντιστοιχούν στη χρήση στην οποία αναφέρεται ο ισολογισμός και στην προηγούμενη.

Έχει σημαντική βαρύτητα διότι παρέχει πληροφορίες οι οποίες δεν παρέχονται από τις άλλες οικονομικές καταστάσεις.

Παρουσιάζει το οργανικό αποτέλεσμα της χρήσης, καθώς και τα αναλυτικά στοιχεία του μικτού κέρδους.

5.2 Σπουδαιότητα της κατάστασης λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης

Η κατάσταση του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης:

1. Παρουσιάζει το οργανικό αποτέλεσμα ή, όπως αλλιώς λέγεται, το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης της επιχείρησης, δηλαδή το αποτέλεσμα από τις τακτικές – οργανικές εργασίες της επιχείρησης. Το αποτέλεσμα αυτό είναι η διαφορά μεταξύ των εσόδων που προέκυψαν από την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης και τις παρεπόμενες δραστηριότητές της και των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχα για την πραγματοποίηση των εσόδων αυτών.

2. Εμφανίζει τα αναλυτικά στοιχεία του μικτού κέρδους, διότι παρουσιάζονται σε αυτόν οι αγορές, οι πωλήσεις και τα αποθέματα αρχής και τέλους χρήσεως, καθώς και τα κατ' είδος οργανικά έξοδα της χρήσεως.
3. Παρέχει συνοπτική εικόνα της δραστηριότητας που συντελέστηκε από την επιχείρηση και αποτελεί πηγή πληροφοριών τόσο για την ίδια την επιχείρηση όσο και για όσους συναλλάσσονται με αυτήν.
4. Παρέχει την εικόνα της κυκλοφορίας των αποθεμάτων που συνιστούν τα στοιχεία βάσεως για την επιχείρηση.
5. Με την προϋπόθεση ότι καταρτίζεται με σταθερή διάρθρωση, παρέχει τη δυνατότητα γόνιμων διαχρονικών συγκρίσεων των οργανικών εσόδων, εξόδων και αποτελεσμάτων.
6. Παρέχει τη δυνατότητα συσχετισμών των στοιχείων που καταχωρούνται σ' αυτόν κατά την εξαγωγή γόνιμων σχέσεων.
7. Παρέχει τη δυνατότητα στατιστικολογιστικής επεξεργασίας των στοιχείων που αναγράφονται σ' αυτήν (ανάλυση μικτού κέρδους κατ' είδος κλπ) και κατά κάποιο μέτρο είναι δυνατό να αντικαταστήσει την Αναλυτική Λογιστική Εκμεταλλεύσεως.

5.3 Γενικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. που διέπουν την κατάσταση λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης

Το Ε.Γ.Λ.Σ. καθιερώνει τους ακόλουθους γενικούς κανόνες για την κατάσταση λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης:

1. Η κατάρτιση του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης καταρτίζεται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε χρήσης.
2. Καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών αμέσως μετά την καταχώρηση του ισολογισμού, του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης και του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων. Δε δημοσιεύεται υποχρεωτικά.
3. Στην κατάσταση αυτή περιλαμβάνονται υποχρεωτικά τουλάχιστον τα στοιχεία του υποδείγματος που ακολουθεί εφόσον αυτά υπάρχουν στην οικονομική μονάδα.
4. Όλα τα στοιχεία της εκμετάλλευσης του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης απεικονίζονται σε δύο στήλες, οι οποίες αντιστοιχούν: (α) στη χρήση του ισολογισμού και (β) στην προηγούμενη αυτού χρήση.
5. Για κάθε κονδύλι που περιλαμβάνεται στην κατάσταση λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης γίνεται συσχέτιση με τον ή τους κωδικούς αριθμούς των αντίστοιχων λογαριασμών του σχεδίου λογαριασμών, όπως φαίνεται στο υπόδειγμα που ακολουθεί.

Ο ν. 2190/1920 δεν υποχρεώνει τις εταιρίες στην κατάρτιση αυτής της οικονομικής κατάστασης. Κατά συνέπεια, η εταιρία δεν υποχρεούται να τον καταχωρεί στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών, να τον υποβάλλει στο Επιμελητήριο για καταχώρηση στο ΓΕ.ΜΗ., να τον δημοσιεύει, κλπ.

5.4 Κατηγορίες κονδυλίων που περιλαμβάνονται στην κατάσταση του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης

Στην κατάσταση λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες λογιστικών μεγεθών:

1. Στην κατηγορία «αποθέματα ενάρξεως χρήσεως» περιλαμβάνονται, κατά πρωτοβάθμιο λογαριασμό ή αναλυτικότερα κατά κατηγορίες δευτεροβάθμιων λογαριασμών, τα αποθέματα τέλους της προηγούμενης του ισολογισμού χρήσεως (αρχικά αποθέματα).
2. Στην κατηγορία «αγορές χρήσεως» περιλαμβάνονται, κατά πρωτοβάθμιο λογαριασμό ή αναλυτικότερα, οι αγορές αποθεμάτων της χρήσεως του ισολογισμού.
3. Την κατηγορία «αποθέματα τέλους χρήσεως» περιλαμβάνονται, κατά πρωτοβάθμιο λογαριασμό ή αναλυτικότερα, τα αποθέματα τέλους της χρήσεως του ισολογισμού (τελικά αποθέματα).
4. Την κατηγορία «οργανικά έξοδα» περιλαμβάνονται, κατά πρωτοβάθμιο λογαριασμό ή αναλυτικότερα, τα οργανικά έξοδα κατ' είδος των λογαριασμών της ομάδας 6.
5. Το άθροισμα των αγορών της χρήσεως, της διαφοράς (+ ή -) των αρχικών και τελικών αποθεμάτων και των οργανικών εξόδων, απεικονίζει το συνολικό κόστος εσόδων της οικονομικής μονάδας για τη χρήση του ισολογισμού. Η διαφορά του συνολικού κόστους εσόδων και του κόστους ιδιοπαραγωγής και βελτιώσεως παγίων στοιχείων απεικονίζει το κόστος εσόδων εκμεταλλεύσεως και λοιπών δραστηριοτήτων της οικονομικής μονάδας.
6. Στην κατηγορία «πωλήσεις» περιλαμβάνονται, κατά πρωτοβάθμιο λογαριασμό ή αναλυτικότερα, οι πωλήσεις της οικονομικής μονάδας που πραγματοποιούνται από την εκμετάλλευση των κύριων δραστηριοτήτων της.
7. Στην κατηγορία «λοιπά οργανικά έσοδα» περιλαμβάνονται τα λοιπά οργανικά έσοδα της οικονομικής μονάδας, είτε αυτά προέρχονται από την εκμετάλλευση των κύριων δραστηριοτήτων της, είτε προέρχονται από παρεπόμενες δραστηριότητες.

8. Από τη συσχέτιση των συνολικών εσόδων του λογαριασμού της γενικής εκμεταλλεύσεως με το κόστος των εσόδων αυτών, προκύπτουν τα καθαρά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημίες) της εκμεταλλεύσεως, τα οποία ταυτίζονται με εκείνα των λογαριασμών 86.00 και 86.01.¹⁴

---

¹⁴ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, ανάλυση και ερμηνεία της γενικής και αναλυτικής λογιστικής, σε συνδυασμό με τις παραδεγμένες αρχές λογιστικής – κοστολόγησης και την ισχύουσα εμπορική και φορολογική νομοθεσία (ν 2065/1992 – νομοθεσία και λογιστική του Φ.Π.Α.)», τόμος Β, εκδόσεις Βρυκούς, Τρίτη έκδοση, Πειραιάς 1993

5.5 Υπόδειγμα της κατάστασης λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης

Το Ε.Γ.Λ.Σ. παρέχει το ακόλουθο υπόδειγμα της κατάστασης λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης:

		ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ (Λ/80)			
		31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1984 (1 Ιανουαρίου-31 Δεκεμβρίου 1984)			
		Ποσό Κυλούμενης Χρήσεως 1984	Ποσό Προηγούμενης Χρήσεως 1983	Ποσό Κυλούμενης Χρήσεως 1984	Ποσό Προηγούμενης Χρήσεως 1983
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΛΥΤΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ (όπως θα καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και λογαριασμών)					
ΧΡΕΪΣΗ					
20	1. Αποθέματα έναρξης χρήσεως				
21	- Εμπορεύματα	XXX	XXX	XXX	XXX
22	- Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή	XXX	XXX	XXX	XXX
23	- Υποπροϊόντα και υπολείμματα	XXX	XXX	XXX	XXX
24	- Παραγωγή σε εξέλιξη (προϊόντα από κατεργασία)	XXX	XXX	XXX	XXX
25	- Πρώτες και βοηθητικές ύλες- υλικά συσκευασίας	XXX	XXX	XXX	XXX
26	- Ανταλλάξιμα υλικά	XXX	XXX	XXX	XXX
28	- Ανταλλακτικά πάγων στοιχείων	XXX	XXX	XXX	XXX
28	- Είδη συσκευασίας	XXX	XXX	XXX	XXX
20	2. Άγους Χρήσεως	XXX	XXX	XXX	XXX
24	- Εμπορεύματα	XXX	XXX	XXX	XXX
25	- Πρώτες και βοηθητικές ύλες- υλικά συσκευασίας	XXX	XXX	XXX	XXX
26	- Ανταλλάξιμα υλικά	XXX	XXX	XXX	XXX
28	- Ανταλλακτικά πάγων στοιχείων	XXX	XXX	XXX	XXX
28	- Είδη συσκευασίας	XXX	XXX	XXX	XXX
	Σύνολο άρχικών αποθεμάτων και άγους	XXX	XXX	XXX	XXX
20	3. ΜΕΙΟΝ: Αποθέματα τέλους χρήσεως				
21	- Εμπορεύματα	XXX	XXX	XXX	XXX
22	- Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή	XXX	XXX	XXX	XXX
23	- Υποπροϊόντα και υπολείμματα	XXX	XXX	XXX	XXX
24	- Παραγωγή σε εξέλιξη (προϊόντα από κατεργασία)	XXX	XXX	XXX	XXX
25	- Πρώτες και βοηθητικές ύλες- υλικά συσκευασίας	XXX	XXX	XXX	XXX
26	- Ανταλλάξιμα υλικά	XXX	XXX	XXX	XXX
28	- Ανταλλακτικά πάγων στοιχείων	XXX	XXX	XXX	XXX
28	- Είδη συσκευασίας	XXX	XXX	XXX	XXX
	Άγους και διαφορά (=) αποθεμάτων Μεταφορά	XXX	XXX	XXX	XXX
ΠΙΣΤΩΣΗ					
70	1. Πωλήσεις				
71	- Εμπορεύματα				
72	- Προϊόντων έτοιμων και ημιτελών				
72	- Υποπροϊόντων και υπολειμμάτων				
72	- Πρώτων και βοηθητικών υλών- υλικών συσκευασίας				
72	- Ανταλλάξιμων υλικών				
72	- Ανταλλακτικών πάγων στοιχείων				
72	- Είδων συσκευασίας				
73	- Άχρηστου υλικού				
73	- Υπερπλεον (έσοδα από παροχή υπηρεσιών)				
74	2. Λοιπά όργανικά έσοδα				
75	- Επιχορηγήσεις και διάφορα έσοδα πωλήσεων				
76	- Έσοδα παρεπόμενων εργασιών				
78.05	- Έσοδα κεφαλαίων				
	- Χρηματοπιστωμένες προμήθειες δεμταλλεύσεως				

Μέρος Β: Η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Κεφάλαιο 6: Ισολογισμός (Κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης)

6.1 Έννοια του ισολογισμού

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 1: «Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων», ο ισολογισμός παρουσιάζει σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, δηλαδή τα στοιχεία του ενεργητικού, τις υποχρεώσεις και τα ίδια κεφάλαια αυτής.

Όπως έχει αναφερθεί σε ανωτέρω κεφάλαιο, **ο ισολογισμός πρέπει να εμφανίζει σε μία δεδομένη στιγμή:**

- I. Τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στην οικονομική μονάδα.
- II. Τις υποχρεώσεις της οικονομικής μονάδας προς τρίτους (ξένο κεφάλαιο).
- III. Τα ποσά που οι ιδιοκτήτες της οικονομικής μονάδας επένδυσαν σε αυτή με τη μορφή εισφορών ή μη αναληφθέντων κερδών (ίδιο κεφάλαιο) και τα οποία στοιχεία και ποσά αποτιμήθηκαν, ομαδοποιήθηκαν και παρουσιάζονται στην κατάσταση αυτή, σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές.¹⁵

Όπως και με τις υπόλοιπες οικονομικές καταστάσεις, οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στον ισολογισμό, θα πρέπει να έχουν τα ακόλουθα ποιοτικά χαρακτηριστικά:

1. Σαφήνεια (να γίνονται κατανοητές από τους χρήστες)
2. Συνάφεια (να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών)
3. Αξιοπιστία (να είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη λάθη)
4. Συγκρισιμότητα (να καταρτίζονται με τον ίδιο τρόπο, έτσι ώστε να είναι συγκρίσιμες από τους χρήστες).

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, θα πρέπει αυτές να παρέχουν ακόμη:

- Έγκαιρη πληροφόρηση (η αδικαιολόγητη καθυστέρηση επιδρά στη συνάφειά τους).
- Εξισορρόπηση μεταξύ οφέλους και κόστους (τα οφέλη θα πρέπει να υπερβαίνουν το κόστος παροχής των πληροφοριών).

---

¹⁵ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με βάση το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», εκδόσεις Ε Σακέλλη, Αθήνα 2005

- Εύλογη παρουσίαση (η μη ορθή χρησιμοποίηση των Προτύπων οδηγεί σε αναξιόπιστες πληροφορίες).

6.2 Ανάλυση στοιχείων του ισολογισμού

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1, θα πρέπει να παρουσιάζονται σε ξεχωριστές γραμμές του ισολογισμού (κατ' ελάχιστον) τα ακόλουθα:

Κατηγορίες κονδυλίων	Περιεχόμενο	Σχετικά Πρότυπα
Ενσώματα πάγια	Αναγνωρίζονται τα πάγια στοιχεία του ενεργητικού (οικόπεδα, κτήρια, μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός, ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση) είτε αυτά είναι ιδιόκτητα, είτε κατέχονται από την επιχείρηση με βάση μια χρηματοοικονομική μίσθωση.	Δ.Λ.Π. 16 «Ενσώματα Πάγια» Δ.Λ.Π. 17 «Μισθώσεις» Δ.Λ.Π. 20 «Λογιστική των Κρατικών Επιχορηγήσεων και Γνωστοποίηση της Κρατικής Υποστήριξης» Δ.Λ.Π. 36 «Μείωση της Αξίας Στοιχείων του Ενεργητικού»
Επενδύσεις σε ακίνητα	Αναγνωρίζονται τα πάγια στοιχεία του ενεργητικού τα οποία δεν χρησιμοποιούνται για παραγωγικές δραστηριότητες στα πλαίσια λειτουργίας της επιχείρησης αλλά είτε αποφέρουν εισόδημα μέσω της μίσθωσής τους είτε κατέχονται για ενίσχυση κεφαλαίου.	Δ.Λ.Π. 40 «Επενδύσεις σε Ακίνητα» Δ.Λ.Π. 16 «Ενσώματα Πάγια»
Άυλα στοιχεία του ενεργητικού Υπεραξία της επιχείρησης	Αναγνωρίζονται τα άυλα πάγια της επιχείρησης. Ως υπεραξία αναγνωρίζεται η διαφορά μεταξύ του τιμήματος που καταβλήθηκε και της εύλογης αξίας των επιμέρους στοιχείων του ενεργητικού μείον τις υποχρεώσεις κατά την αγορά μίας θυγατρικής.	Δ.Λ.Π. 38 «Άυλα Στοιχεία του Ενεργητικού» Δ.Λ.Π. 27 «Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις»
Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού	Αναγνωρίζονται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού τα οποία δεν παρουσιάζονται σε κάποια από τις υπόλοιπες κατηγορίες του παρόντος πίνακα (π.χ. εμπορικό χαρτοφυλάκιο, διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, χρηματοοικονομικά στοιχεία σε εύλογες αξίες μέσω των αποτελεσμάτων).	Δ.Λ.Π. 32 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση» Δ.Λ.Π. 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Αποτίμηση»
Επενδύσεις που ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής	Αναγνωρίζονται οι συγγενείς επιχειρήσεις.	Δ.Λ.Π. 28 «Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις»

θέσης		
Βιολογικά στοιχεία του ενεργητικού	Αναγνωρίζονται τα βιολογικά στοιχεία του ενεργητικού, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του σχετικού Προτύπου.	Δ.Λ.Π. 41 «Γεωργία»
Αποθέματα	Αναγνωρίζεται το κόστος κτήσης των πάσης φύσεως αποθεμάτων.	Δ.Λ.Π. 2 «Αποθέματα»
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	Αναγνωρίζονται όλες οι απαιτήσεις που προκύπτουν από τη λειτουργική δραστηριότητα της επιχείρησης.	Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων» Δ.Λ.Π. 18 «Εσοδα»
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	Αναγνωρίζονται τα μετρητά και οι υψηλής ρευστότητας και χαμηλού κινδύνου επενδύσεις.	Δ.Λ.Π. 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Αποτίμηση» Δ.Λ.Π. 7 «Κατάσταση Ταμειακών Ροών»
Πάγια στοιχεία του ενεργητικού κατεχόμενα προς πώληση	Αναγνωρίζονται τα συνολικά στοιχεία του ενεργητικού που κατατάσσονται ως κατεχόμενα προς πώληση και τα στοιχεία του ενεργητικού που περιλαμβάνονται σε ομάδες διάθεσης και κατατάσσονται ως κατεχόμενες προς πώληση, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του σχετικού Προτύπου.	Δ.Π.Χ.Α. 5 «Πάγια Στοιχεία του Ενεργητικού Κατεχόμενα προς Πώληση και Διακοπή στις Δραστηριότητες»
Προμηθευτές και λοιπές εμπορικές υποχρεώσεις	Αναγνωρίζονται όλες οι υποχρεώσεις που προκύπτουν από τη λειτουργική δραστηριότητα της επιχείρησης.	Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων»
Προβλέψεις	Αναγνωρίζονται υποχρεώσεις αβέβαιου χρόνου και ποσού.	Δ.Λ.Π. 37 «Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Ενδεχόμενα Στοιχεία του Ενεργητικού»
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Αναγνωρίζονται οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις της επιχείρησης (π.χ. δανεισμός).	Δ.Λ.Π. 32 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση» Δ.Λ.Π. 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Αποτίμηση»
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	Αναγνωρίζονται οι φόροι εισοδήματος, όπως αυτοί προκύπτουν από την εφαρμογή του σχετικού Προτύπου.	Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος»
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις	Αναγνωρίζονται οι αναβαλλόμενοι φόροι εισοδήματος, όπως αυτοί προκύπτουν από την εφαρμογή του σχετικού προτύπου.	Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος»
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία του ενεργητικού	Αναγνωρίζονται οι υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία του ενεργητικού (και ομάδες διάθεσης) που	Δ.Π.Χ.Α. 5 «Πάγια Στοιχεία του Ενεργητικού Κατεχόμενα προς Πώληση και Διακοπή στις

κατεχόμενα προς πώληση	ταξινομούνται ως κατεχόμενα προς πώληση, σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5.	Δραστηριότητες»
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Αναγνωρίζονται οι μη ελέγχουσες συμμετοχές (δικαιώματα μειοψηφίας) των τρίτων πάνω στα ίδια κεφάλαια, στα αποτελέσματα και στα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα της περιόδου, τα οποία προκύπτουν κατά την ενοποίηση θυγατρικών επιχειρήσεων με τη μέθοδο της ολικής ενοποίησης.	Δ.Λ.Π. 27 «Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις»
Εκδοθέν κεφάλαιο και αποθεματικά που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της μητρικής	Αναγνωρίζονται οι εισφορές των συμμετεχόντων στην επιχείρηση, τα αποθεματικά και τα αποτελέσματα από τη λειτουργία της επιχείρησης.	«Πλαίσιο Κατάρτισης και Παρουσίασης των Οικονομικών Καταστάσεων» (Framework)

Η ανωτέρω κατηγοριοποίηση δεν είναι υποχρεωτική. Μπορούν να παρουσιάζονται επιπλέον γραμμές, αν κριθεί πως αυτό θα βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση της χρηματοοικονομικής θέσης της επιχείρησης (π.χ. όταν το μέγεθος, η φύση ή η λειτουργία ενός στοιχείου είναι τέτοια, ώστε μια ξεχωριστή εμφάνιση θα βοηθούσε στην παρουσίαση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης με τρόπο ακριβοδίκαιο).

Στην περίπτωση που η ταξινόμηση γίνεται σε βραχυπρόθεσμες – μακροπρόθεσμες απαιτήσεις ή υποχρεώσεις, οι αναβαλλόμενοι φόροι ταξινομούνται ως μη κυκλοφορούν – μακροπρόθεσμο στοιχείο (απαίτηση ή υποχρέωση).

Παρέχεται επίσης η δυνατότητα κατά τη σύνταξη του ισολογισμού να χρησιμοποιούνται άλλες περιγραφές προκειμένου να παρέχονται πληροφορίες οι οποίες θα βοηθήσουν το χρήστη την κατανόηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της απόδοσης της επιχείρησης. Για παράδειγμα, μια τράπεζα τροποποιεί τις ανωτέρω περιγραφές, για να εφαρμόσει τις ειδικότερες απαιτήσεις των παραγράφων 18 έως 25 του Δ.Λ.Π. 30 «Γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και των ομοίων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων».

Προτείνεται από το Πρότυπο ομοειδή στοιχεία του ενεργητικού των οποίων η αξία έχει προσδιοριστεί με βάση τον εναλλακτικό χειρισμό, θα πρέπει να παρουσιάζονται σε διαφορετικές γραμμές (π.χ. ορισμένα ενσώματα που έχουν αποτιμηθεί σε εύλογες αξίες).

Υποδείγματα διάρθρωσης του πίνακα παρατίθενται στο προσάρτημα του προτύπου.

Η κρίση κατά πόσο τα επιπρόσθετα στοιχεία παρουσιάζονται ξεχωριστά βασίζεται σε εκτίμηση:

(α) Για το είδος και τη ρευστότητα των περιουσιακών στοιχείων και τη σπουδαιότητά τους, που οδηγεί, συνήθως, στην ξεχωριστή παρουσίαση της υπεραξίας της

επιχείρησης και των περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από δαπάνες ανάπτυξης, των νομισματικών και μη νομισματικών περιουσιακών στοιχείων και των κυκλοφοριακών και μη κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων.

(β) Για τη λειτουργία τους μέσα στην επιχείρηση, που οδηγεί, για παράδειγμα, σε ξεχωριστή παρουσίαση των λειτουργικών περιουσιακών στοιχείων, των συμμετοχών, των αποθεμάτων, των απαιτήσεων και των ταμιακών διαθεσίμων ή ισοδυνάμων περιουσιακών στοιχείων.

(γ) Για τα ποσά, τη φύση και το χρόνο των υποχρεώσεων, που οδηγεί, για παράδειγμα, στην ξεχωριστή παρουσίαση των έντοκων και μη έντοκων υποχρεώσεων και προβλέψεων, που κατατάσσονται ως βραχυπρόθεσμες ή μη, ανάλογα με την περίπτωση.

Περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που διαφέρουν στη φύση ή τη λειτουργία υπόκεινται μερικές φορές σε διαφορετικές βάσεις αποτίμησης. Για παράδειγμα, ορισμένες κατηγορίες ενσώματων ακινητοποιήσεων μπορεί να καταχωρούνται στο κόστος ή σε αναπροσαρμοσμένες αξίες, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 16. Η χρήση διαφορετικών βάσεων αποτίμησης για διαφορετικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, υποδηλώνει ότι η φύση ή η λειτουργία τους είναι διαφορετική και πρέπει να εμφανίζονται σε ξεχωριστές θέσεις.

Η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί είτε στον πίνακα του ισολογισμού είτε στο προσάρτημα του ισολογισμού περαιτέρω υποκατηγορίες των θέσεων που αναφέρονται ανωτέρω ταξινομημένες με τον τρόπο που αρμόζει στις δραστηριότητες της επιχείρησης. Κάθε στοιχείο πρέπει να αναλύεται και να εμφανίζεται όπου αρμόζει, ανάλογα με τη φύση του. Επίσης πρέπει να γνωστοποιούνται ξεχωριστά τα πληρωτέα (και εισπρακτέα) ποσά στη μητρική, θυγατρικές και συγγενείς επιχειρήσεις και σε άλλα συνδεδεμένα μέρη.

Οι λεπτομέρειες που παρέχονται στις υποταξινομήσεις, είτε στον πίνακα του ισολογισμού είτε στο προσάρτημα, εξαρτώνται από τις απαιτήσεις των Δ.Λ.Π. και το μέγεθος, τη φύση και τη λειτουργία των σχετικών κονδυλίων.

Οι παράγοντες που προαναφέρθηκαν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να αποφασιστεί η βάση της ταξινόμησης. Οι γνωστοποιήσεις διαφέρουν για κάθε στοιχείο όπως, για παράδειγμα:

- Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία κατατάσσονται κατά κατηγορία, όπως περιγράφονται στο Δ.Λ.Π. 16 «Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις».

- Οι απαιτήσεις αναλύονται σε ποσά εισπρακτέα από πελάτες, από άλλα μέλη του ομίλου, από εισπρακτέους λογαριασμούς συνδεόμενων μερών, από προκαταβολές και λοιπά ποσά.
- Τα αποθέματα υποταξινομούνται, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 2 «Αποθέματα», σε κατηγορίες όπως εμπορεύματα, υλικά παραγωγής, ύλες, παραγωγή υπό εκτέλεση και έτοιμα αγαθά.
- Οι προβλέψεις αναλύονται για να δείχνουν ξεχωριστά τις προβλέψεις για δαπάνες παροχών προς τους εργαζομένους, ενώ κάθε άλλο στοιχείο κατατάσσεται κατά τον κατάλληλο τρόπο προς τις δραστηριότητες της επιχείρησης.
- Τα ίδια κεφάλαια αναλύονται για να δείχνουν ξεχωριστά τις διάφορες κατηγορίες του καταβλημένου κεφαλαίου, της διαφοράς υπέρ το άρτιον και το αποθεματικό.

6.3 Έννοια και καταχώρηση των στοιχείων του ενεργητικού

Στοιχείο ενεργητικού είναι ένας πόρος που ελέγχεται από την επιχείρηση ως αποτέλεσμα προγενέστερων γεγονότων, από τον οποίο αναμένεται να εισρεύσουν στην επιχείρηση μελλοντικά οικονομικά οφέλη.¹⁶

Το μελλοντικό οικονομικό όφελος, που ενσωματώνεται σ' ένα στοιχείο ενεργητικού, είναι η δυνατότητα του στοιχείου να συνεισφέρει, άμεσα ή έμμεσα, στη ροή ταμειακών διαθεσίμων ή ταμιακών ισοδυνάμων στην επιχείρηση. Η δυνατότητα μπορεί να αναφέρεται στις παραγωγικές δυνατότητες της επιχείρησης ή στη μετατρεψιμότητα σε ταμιακά διαθέσιμα ή ταμιακά ισοδύναμα ή στη μείωση ταμιακών εκροών, όπως για παράδειγμα όταν μια εναλλακτική παραγωγική διαδικασία οδηγεί στη μείωση του κόστους παραγωγής.

Η επιχείρηση χρησιμοποιεί συνήθως τα στοιχεία του ενεργητικού της για να παράγει αγαθά ή υπηρεσίες, ικανά για να καλύψουν τη ζήτηση των πελατών. Εξαιτίας του ότι αυτά τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορεί να καλύπτουν αυτή τη ζήτηση ή τις ανάγκες, οι πελάτες είναι έτοιμοι να πληρώσουν γι' αυτά και επομένως, να συνεισφέρουν στις ταμιακές ροές της επιχείρησης. Τα ταμιακά διαθέσιμα παρέχουν μια υπηρεσία στην επιχείρηση, εξαιτίας της επιρροής τους πάνω στους άλλους πόρους.

Τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που ενσωματώνονται σε ένα στοιχείο ενεργητικού μπορεί να εισρέουν στην επιχείρηση με πολλούς τρόπους. Για παράδειγμα, ένα περιουσιακό στοιχείο μπορεί:

¹⁶ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με βάση το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», εκδόσεις Ε Σακέλλη, Αθήνα 2005

- Να χρησιμοποιείται από μόνο του ή σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία για την παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών, που πωλούνται από την επιχείρηση.
- Να ανταλλάσσεται με άλλα περιουσιακά στοιχεία.
- Να χρησιμοποιείται για το διακανονισμό μιας υποχρέωσης.
- Να διανέμεται στους ιδιοκτήτες της επιχείρησης.

Πολλά στοιχεία ενεργητικού, όπως για παράδειγμα οι ενσώματες ακινητοποιήσεις, έχουν μια φυσική υπόσταση. Όμως, η φυσική υπόσταση δεν είναι ουσιώδης για την ύπαρξη ενός στοιχείου ενεργητικού. Έτσι, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τα συγγραφικά δικαιώματα, για παράδειγμα, αποτελούν στοιχεία ενεργητικού, εφόσον αυτά ελέγχονται από την επιχείρηση και αναμένεται να εισρεύσουν από αυτά μελλοντικά οικονομικά οφέλη στην επιχείρηση.

Άλλα στοιχεία του ενεργητικού, για παράδειγμα, απαιτήσεις και ακίνητα, συνδέονται με νομικά δικαιώματα, που συμπεριλαμβάνουν το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Για τον προσδιορισμό της ύπαρξης ενός στοιχείου του ενεργητικού, το δικαίωμα της ιδιοκτησίας δεν είναι ουσιαστικό. Έτσι, για παράδειγμα, ακίνητο που κατέχεται με μίσθωση αποτελεί στοιχείο του ενεργητικού, αν η επιχείρηση ελέγχει τα οφέλη που αναμένεται να εισρεύσουν από το ακίνητο. Παρόλο που η ικανότητα μιας επιχείρησης να ελέγχει οφέλη είναι συνήθως αποτέλεσμα νομικών δικαιωμάτων, ένα στοιχείο μπορεί, παρ' όλα αυτά, να πληροί τον ορισμό ενός στοιχείου ενεργητικού ακόμη κι όταν δεν υπάρχει νομικός έλεγχος. Για παράδειγμα, η τεχνογνωσία που αποκτάται από μια αναπτυξιακή δραστηριότητα μπορεί να ανταποκρίνεται στον ορισμό του στοιχείου του ενεργητικού όταν, διατηρούμενου του μυστικού της τεχνογνωσίας, η επιχείρηση ελέγχει τα οφέλη που αναμένεται να εισρεύσουν από αυτήν.

Τα στοιχεία του ενεργητικού μιας επιχείρησης είναι αποτέλεσμα προηγούμενων συναλλαγών ή άλλων γεγονότων. Οι επιχειρήσεις αποκτούν συνήθως στοιχεία ενεργητικού αγοράζοντάς τα ή με παραγωγή αυτών, μολονότι και άλλες συναλλαγές ή γεγονότα μπορεί να δημιουργήσουν στοιχεία ενεργητικού. Για παράδειγμα, ένα ακίνητο που απέκτησε η επιχείρηση από το Κράτος ως μέρος ενός προγράμματος προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης μιας περιοχής ή μια ανακάλυψη αποθεμάτων μεταλλευμάτων. Συναλλαγές ή γεγονότα που αναμένεται να συμβούν στο μέλλον δε δημιουργούν από μόνα τους στοιχεία ενεργητικού. Έτσι, για παράδειγμα, μια πρόθεση να αγοραστούν αποθέματα δεν ανταποκρίνεται αφ' εαυτής στον ορισμό του στοιχείου ενεργητικού.

Υπάρχει στενή σχέση μεταξύ της πραγματοποίησης δαπανών και της δημιουργίας στοιχείων ενεργητικού, αλλά οι δύο αυτές σχέσεις δε συμπίπτουν αναγκαστικά. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι μια επιχείρηση πραγματοποιεί δαπάνες, μπορεί να παρέχει ένδειξη ότι αναζητούνται μελλοντικά οικονομικά οφέλη, αλλά δε συνιστά οριστική απόδειξη ότι έχει αποκτηθεί κάποιο στοιχείο, που πληροί τον ορισμό του στοιχείου ενεργητικού. Ομοίως, η απουσία μιας σχετικής δαπάνης δεν αποκλείει ένα στοιχείο από το να πληροί τον ορισμό του στοιχείου ενεργητικού και έτσι να καθιστά υποψήφιο για απεικόνιση στον ισολογισμό. Για παράδειγμα, στοιχεία που έχουν δωριθεί στην επιχείρηση μπορεί να πληρούν τον ορισμό του στοιχείου ενεργητικού.

Ένα στοιχείο ενεργητικού καταχωρείται στον ισολογισμό, όταν υπάρχει πιθανότητα μελλοντικά οικονομικά οφέλη να εισρεύσουν στην επιχείρηση και το στοιχείο ενεργητικού να έχει ένα κόστος ή αξία που μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα.

Ένα στοιχείο ενεργητικού δεν καταχωρείται στον ισολογισμό, όταν αφορά σε πραγματοποίηση δαπάνης από την οποία θεωρείται απίθανο ότι θα εισρεύσουν στην επιχείρηση οικονομικά οφέλη στις επόμενες χρήσεις. Μια τέτοια πράξη καταλήγει μάλλον στην καταχώρηση εξόδου στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ο χειρισμός αυτός δε σημαίνει, ούτε ότι η πρόθεση της διοίκησης, κατά την πραγματοποίηση δαπανών ήταν άλλη από το να δημιουργήσει μελλοντικά οικονομικά οφέλη για την επιχείρηση, ούτε πως η διοίκηση παραπλανήθηκε. Το μόνο πρόβλημα έγκειται στο ότι ο βαθμός βεβαιότητας, ότι θα εισρεύσουν στην επιχείρηση οικονομικά οφέλη στις επόμενες χρήσεις, είναι ανεπαρκής για να καταχωρηθεί η καταχώρηση ενός στοιχείου ενεργητικού.

6.4 Διαχωρισμός κυκλοφορούντων και μη κυκλοφορούντων στοιχείων

Το Δ.Λ.Π. 1 ορίζει ότι κάθε επιχείρηση πρέπει να προσδιορίσει, βασιζόμενη στη φύση των δραστηριοτήτων της, αν πρέπει ή όχι να παρουσιάζει τα κυκλοφορούντα και μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και τις τρέχουσες ή μη τρέχουσες υποχρεώσεις, ως ιδιαίτερες κατηγορίες στον πίνακα ισολογισμού.

Στην περίπτωση που μία επιχείρηση επιλέγει να μην εφαρμόσει την ανωτέρω κατάταξη, τότε τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις θα πρέπει να παρουσιάζονται, γενικά, κατά τη σειρά ρευστότητάς τους.

ν. 2190/1920

Από τις διατάξεις του άρθρου 42 ε §§ 2-6 του ν.2190/1920 συνεπάγεται ότι ο νόμος ως κριτήρια χαρακτηρισμού των περιουσιακών στοιχείων σε πάγια και

κυκλοφορούντα, χρησιμοποιεί τον λειτουργικό προορισμό των στοιχείων σε συνδυασμό με την ταχύτητα κυκλοφορίας αυτών. Έτσι:

- A. Πάγια είναι τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για διαρκή και μόνιμη χρησιμοποίηση στην εταιρία και τα οποία κυκλοφορούν βραδύτατα σε περισσότερες χρήσεις.
- B. Κυκλοφορούντα είναι τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για πώληση, βιομηχανοποίηση, κ.λπ. και τα οποία κυκλοφορούν μία οι περισσότερες φορές μέσα στη χρήση.

Ένα περιουσιακό στοιχείο κατατάσσεται ως κυκλοφορούν όταν:

- Αναμένεται να ρευστοποιηθεί ή κατέχεται προς πώληση ή ανάλωση κατά τη συνήθη πορεία του λειτουργικού κύκλου της επιχείρησης (π.χ. εμπορεύματα, πρώτες και βοηθητικές ύλες).
- Κατέχεται κυρίως για εμπορικούς σκοπούς.
- Αναμένεται να ρευστοποιηθεί εντός 12 μηνών από τη λήξη της περιόδου αναφοράς (π.χ. χρεόγραφα προς πώληση, γραμμάτια εισπρακτέα, απαιτήσεις από πελάτες κλπ).
- Συνιστά ταμιακά διαθέσιμα ή ταμιακά ισοδύναμα, τα οποία δεν έχουν περιορισμούς στη χρήση τους, για τουλάχιστον 12 μήνες μετά τη λήξη της περιόδου αναφοράς.

Όλα τα υπόλοιπα στοιχεία του ενεργητικού πρέπει να ταξινομούνται ως μη κυκλοφορούντα στοιχεία (π.χ. ενσώματα, άυλα, λειτουργικά και χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού μακροπρόθεσμης φύσης).

Το Πρότυπο αναφέρει ότι ανεξάρτητα από την υιοθετούμενη μέθοδο παρουσίασης, η επιχείρηση πρέπει, για κάθε περιουσιακό στοιχείο και υποχρέωση που αποτελείται από ποσά που αναμένεται να εισπραχθούν ή να διακανονιστούν σε χρόνο μικρότερο αλλά και μεγαλύτερο των 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού, να γνωστοποιεί τα ποσά που αναμένεται να εισπραχθούν ή να διακανονιστούν μετά από την παρέλευση 12 μηνών.

Για την αξιολόγηση της προαναφερόμενης αποκάλυψης, το Πρότυπο αναφέρει ότι:

- Όταν μία επιχείρηση παρέχει εμπορεύματα ή υπηρεσίες μέσα σε έναν σαφώς εξατομικευμένο κύκλο εκμετάλλευσης, η χωριστή κατάταξη των κυκλοφοριακών και των μη κυκλοφοριακών στοιχείων και υποχρεώσεων, στον πίνακα του ισολογισμού, παρέχει χρήσιμες πληροφορίες με το διαχωρισμό των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που συνεχώς ανακυκλώνεται ως κεφάλαιο κίνησης, από εκείνα τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία χρησιμοποιούνται στις μακροπρόθεσμες δραστηριότητες της επιχείρησης. Αυτή η κατάταξη επίσης φανερώνει τα

ενεργητικά στοιχεία που αναμένεται να ρευστοποιηθούν μέσα στον τρέχοντα κύκλο εκμετάλλευσης και τις υποχρεώσεις που οφείλονται να τακτοποιηθούν μέσα στην ίδια περίοδο.

- Πληροφορίες για τις ημερομηνίες λήξης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων είναι χρήσιμες για την εκτίμηση της ρευστότητας και της φερεγγυότητας της επιχείρησης.

Το Δ.Λ.Π. 32 «Χρηματοπιστωτικά Μέσα: Γνωστοποίηση και Παρουσίαση», απαιτεί γνωστοποίηση των ημερομηνιών λήξης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού περιλαμβάνουν τις εμπορικές και λοιπές εισπρακτέες απαιτήσεις και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις περιλαμβάνουν τις εμπορικές υποχρεώσεις και λοιπούς λογαριασμούς πληρωτέους. Ανεξάρτητα από το αν τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις ταξινομούνται ως κυκλοφορούντα ή μη κυκλοφορούντα στοιχεία, είναι επίσης χρήσιμη η παροχή πληροφοριών σχετικά με την αναμενόμενη ημερομηνία ρευστοποίησης και διακανονισμού των μη νομισματικών στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, όπως είναι τα αποθέματα και οι προβλέψεις. Μία επιχείρηση, για παράδειγμα, γνωστοποιεί το ποσό των αποθεμάτων, που αναμένεται να ρευστοποιηθεί σε χρόνο μεγαλύτερο των δώδεκα μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού.

Το πρότυπο χρησιμοποιεί τον όρο μη κυκλοφορούντα για να συμπεριλάβει ενσώματα, άυλα, λειτουργικά και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μακροπρόθεσμης φύσης. Δεν απαγορεύεται η χρήση διαφορετικών περιγραφών, εφόσον η έννοια τους είναι σαφής.

6.5 Διαχωρισμός υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1, μια υποχρέωση πρέπει να κατατάσσεται ως βραχυπρόθεσμη (τρέχουσα) όταν αυτή:

- Αναμένεται να διακανονιστεί κατά τη συνήθη πορεία του λειτουργικού κύκλου της επιχείρησης (π.χ. οφειλές προς προμηθευτές, δάνεια, μισθοί πληρωτέοι).
- Οφείλονται να διακανονιστεί μέσα σε 12 μήνες από την ημερομηνία του ισολογισμού (π.χ. γραμμάτια εισπρακτέα, επιταγές εισπρακτέες)
- Κατέχεται κυρίως για εμπορικούς σκοπούς (π.χ. υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβόλαια σε παράγωγα) ή

- Η επιχείρηση δεν έχει δικαίωμα να αναβάλει άνευ όρων το διακανονισμό της υποχρέωσης για 12 τουλάχιστον μήνες από τη λήξη της περιόδου αναφοράς.

Όλες οι άλλες υποχρεώσεις πρέπει να κατατάσσονται ως μακροπρόθεσμες (μη τρέχουσες) υποχρεώσεις.

Η κατάταξη των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων μπορεί να γίνεται με τον ίδιο τρόπο όπως και τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Μερικές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις όπως οι υποχρεώσεις πληρωτέες (π.χ. προμηθευτές) και οι δουλευμένες δαπάνες μισθοδοσίας και λοιπές δαπάνες εκμετάλλευσης αποτελούν μέρος του κεφαλαίου κίνησης που χρησιμοποιείται στο συνήθη λειτουργικό κύκλο της επιχείρησης. Τέτοια στοιχεία της εκμετάλλευσης κατατάσσονται ως βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, ακόμη και αν οφείλεται να διακανονιστούν σε χρόνο μεγαλύτερο των 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού.

Το άρθρο 42 ε §6 του ν. 2190/1920 ορίζεται ότι «μακροπρόθεσμες απαιτήσεις είναι οι απαιτήσεις των οποίων η προθεσμία εξόφλησης λήγει μετά το τέλος της επόμενης χρήσης. Όλες οι άλλες απαιτήσεις είναι βραχυπρόθεσμες και καταχωρούνται στους οικείους λογαριασμούς του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Τα ανωτέρω ισχύουν, αναλόγως, και για τη διάκριση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες, για το σκοπό της χωριστής εμφάνισής τους στους οικείους λογαριασμούς υποχρεώσεων του παθητικού».

Στην περίπτωση κατά την οποία μακροπρόθεσμη υποχρέωση (ή μέρος αυτής) αναμένεται να διακανονιστεί τους επόμενους 12 μήνες, το ποσό που αναμένεται να διακανονιστεί θα πρέπει να παρουσιαστεί ως βραχυπρόθεσμη υποχρέωση.¹⁷

Το πρότυπο ορίζει ότι «η επιχείρηση πρέπει να συνεχίσει να κατατάσσει τις μακροπρόθεσμες έντοκες υποχρεώσεις της ως μη βραχυπρόθεσμες, ακόμη και όταν πρέπει να διακανονιστούν μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία του ισολογισμού, όταν:

- Η αρχική προθεσμία ήταν για περίοδο μεγαλύτερη των 12 μηνών .
- Η επιχείρηση προτίθεται να αναχρηματοδοτήσει την υποχρέωση σε βραχυπρόθεσμη βάση.
- Αυτή η πρόθεση στηρίζεται σε συμφωνία αναχρηματοδότησης ή αναδιαπραγμάτευσης των όρων εξόφλησης, η οποία ολοκληρώνεται πριν εγκριθούν για έκδοση οι οικονομικές καταστάσεις.»

---

¹⁷ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

Το ποσό κάθε υποχρέωσης που έχει αποκλειστεί απ' τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, καθώς και οι πληροφορίες που στηρίζουν την παρουσίαση αυτή, πρέπει να γνωστοποιείται στο προσάρτημα του ισολογισμού, μαζί με τις πληροφορίες που στηρίζουν αυτήν την παρουσίαση (π.χ. μακροπρόθεσμο δάνειο από τράπεζα το οποίο λήγει στην επόμενη χρήση, και πέρα από τις συνήθεις δόσεις η επιχείρηση θα καταβάλλει και ένα επιπλέον ποσό, το οποίο σύμφωνα με τους όρους του δανείου μπορεί να επαναδιαπραγματευθεί).

Στην περίπτωση που μία επιχείρηση αθετεί μία δέσμευση που απορρέει από μακροπρόθεσμη συμφωνία δανεισμού (π.χ. μη εκπλήρωση δεικτών μακροπρόθεσμων δανειακών υποχρεώσεων) στο τέλος ή πριν το τέλος της περιόδου αναφοράς, ώστε η υποχρέωση να καθίσταται άμεσα πληρωτέα, η υποχρέωση αυτή κατατάσσεται ως βραχυπρόθεσμη. Ο χαρακτηρισμός αυτός γίνεται ακόμη και όταν ο δανειστής έχει συμφωνήσει (μετά τη λήξη της περιόδου αναφοράς και πριν την έγκριση για έκδοση των Οικονομικών Καταστάσεων από το διοικητικό συμβούλιο), να μην απαιτήσει την πληρωμή εξαιτίας της αθέτησης των συμβατικών όρων. Η υποχρέωση κατατάσσεται ως βραχυπρόθεσμη, επειδή στο τέλος της χρήσης, η επιχείρηση δεν κατέχει το ανεπιφύλακτο δικαίωμα αναβολής του διακανονισμού για τουλάχιστον 12 μήνες μετά την ημερομηνία αυτή. Εάν ο δανειστής, αντίθετα, συμφωνήσει πριν τη λήξη της περιόδου αναφοράς να παράσχει περίοδο χάρητος, τότε η υποχρέωση θα καταταχθεί ως μακροπρόθεσμη υποχρέωση.

Αναφορικά με δάνεια που ταξινομούνται ως βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, αναφέρεται ότι εάν λάβουν χώρα τα ακόλουθα γεγονότα μεταξύ της λήξης της περιόδου αναφοράς και της ημερομηνίας έγκρισης για έκδοση των Οικονομικών Καταστάσεων, τα γεγονότα αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις για γνωστοποίηση ως μη διαρθρωτικά γεγονότα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 10 «Γεγονότα μετά την Περίοδο Αναφοράς». Πιο συγκεκριμένα:

- i. Αναχρηματοδότηση σε μακροπρόθεσμη βάση.
- ii. Αποκατάσταση αθέτησης μακροπρόθεσμης συμφωνίας δανεισμού.
- iii. Παροχή περιόδου χάρητος από δανειστή, προκειμένου να διορθωθεί η αθέτηση μακροπρόθεσμης συμφωνίας δανεισμού που λήγει τουλάχιστον 12 μήνες μετά τη λήξη της περιόδου αναφοράς.

Οι επεξηγήσεις που παρέχονται στις υποταξινομήσεις στον ισολογισμό ή στο προσάρτημα, εξαρτώνται από τις απαιτήσεις των επιμέρους Δ.Λ.Π. καθώς και από το μέγεθος, τη φύση και τη λειτουργία των αντίστοιχων κονδυλίων. Τέλος, πρέπει να γνωστοποιούνται και τα ακόλουθα:

- Για κάθε κατηγορία μετοχικού κεφαλαίου:
  - Ο αριθμός των εγκεκριμένων μετοχών.
  - Ο αριθμός των μετοχών που εκδόθηκαν και έχουν εξοφληθεί και των μετοχών που εκδόθηκαν αλλά δεν έχουν εξοφληθεί.
  - Η ονομαστική αξία κατά μετοχή ή το γεγονός ότι οι μετοχές δεν έχουν ονομαστική αξία.
  - Συμφωνία του αριθμού των μετοχών που κυκλοφορούν στην αρχή και στο τέλος του έτους.
  - Τα δικαιώματα, προνόμια και περιορισμοί που αφορούν στην κατηγορία μετοχών, που συμπεριλαμβάνει περιορισμούς στη διανομή μερισμάτων και στην επιστροφή του κεφαλαίου.
  - Μετοχές της επιχείρησης που κατέχονται από την ίδια ή από θυγατρικές ή συγγενείς επιχειρήσεις.
  - Μετοχές υπό έκδοση σύμφωνα με συμβάσεις άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης (Options) και πωλήσεων, με αναφορά των όρων και ποσών.
- Περιγραφή της φύσης και του σκοπού κάθε αποθεματικού που περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.
- Το ποσό των μερισμάτων που προτάθηκαν ή ανακοινώθηκαν μετά την ημερομηνία Ισολογισμού αλλά και πριν οι οικονομικές καταστάσεις εγκριθούν για έκδοση.
- Το ποσό των σωρευμένων μερισμάτων προνομιούχων μετοχών τα οποία δεν έχουν λογισθεί.

Εταιρίες που δεν έχουν Μετοχικό Κεφάλαιο π.χ. ομόρρυθμες εταιρίες, παρέχουν πληροφορίες ισοδύναμες με τις ανωτέρω οι οποίες πρέπει να δείχνουν τις κινήσεις κατά τη διάρκεια της χρήσης σε κάθε κατηγορία δικαιωμάτων των εταίρων, καθώς και τα δικαιώματα, τα προνόμια και τους περιορισμούς που αφορούν την κάθε κατηγορία δικαιωμάτων.

Στην περίπτωση που μια επιχείρηση αναταξινομήσει:

- Ένα διαθέσιμο από τον κάτοχο του χρηματοοικονομικό μέσο που έχει ταξινομηθεί ως στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων ή
- Ένα χρηματοοικονομικό μέσο που περιλαμβάνει μια συμβατική υποχρέωση του εκδότη, να παρέχει στον κάτοχο του μερίδιο του καθαρού ενεργητικού, μόνο κατά την εκκαθάριση που έχει ταξινομηθεί ως στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων, μεταξύ χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων, θα πρέπει να

γνωστοποιεί το ποσό που αναταξινομείται από και προς την κάθε κατηγορία, καθώς και το λόγο για τον οποίο έγινε η αναταξινόμηση.

6.6 Υπόδειγμα ισολογισμού

Ακολουθεί ενδεικτικό υπόδειγμα του τρόπου σύνταξης, κατάταξης και παρουσίασης των στοιχείων της Κατάστασης Οικονομικής θέσης με βάση τα Δ.Λ.Π.

Υπόδειγμα ισολογισμού κατά τα Δ.Λ.Π.				
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	20-2		20-1	
Μη κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία				
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	X		X	
Υπεραξία επιχειρήσεως	X		X	
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	X		X	
Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις	X		X	
Άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία	X		X	
Αναβαλλόμενοι φόροι εισοδήματος	—	X	<u>X</u>	X
Κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία				
Αποθέματα	X		X	
Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	X		X	
Χρηματοοικονομικά στοιχεία	X			
Προκαταβολές	X		X	
Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	X		X	
Μεταβατικοί λογαριασμοί	<u>X</u>	<u>X</u>	X	<u>X</u>
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων		<u>X</u>		<u>X</u>
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
Κεφάλαιο και αποθεματικά				
Εκδοθέν κεφάλαιο	X		X	
Υπέρ το άρτιο έκδοση	X		X	
Διαφορές αναπροσαρμογής	X		X	
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής οικονομικών εκμεταλλεύσεων εξωτερικού	X		X	
Αποθεματικά	X		X	
Σωρευμένα κέρδη (ζημίες)	<u>X</u>	X	<u>X</u>	X
Δικαιώματα μειοψηφίας		X		X
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις				
Έντοκα δάνεια	X		X	
Αναβαλλόμενοι φόροι εισοδήματος	X		X	
Υποχρεώσεις παροχών αποχωρήσεως	<u>X</u>	X	<u>X</u>	X
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις				

Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	X		X	
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	X		X	
Βραχυπρόθεσμο μέρος έντοκων δανείων	X		X	
Πρόβλεψη εγγυήσεων	X		X	
Μεταβατικοί λογαριασμοί	<u>X</u>	X	X	X
Σύνολο καθαρής θέσης και υποχρεώσεων		<u>X</u>		<u>X</u> ¹⁸

Κεφάλαιο 7: Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσεως (Κατάσταση συνολικών εσόδων)

7.1 Εισαγωγή

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως (κατάσταση συνολικών εσόδων) αποτελεί σημαντική πηγή πληροφόρησης για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων δεδομένου ότι μέσω αυτής αντλούν σημαντικές πληροφορίες που αφορούν κυρίως την απόδοση της επιχείρησης.

Η κατάσταση συνολικών εσόδων επιτρέπει να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα της διοίκησης μιας επιχείρησης για τη συγκεκριμένη περίοδο, καθώς επίσης και να εξαχθούν συμπεράσματα για την πιθανή πορεία της επιχείρησης στο μέλλον.

Το Δ.Λ.Π. 1 καθιερώνει τη λογιστική αρχή της «αυτοτέλειας των χρήσεων», ορίζοντας ότι τα έσοδα και τα έξοδα που αφορούν μία περίοδο πρέπει να περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα της περιόδου αυτής, εκτός αν κάποιο Πρότυπο ή Διερμηνεία απαιτεί κάποιον άλλο χειρισμό. Τέτοιος διαφορετικός χειρισμός απαιτείται π.χ.:

- Για την υπεραξία επανεκτίμησης παγίων στοιχείων (Δ.Λ.Π. 16),
- Για τα κέρδη ή τις ζημίες που προκύπτουν από τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων αλλοδαπής επιχείρησης (Δ.Λ.Π. 21),
- Για τα κέρδη ή τις ζημίες από την επανατοποθέτηση των διαθεσίμων προς πώληση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (Δ.Λ.Π. 39).

Στα αποτελέσματα της περιόδου περιλαμβάνονται επίσης και οι επιδράσεις από τις μεταβολές στις λογιστικές εκτιμήσεις (Δ.Λ.Π. 8).

¹⁸ Πρωτοψάλτης Γ. Νικόλαος – Βρουσούρης Κ. Παναγιώτης: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα & διερμηνείες – Πρακτική ανάλυση και ερμηνεία με λογιστικά παραδείγματα εφαρμογής», Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Αθήνα 2002

7.2 Περιεχόμενο της Κατάστασης Λογαριασμού Αποτελεσμάτων

Χρήσεως

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1, ο πίνακας της Καταστάσεως Αποτελεσμάτων Χρήσεως πρέπει να περιλαμβάνει διακεκριμένα (σε ιδιαίτερες γραμμές) ως ελάχιστο, θέσεις στοιχείων που παρουσιάζουν τα ακόλουθα κονδύλια:

- **Έσοδα** από πελάτες για αγαθά που έχουν πωληθεί ή υπηρεσίες που έχουν παρασχεθεί κατά τη διάρκεια της παρουσιαζόμενης περιόδου. Από τα έσοδα αυτά, πρέπει να έχουν αφαιρεθεί οι εκπτώσεις και οι επιστροφές προκειμένου να προσδιοριστούν τα καθαρά έσοδα από πωλήσεις. Επίσης, στα έσοδα περιλαμβάνονται και έσοδα της επιχείρησης από παρεπόμενες δραστηριότητες.
- **Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως.**
- **Χρηματοοικονομικά έξοδα** τα οποία διαμορφώνονται από συνθετικά στοιχεία κόστους όπως οι χρεωστικοί τόκοι δανείων, οι τόκοι των χρηματοοικονομικών μισθώσεων κλπ.
- **Μερίδιο κερδών και ζημιών από συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες που παρακολουθούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.** Στην κατάσταση συνολικών εσόδων περιλαμβάνεται το μερίδιο της επενδύτριας επιχείρησης (ή της κοινοπρακτούσης) στα αποτελέσματα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της εκδότριας (ή της από κοινού ελεγχόμενης επιχείρησης).
- **Κέρδος ή ζημιά** προ φόρων από διάθεση στοιχείων ενεργητικού ή διακανονισμό υποχρεώσεων από διακοπτόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες.
- **Δαπάνη φόρου,** η οποία αναφέρεται στο συγκεντρωτικό ποσό που περιλαμβάνεται στον προσδιορισμό του καθαρού κέρδους ή ζημίας της περιόδου και περιλαμβάνουν τόσο τον τρέχοντα όσο και τον αναβαλλόμενο φόρο. Το ποσό του φόρου εισοδήματος που αναγνωρίζεται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, προσδιορίζεται από τον συμψηφισμό του φόρου εισοδήματος (όπως αυτός υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και των αναβαλλόμενων φόρων).
- **Κέρδος ή ζημιά** της περιόδου αναφοράς, το οποίο είναι το αλγεβρικό άθροισμα των εσόδων και των εξόδων, εξαιρουμένων αυτών που περιλαμβάνονται στα λοιπά συνολικά έσοδα.
- **Έκτακτα στοιχεία.**
- **Δικαιώματα μειοψηφίας** από συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες που ενοποιούνται με τη μέθοδο καθαρής θέσης.
- **Καθαρό κέρδος ή ζημιά χρήσεως.**

Τέλος, τα παρακάτω κονδύλια εμφανίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, ως κατανομές του κέρδους ή ζημίας για την παρουσιαζόμενη περίοδο:

Κέρδη ή ζημιές περιόδου που αποδίδονται σε:

- Μη ελέγχουσες συμμετοχές (αφορά στο είδος των καθαρών αποτελεσμάτων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης, που αναλογεί στα δικαιώματα που δεν ελέγχονται, άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, από τη μητρική).
- Στους ιδιοκτήτες της μητρικής.¹⁹

Επιπρόσθετες θέσεις στοιχείων, επικεφαλίδες και ημιαθροίσματα πρέπει να παρουσιάζονται στον πίνακα της Κατάστασης Αποτελεσμάτων, όταν απαιτείται από συγκεκριμένο Δ.Λ.Π. ή όταν τέτοια εμφάνιση είναι αναγκαία για την ορθή παρουσίαση της οικονομικής απόδοσης της επιχείρησης.

Ειδικότερα για τις δαπάνες, η επιχείρηση πρέπει, είτε στην κατάσταση αποτελεσμάτων, είτε στο Προσάρτημα, να προβαίνει σε περαιτέρω ανάλυση χρησιμοποιώντας μια κατάταξη που βασίζεται είτε στο είδος των δαπανών (ανάλυση των δαπανών κατ' είδος) είτε στη λειτουργία τους μέσα στην επιχείρηση (ανάλυση των δαπανών κατά λειτουργία, ακολουθεί περεταίρω ανάλυση).

Στα στοιχεία των υπόλοιπων συνολικών εσόδων περιλαμβάνεται κάθε στοιχείο εσόδου και εξόδου που δεν αναγνωρίζεται στο κέρδος ή στη ζημιά της παρουσιαζόμενης περιόδου, ταξινομημένο σύμφωνα με τη φύση του. Μεταβολές στα ίδια κεφάλαια που προέρχονται από συναλλαγές με τους ιδιοκτήτες (π.χ. μερίσματα) εξαιρούνται από την κατάσταση συνολικών εσόδων και παρουσιάζονται στην κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων.

Η γνωστοποίηση γεγονότων τα οποία διαφέρουν σε συχνότητα, κίνδυνο και δυνατότητα πρόβλεψης, βοηθά στην ουσιαστική επεξεργασία της απόδοσης και στην όσο το δυνατόν ακριβέστερη εκτίμηση των μελλοντικών αποτελεσμάτων. Για παράδειγμα, το αποτέλεσμα της διάθεσης μιας σημαντικής επένδυσης ή μια μεγάλη μείωση της αξίας των αποθεμάτων μπορεί να διαμορφώνουν θετικά ή αρνητικά το αποτέλεσμα μιας περιόδου αλλά η επανάληψή τους να είναι λιγότερο πιθανή στις επόμενες περιόδους.

Έσοδα και έξοδα μπορούν να συμψηφίζονται, όταν αυτό επιβάλλεται από κάποιο συγκεκριμένο πρότυπο.

---

¹⁹ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

7.3 Πληροφορίες που παρουσιάζονται στην Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως ή στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις

Όταν τα κονδύλια εσόδων και εξόδων είναι σημαντικά, πρέπει στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως να γνωστοποιούνται ξεχωριστά το είδος και τα ποσά των κονδυλίων.

Περιπτώσεις κονδυλίων εσόδων ή εξόδων, που ενδεχομένως να χρειάζονται ξεχωριστή εμφάνιση στην κατάσταση αποτελεσμάτων, δυνατόν να είναι:

- Υποτιμήσεις αποθεμάτων στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία ή ενσώματων παγίων στο ανακτήσιμο ποσό, καθώς και αναστροφές τέτοιων υποτιμήσεων.
- Αναδιαρθρώσεις των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και αναστροφή των οποιονδήποτε προβλέψεων για το κόστος αναδιαρθρώσεων.
- Διαθέσεις ενσώματων παγίων στοιχείων.
- Διαθέσεις επενδύσεων.
- Διακοπτόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες.
- Διακανονισμοί νομικών διαφορών (π.χ. δικαστικές αγωγές).
- Άλλες αναστροφές προβλέψεων.

Μια επιχείρηση δεν πρέπει να εμφανίζει κονδύλια εσόδων ή εξόδων ως έκτακτα στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως ή στο προσάρτημα.

Σημειώνεται ακόμη ότι η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί είτε στην «Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως», είτε στις «Επεξηγηματικές Σημειώσεις», ανάλυση των εξόδων με βάση μια κατάταξη η οποία βασίζεται:

- Στο είδος (φύση) τους.
- Στη λειτουργία τους (στα πλαίσια της επιχείρησης).

Ακόμη πρέπει να παρουσιάζει στις ανωτέρω καταστάσεις το ποσό των μερισμάτων που προτάθηκε να διανεμηθεί στους μετόχους, καθώς και το σχετικό ποσό ανά μετοχή. Για να μπορέσει ο μελετητής των οικονομικών καταστάσεων να σχηματίσει ακριβή εικόνα για το μέλλον της επιχείρησης, θα πρέπει τα ανά μετοχή κέρδη να δίνονται σε μία σειρά ετών και μάλιστα να διακρίνονται σε: α) κέρδη πριν από τα έκτακτα αποτελέσματα και β) καθαρά κέρδη.

7.4 Κατάσταση αποτελεσμάτων με ταξινόμηση των δαπανών κατ' είδος

Κατά την πρώτη μέθοδο, οι δαπάνες συγκεντρώνονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων με λεπτομέρεια και σύμφωνα με τη φύση τους (π.χ. αποσβέσεις, αγορές υλών, δαπάνες μεταφοράς, μισθοί και ημερομίσθια, δαπάνες διαφήμισης), ανεξάρτητα από τον προορισμό τους και κατά συνέπεια δεν ανακατανέμονται μεταξύ των διαφόρων λειτουργιών μέσα στην επιχείρηση. Αυτή η μέθοδος είναι απλή για να εφαρμόζεται σε μικρότερες επιχειρήσεις, αφού καμία κατανομή των εξόδων εκμεταλλεύσεως μεταξύ των λειτουργικών κατατάξεων δεν είναι αναγκαία. Ένα παράδειγμα κατάταξης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο των κατ' είδος δαπανών, έχει ως ακολούθως:

Ποσά σε χιλ €	2009	2008
Έσοδα	1.500	1.350
Έσοδα παρεπόμενων δραστηριοτήτων	200	220
Σύνολο εσόδων	1.700	1.570
Μεταβολές στα αποθέματα ετοιμών και ημικατεργασμένων προϊόντων	(100)	(90)
Αναλώσεις πρώτων υλών και υλικών	(780)	(790)
Έξοδα προσωπικού	(360)	(320)
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων παγίων	(215)	(220)
Διάφορα έξοδα	(60)	(40)
Σύνολο εξόδων	(1.515)	(1.460)
Χρηματοοικονομικά έσοδα	75	70
Χρηματοοικονομικά έξοδα	(140)	(138)
Κέρδη προ φόρων	120	42
Φόροι εισοδήματος	(30)	(11)
Κέρδη μετά φόρων	90	31²⁰

7.5 Κατάσταση Αποτελεσμάτων με ταξινόμηση των δαπανών κατά λειτουργία

Η δεύτερη μέθοδος που αναφέρεται είναι η μέθοδος της λειτουργίας των δαπανών ή του «κόστους πωλήσεων» και κατατάσσει τις δαπάνες σύμφωνα με τη λειτουργία τους, ως μέρος του κόστους πωλήσεων, διάθεσης ή διοικητικών λειτουργιών. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, κάθε δαπάνη πραγματοποιείται από την επιχείρηση για κάποιο συγκεκριμένο σκοπό, δηλαδή προκειμένου να εξυπηρετήσει κάποια λειτουργία της επιχείρησης. Αυτή η παρουσίαση συχνά παρέχει πιο χρήσιμη πληροφόρηση στους χρήστες απ' ότι η κατάταξη των δαπανών κατ' είδος, αλλά η κατανομή των δαπανών στις λειτουργίες μπορεί να είναι αυθαίρετη και απαιτεί

²⁰ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα ανάλυση και εφαρμογή σε συνδυασμό με το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο και την εμπορική νομοθεσία» Τόμος Α, εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2002

σημαντικό βαθμό κρίσης. Ένα παράδειγμα κατάταξης με τη μέθοδο της λειτουργίας των δαπανών έχει ως ακολούθως:

Ποσά σε χιλ. €	2009	2008
Έσοδα	1.500	1.350
Κόστος πωλήσεων	(1.105)	(1.105)
Μικτό κέρδος	395	245
Έσοδα παρεπόμενων δραστηριοτήτων	200	220
Έξοδα διάθεσης	(140)	(135)
Έξοδα διοίκησης	(175)	(160)
Έξοδα έρευνας	(35)	(20)
Διάφορα έξοδα	(60)	(40)
Χρηματοοικονομικά έσοδα	75	70
Χρηματοοικονομικά έξοδα	(140)	(138)
Κέρδη προ φόρων	120	42
Φόροι εισοδήματος	(30)	(11)
Κέρδη μετά φόρων	90	31²¹

Οι επιχειρήσεις που κατατάσσουν τις δαπάνες κατά λειτουργία προβαίνουν σε μερισμό δαπανών που βασίζεται σε επιλογές της διοίκησης και πρέπει να γνωστοποιούν πρόσθετες πληροφορίες ως προς τη φύση των δαπανών, μεταξύ των οποίων τις δαπάνες αποσβέσεων ενσώματων και άυλων στοιχείων και τις δαπάνες μισθοδοσίας.

Εάν, επομένως, επιλεγεί η παρουσίαση ανά λειτουργία, τότε θα πρέπει οι ανά λειτουργία ταξινομημένες δαπάνες (συμπεριλαμβάνοντας το κόστος των αποσβέσεων και των παροχών σε εργαζομένους) να αναλύονται περεταίρω στις επεξηγηματικές σημειώσεις.

Ο τρόπος παρουσίασης των δαπανών πρέπει να επιλέγεται με βάση την καλύτερη και όσο το δυνατόν πιο εύλογη παρουσίαση της απόδοσης της επιχείρησης. Αυτό εξαρτάται τόσο από ιστορικούς και επιχειρηματικούς παράγοντες, όσο και από τον τρόπο διάρθρωσης μιας επιχείρησης, έτσι ώστε ανάλογα με τη μέθοδο παρουσίασης που επιλέγεται να αναδεικνύονται καλύτερα τα συστατικά στοιχεία της απόδοσής της. Αμφότερες οι μέθοδοι παρέχουν μία ένδειξη των δαπανών που αναμένεται να επηρεάζονται (άμεσα ή έμμεσα) από το επίπεδο των πωλήσεων ή της παραγωγής της επιχείρησης. Δεδομένου ότι κάθε μέθοδος παρουσίασης έχει πλεονεκτήματα για διαφορετικούς τύπους επιχειρήσεων, το παρόν πρότυπο απαιτεί επιλογή του τρόπου κατάταξης των στοιχείων κάθε με βάση τον τρόπο με τον οποίο τα συνθετικά στοιχεία

²¹ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα ανάλυση και εφαρμογή σε συνδυασμό με το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο και την εμπορική νομοθεσία» Τόμος Α, εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2002

της απόδοσης της επιχείρησης παρουσιάζονται ορθότερα. Επειδή, ωστόσο, οι πληροφορίες ως προς το είδος των δαπανών είναι χρήσιμες για την πρόβλεψη των μελλοντικών ταμειακών ροών απαιτούνται επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις, στην περίπτωση που χρησιμοποιείται η ανάλυση των δαπανών ανά λειτουργία.

7.6 Δομή του λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως κατά την αλλοδαπή πράξη

Απόσπασμα από τον «Πανδέκτη»:

«Το AICPA δεν έχει καθιερώσει έναν ειδικό τύπο καταστάσεως αποτελεσμάτων, γιατί η κατάσταση αυτή πρέπει να έχει ελαστικότητα, ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της μεγάλης ποικιλίας των επιχειρήσεων. Η ελαστικότητα της καταστάσεως αυτής κρίνεται πιο σημαντική απ' ό,τι η τυποποίηση της. Η πράξη έχει επιβάλει, ωστόσο, δύο διαφορετικούς τύπους καταστάσεων αποτελεσμάτων: τη μονοδιάστατη κατάσταση αποτελεσμάτων και την πολυδιάστατη κατάσταση αποτελεσμάτων, οι οποίες αναλύονται παρακάτω.

7.6.1 Μονοδιάστατη Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως (Single-Step Income Statement)

Η **Μονοδιάστατη Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως** αποτελεί την πρώτη διάκριση της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως. Εμφανίζει τα κέρδη πριν από τα έκτακτα κονδύλια, υπάρχει δηλαδή, μόνο μια υποδιάκριση των αποτελεσμάτων. Τα κονδύλια διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: τα έσοδα, τα έξοδα και τα έκτακτα κονδύλια. Σε πολλές περιπτώσεις τα έξοδα αναγράφονται κατ' είδος (μισθοί, αποσβέσεις, εμπορεύματα κλπ), αντί, όπως γίνεται στο παρακάτω υπόδειγμα της συνηθισμένης λειτουργικής ταξινόμησής τους.

Η μονοδιάστατη κατάσταση έχει το πρακτικό πλεονέκτημα ότι είναι απλή και εύκολα κατανοητή, γιατί, συγκριτικά με την πολυδιάστατη κατάσταση, αποφεύγει υποκατηγορίες και τίτλους που δεν έχουν απόλυτα ξεκαθαρισμένη έννοια.

Ο πιο συνηθισμένος τύπος μονοδιάστατης καταστάσεως αποτελεσμάτων είναι ο ακόλουθος:

Έσοδα:		
Πωλήσεις (μείον επιστροφές, εκπτώσεις, Φ.Π.Α.)		900.000
Ενοίκια		10.000
Τόκοι πιστωτικοί		20.000
Μερίσματα		40.000
Κέρδη από πώληση λειτουργικών στοιχείων		<u>(30.000)</u>
Σύνολο εσόδων		1.000.000
Έξοδα:		
Κόστος πωληθέντων	300.000	
Διαθέσεως	130.000	
Διοικήσεως	70.000	
Τόκοι χρεωστικοί	170.000	
Ζημιές από πώληση χρεογράφων	<u>30.000</u>	<u>700.000</u>
Κέρδος πριν από τα ασυνήθη κονδύλια		300.000
Έκτακτα κονδύλια		
Ζημιές από σεισμό		<u>(10.000)</u>
Κέρδη πριν από το φόρο εισοδήματος		290.000
Μείον: Φόρος εισοδήματος		<u>90.000</u>
Καθαρά κέρδη χρήσεως προς διάθεση		<u>200.000</u>
Κέρδη ανά μετοχή (σύνολο 2.000 μετοχές)		<u>100²²</u>

7.6.2 Πολυδιάστατη Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως (Multi-Step Income Statement)

Η δεύτερη διάκριση της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως είναι η **πολυδιάστατη κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως**, στην οποία η δομή και η ανάλυση των εσόδων και εξόδων καθώς και των αποτελεσμάτων (κερδών και ζημιών) στον πίνακα της μορφής αυτής είναι σχετικά λεπτομερειακή και παρέχει στο μελετητή πολλές χρήσιμες πληροφορίες για τα επιτεύγματα της επιχειρήσεως και δίνει τη δυνατότητα να προβλεφθούν τα μελλοντικά αποτελέσματα, γιατί δίνει πληροφορίες για τα οργανικά επαναλαμβανόμενα, λειτουργικά αποτελέσματα της επιχειρήσεως.

Στον πίνακα προσδιορίζονται κατά σειρά:

²² Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα ανάλυση και εφαρμογή σε συνδυασμό με το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο και την εμπορική νομοθεσία» Τόμος Α, εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2002

- Το μικτό κέρδος εκμεταλλεύσεως.
- Τα κέρδη από συνήθεις (συνεχιζόμενες) εργασίες.
- Τα κέρδη πριν από το φόρο εισοδήματος και τα ασυνήθη κονδύλια.
- Τα καθαρά κέρδη της χρήσεως προς διάθεση.

Η πολυδιάστατη κατάσταση συχνά επικρίνεται για έλλειψη ελαστικότητας, αφού:

1. Υπάρχει δυσκολία στην ονοματολογία και την οριοθέτηση των υποκατηγοριών εσόδων και εξόδων.
2. Τα έσοδα και έξοδα εντάσσονται σε προκαθορισμένες κατηγορίες.
3. Τα έσοδα από υπηρεσίες, όταν υπάρχουν, εμφανίζονται μαζί με τα έσοδα από τις πωλήσεις και διαστρεβλώνονται έτσι τα επιμέρους συνολικά και το μικτό κέρδος.

Υπάρχουν πολλές ποικιλίες της προκείμενης καταστάσεως. Η μεγάλη διαφοροποίηση των καταστάσεων αυτών εμφανίζει την προσπάθεια των επιχειρήσεων να προσαρμόσουν την κατάσταση στις ιδιαίτερες συνθήκες τους και τις αντιλήψεις τους γύρω από το τι πρέπει να γνωστοποιηθεί και πώς πρέπει να γνωστοποιηθεί στους χρήστες των καταστάσεων αυτών.

Ο συνηθέστερος τύπος πολυδιάστατης καταστάσεως αποτελεσμάτων είναι ο ακόλουθος:

Έσοδα από πωλήσεις		1.000.000
μείον: Επιστροφές πωλήσεων	30.000	
Εκπτώσεις πωλήσεων	50.000	
Φ.Π.Α.	<u>20.000</u>	<u>100.000</u>
Καθαρές πωλήσεις		
Κόστος πωληθέντων:		
Αρχικό απόθεμα εμπορευμάτων	100.000	
πλέον: Αγορές εμπορευμάτων	<u>400.000</u>	
	500.000	
μείον: Απόθεμα εμπορευμάτων λήξεως	<u>200.000</u>	
Κόστος πωληθέντων		<u>300.000</u>
Μικτό κέρδος εκμεταλλεύσεως		600.000
Λειτουργικά έξοδα εκμεταλλεύσεως:		
Έξοδα διοικήσεως	70.000	
Έξοδα διαθέσεως	<u>130.000</u>	<u>200.000</u>
Κέρδος από συνήθεις (συνεχιζόμενες) εργασίες		400.000

Άλλα έσοδα:			
Ενοίκια	10.000		
Τόκοι πιστωτικοί	20.000		
Μερίσματα	40.000		
Κέρδη από πώληση λειτουργικών στοιχείων	<u>30.000</u>	100.000	
Άλλα έξοδα			
Τόκοι χρεωστικοί	170.000		
Ζημίες από πώληση χρεογράφων	<u>30.000</u>	<u>200.000</u>	<u>(100.000)</u>
Κέρδη πριν από φόρο εισοδήματος και έκτακτα κονδύλια			300.000
Έκτακτα κονδύλια:			
Ζημίες από σεισμό			<u>(10.000)</u>
Κέρδη πριν από φόρο εισοδήματος			290.000
μείον: Φόρος εισοδήματος			<u>90.000</u>
Καθαρά κέρδη χρήσεως προς διάθεση			<u>200.000</u>
Κέρδη ανά μετοχή (σύνολο 2.000 μετοχές)			<u><u>100</u></u> ²³

Κεφάλαιο 8: Πίνακας (Κατάσταση) Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

8.1 Εισαγωγή

Είναι γενικά παραδεκτό ότι το βασικό μέγεθος που μετρά την αποδοτικότητα μιας επιχείρησης είναι τα καθαρά της κέρδη. Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων, ωστόσο, αγνοεί σημαντικά γεγονότα που αυξομειώνουν τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης και ενδιαφέρουν τους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων.

Μέσω της Κατάστασης Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων παρουσιάζεται η κίνηση των ιδίων κεφαλαίων κατά τη χρήση και συγκεκριμένα κάθε μεταβολή στα εισφερόμενα κεφάλαια, στο σωρευτικό υπόλοιπο των λοιπών συνολικών εσόδων και στο υπόλοιπο των κερδών εις νέον.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1, μια πλήρης σειρά οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνει, εκτός των άλλων και μια Κατάσταση που να δείχνει:

- Είτε όλες τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων.

²³ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα ανάλυση και εφαρμογή σε συνδυασμό με το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο και την εμπορική νομοθεσία» Τόμος Α, εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2002

- Είτε τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από κεφαλαιακές πράξεις με τους ιδιοκτήτες και από διανομές στους ιδιοκτήτες.

Πριν από την περαιτέρω ανάλυση της Κατάστασης Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων πρέπει να αναλυθεί η έννοια των ιδίων κεφαλαίων. Ίδια κεφάλαια (ή καθαρή θέση) είναι η υπολειμματική αξία που προκύπτει αν από το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού μιας επιχείρησης αφαιρεθεί το σύνολο των υποχρεώσεων της, δηλαδή:

$$\text{ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ} = \text{ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ} - \text{ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ}$$

8.2 Περιεχόμενο και σπουδαιότητα της Κατάστασης Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

Οι συνήθεις λογαριασμοί των ιδίων κεφαλαίων είναι:

- Μετοχικό κεφάλαιο (κοινών ή προνομιούχων μετοχών).
- Διαφορά από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.
- Αποθεματικά εύλογης αξίας.
- Λοιποί λογαριασμοί αποθεματικών.
- Μη ελέγχουσες συμμετοχές.

Η Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων, θα πρέπει να παρουσιάζει:

- Τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα της παρουσιαζόμενης περιόδου (καθαρό αποτέλεσμα χρήσεως), παρουσιάζοντας ξεχωριστά τα ποσά που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της μητρικής και σε μη ελέγχουσες συμμετοχές.
- Για κάθε στοιχείο των Ιδίων Κεφαλαίων, τη σωρευτική επίδραση των μεταβολών των λογιστικών πολιτικών και από τις διορθώσεις λαθών που αναγνωρίστηκαν σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 8.
- Για κάθε στοιχείο των Ιδίων Κεφαλαίων, μια συμφωνία μεταξύ της λογιστικής αξίας του κατά την έναρξη και τη λήξη της παρουσιαζόμενης περιόδου, παρουσιάζοντας ξεχωριστά μεταβολές που προέρχονται από:
  - ο Κέρδη ή ζημιές.
  - ο Κάθε στοιχείο των λοιπών συνολικών εσόδων.
  - ο Συναλλαγές με τους ιδιοκτήτες της επιχείρησης υπό αυτή τους την ιδιότητα ως ιδιοκτήτες, παρουσιάζοντας ξεχωριστά εισφορές και διανομές από και προς τους ιδιοκτήτες και μεταβολές του ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρικές, οι οποίες δεν ισοδυναμούν με απώλεια ελέγχου.

Μια επιχείρηση, επίσης, θα πρέπει να παρουσιάζει είτε στην Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων είτε στις επεξηγηματικές σημειώσεις (προσάρτημα), τα εξής:

- Μεταφορές κεφαλαίων από ή προς τους ιδιοκτήτες και διανομές μερισμάτων στους ιδιοκτήτες.
- Το υπόλοιπο του σωρευμένου κέρδους ή ζημίας στην αρχή της χρήσης και κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού καθώς και την κίνηση της χρήσεως.
- Συμφωνία μεταξύ της λογιστικής αξίας ενάρξεως και τέλους χρήσεως για κάθε κατηγορία μετοχικού κεφαλαίου, για τη διαφορά υπέρ το άρτιο και για κάθε αποθεματικό, γνωστοποιώντας ξεχωριστά κάθε μεταβολή.

Οι μεταβολές στα ίδια κεφάλαια μιας επιχείρησης μεταξύ των ισολογισμών προηγούμενης και κλειόμενης χρήσεως αντανakλούν την αύξηση ή μείωση στην καθαρή θέση ή περιουσία της κατά τη διάρκεια της χρήσεως, σύμφωνα με τις κατά περίπτωση υιοθετημένες αρχές αποτίμησης που γνωστοποιούνται με τις οικονομικές καταστάσεις. Οι μεταβολές αυτές προέρχονται από γεγονότα που μπορούν να διακριθούν στις εξής δύο κατηγορίες:

A. Σε κεφαλαιουχικές συναλλαγές της επιχείρησης με τους μετόχους της, δηλαδή:

- Στις εισφορές των μετόχων προς την οικονομική μονάδα για την αύξηση του κεφαλαίου της.
- Στις καταβολές της οικονομικής μονάδας προς τους μετόχους της λόγω μείωσης του κεφαλαίου της ή για την αγορά ιδίων μετοχών.
- Στις διανομές μερισμάτων στους μετόχους της.
- Στα κόστη που σχετίζονται άμεσα με τις προαναφερόμενες συναλλαγές.

B. Σε γεγονότα που δημιουργούν έσοδα, έξοδα, κέρδη και ζημίες που προέρχονται από τις δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας κατά την περίοδο, ανεξάρτητα αν αυτά καταχωρούνται στα Αποτελέσματα Χρήσεως ή άγονται απευθείας στην Καθαρή Θέση αυτής.

Το Δ.Λ.Π.1 απαιτεί κάθε στοιχείο των εσόδων και των δαπανών που αναγνωρίζεται σε μία περίοδο να περιλαμβάνεται στο κέρδος ή τη ζημία, εκτός εάν κάποιο άλλο Πρότυπο απαιτεί διαφορετικά. Τέτοια πρότυπα που απαιτούν την καταχώρηση των μεταβολών στα ίδια κεφάλαια, για παράδειγμα, είναι:

- Δ.Λ.Π. 8: Αλλαγή λογιστικής πολιτικής.

- Δ.Λ.Π. 12: Αναβαλλόμενη φορολογία που αναφέρεται σε ποσά που καταχωρήθηκαν απευθείας στην καθαρή θέση.
- Δ.Λ.Π. 16: Θετικές διαφορές αναπροσαρμογής των ιδιοχρησιμοποιούμενων παγίων στοιχείων στην εύλογη αξία τους.
- Δ.Λ.Π. 21: Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από ενοποίηση θυγατρικών εξωτερικού.
- Δ.Λ.Π. 36: Απομείωση αξίας στοιχείων ενεργητικού η αξία των οποίων είχε αναπροσαρμοστεί στο παρελθόν, καθώς και η αναστροφή ζημίας απομείωσης.
- Δ.Λ.Π. 39: Διαφορά αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που εντάσσονται στην κατηγορία «διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία».

Το Δ.Λ.Π. 8 «Καθαρό κέρδος ή ζημιά χρήσεως, βασικά λάθη και μεταβολές στις λογιστικές μεθόδους», απαιτεί όλα τα στοιχεία των εσόδων και των εξόδων που καταχωρήθηκαν στη χρήση να συμπεριλαμβάνονται στον προσδιορισμό του καθαρού κέρδους ή ζημιάς της χρήσεως, εκτός αν ένα Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο απαιτεί ή επιτρέπει διαφορετικά. Άλλα Πρότυπα απαιτούν κάποια κέρδη και ζημιές, όπως π.χ. οι θετικές ή και αρνητικές διαφορές αναπροσαρμογής και ορισμένες συναλλαγματικές διαφορές, να καταχωρούνται απευθείας ως μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων μαζί με τις μεταφορές κεφαλαίου από ή και προς τους ιδιοκτήτες της επιχείρησης και τις διανομές μερισμάτων προς αυτούς. Δεδομένου ότι είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπ' όψιν όλα τα κέρδη και οι ζημιές στην εκτίμηση των μεταβολών της οικονομικής θέσης της επιχείρησης μεταξύ δύο ισολογισμών, αυτό το πρότυπο απαιτεί μια ιδιαίτερη κατάσταση, μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων, που να φανερώνει το σύνολο των κερδών και ζημιών της επιχείρησης, περιλαμβανομένων και εκείνων που καταχωρούνται κατευθείαν στα ίδια κεφάλαια. Το Δ.Λ.Π. 8, επίσης, απαιτεί αναδιατυπώσεις για τη διόρθωση λαθών να γίνονται αναδρομικά στο κονδύλι «Κέρδη εις νέον», εκτός αν κάποιο άλλο Πρότυπο ή Διερμηνεία απαιτεί ή επιτρέπει προσαρμογή άλλου στοιχείου των ιδίων κεφαλαίων. Το Δ.Λ.Π. 1 απαιτεί γνωστοποίηση στην Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων, της συνολικής προσαρμογής κάθε στοιχείου των ιδίων κεφαλαίων που προκύπτει, ξεχωριστά από μεταβολές στις λογιστικές πολιτικές και διορθώσεις λαθών. Οι προσαρμογές αυτές γνωστοποιούνται για κάθε προηγούμενη περίοδο και την αρχή της παρουσιαζόμενης περιόδου.

8.3 Τύπος της Κατάστασης

Οι απαιτήσεις του Προτύπου που αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορεί να αντιμετωπίζονται με πολλούς τρόπους. Η υιοθετημένη σε πολλές περιπτώσεις προσέγγιση ακολουθεί μια διάταξη σε στήλες, με την οποία για κάθε στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων παρέχεται η συμφωνία μεταξύ των υπολοίπων έναρξης και λήξης συμπεριλαμβάνοντας σε αυτήν όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία.

Μια διαφορετική προσέγγιση είναι η παρουσίαση ενός ιδιαίτερου πίνακα των οικονομικών καταστάσεων, στον οποίο απεικονίζονται μόνο το καθαρό κέρδος (ή ζημία), τα έσοδα ή έξοδα και τις μεταβολές στις λογιστικές μεθόδους. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, οι μεταφορές των κεφαλαίων, το υπόλοιπο του σωρευμένου κέρδους (ή ζημίας) και η συμφωνία μεταξύ της λογιστικής αξίας έναρξης και τέλους χρήσεως εμφανίζονται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων. Αμφότερες οι προσεγγίσεις απεικονίζονται στο προσάρτημα αυτού του Προτύπου.

Οποιαδήποτε προσέγγιση υιοθετείται, το Πρότυπο, απαιτεί ένα ημίθροισμα των εσόδων και των εξόδων για να είναι σε θέση οι χρήστες να προσδιορίσουν το σύνολο των κερδών και ζημιών που προέρχεται από τις δραστηριότητες της επιχείρησης κατά τη διάρκεια της χρήσεως.

8.4 Υπόδειγμα κατάστασης μεταβολών ιδίων κεφαλαίων

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

	Μετοχικό κεφάλαιο	Διαφορά υπό το έρην	Φορολογητέα αποθέματα	Αφορολόγητα αποθέματα	Διαφορές επαναπώλησης στοιχείων ενεργητικού	Συνολογιστικές διαφορές	Αποτίμηση εις τίο	Σύνολο	Διακρίματα μορφής	Σύνολο
Υπόλοιπο την 31/12/20x1	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
- Μεταβολές λογιστικών πολιτικών - Αντιστοιχισμένο υπόλοιπο την 31/12/20x1	XXX	XXX	XXX				XXX	XXX	XXX	XXX
Μεταβολές στο Ίδιο Κεφάλαιο για το 20x2										
- Αύξηση από επενδύσεις πατών - Μείωση από επενδύσεις πατών - Δόκιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία - Κέρδη / (ζημιές) από πωλήσεις μεταφορέα στο Ίδιο Κεφάλαιο - Μεταφορά πολλαπλοποιημένων κερδών από πώληση δεδουλευμένων προς πώληση χρησθέντων στα αποτίμησης - Αποτίμησης ταμειακών ρεών: - Κέρδη / (ζημιές) από πωλήσεις μεταφορέα στο Ίδιο Κεφάλαιο - Μεταφορά στα αποτίμησης - Μεταφορά στην αρχική αξία των αποτιμώμενων στοιχείων - Συνολογιστικές διαφορές από μεταρροπή συμπληρωστικών εμπεδωτών - Φόρος επί των στοιχείων που μεταφέρονται από το Ίδιο Κεφάλαιο - Σύνολο κερδών κερδών που καταχωρήθηκαν απευθείας στο Ίδιο Κεφάλαιο - Κέρδη κερδών πωρέδων	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
Σύνολο αναγνωρίσιμων κερδών και ζημιών περιόδου										
- Μεγέθη - Σύγκριση τραπεζικού αποθέματος - Επίδοση μετοχικού κεφαλαίου - Επίδοση κερδών μετόχων με κεφαλοποίηση αποδόσεων	XXX	XXX	XXX				XXX	XXX	XXX	XXX
Υπόλοιπο 31/12/20x2 σε μεταφορά	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX

Κεφάλαιο 9: Κατάσταση Ταμιακών Ροών

9.1 Εισαγωγή

Η επιχείρηση πρέπει να λειτουργεί με ικανοποιητικό κέρδος και συνεπώς πρέπει να δοθεί μεγάλη σημασία στην αποδοτικότητά της. Επίσης πρέπει να ληφθούν και να υλοποιηθούν όλες οι απαραίτητες αποφάσεις ώστε η επιχείρηση να επιτύχει την κατάλληλη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της και να είναι παράλληλα αξιόχρηη, δηλαδή να έχει την απαιτούμενη ρευστότητα.

Η πληροφόρηση για την αποδοτικότητα της επιχείρησης παρέχεται από την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως σε συνδυασμό με τα απασχολούμενα κεφάλαια (αριθμοδείκτες αποδοτικότητας).²⁴

Η πληροφόρηση για τη ρευστότητα παρέχεται με την κατάρτιση διαφόρων αριθμοδεικτών ρευστότητας και δανειακής επιβάρυνσης και κυρίως με την κατάρτιση της κατάστασης ταμιακών ροών.

Η έννοια της αποδοτικότητας και της ρευστότητας εξεταζόμενες σε μία μακροχρόνια περίοδο περίπου ταυτίζονται. Δεν είναι δυνατό σε μία πολυετή περίοδο η επιχείρηση να λειτουργεί με ανεπαρκή αποδοτικότητα και να έχει επαρκή ρευστότητα και αντιστρόφως. Σε μία όμως βραχύχρονη περίοδο η αποδοτικότητα και η ρευστότητα αποτελούν προβλήματα ανεξάρτητα και σε πολλές περιπτώσεις λειτουργούν ανταγωνιστικά. Για να αυξηθεί η αποδοτικότητα πρέπει να επεκταθεί η επιχείρηση, η οποία επέκταση απαιτεί επένδυση κεφαλαίων, η οποία ενδεχομένως να οδηγήσει σε συρρίκνωση της ρευστότητας.

Ο όρος ρευστότητα αναφέρεται στα χαρακτηριστικά των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και στη διάρθρωση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεών της.²⁵

Μια επιχείρηση κρίνεται αξιόχρηη όταν διαθέτει επαρκή μετρητά για να εξοφλεί τα χρέη της. Η εξόφληση των χρεών της επιχείρησης γίνεται με μετρητά. Η επιχείρηση δεν εξοφλεί τα χρέη της εκδίδοντας επιταγές με αντίκρισμα αλλά περιουσιακά στοιχεία ή μη με μετρητά. Το πρόβλημα συνεπώς εντοπίζεται στον προσδιορισμό του βαθμού στον οποίο οι εισροές μετρητών μιας περιόδου θα είναι ίσες ή μεγαλύτερες από τις εκροές μετρητών αυτής της περιόδου.

---

^{24,25} Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με βάση το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», εκδόσεις Ε Σακέλλη, Αθήνα 2005

Η πληροφόρηση του βαθμού στον οποίο τα δημιουργούμενα από τη δράση της επιχείρησης μετρητά επαρκούν με τα μετρητά που απαιτούνται για τη δράση της επιχείρησης δεν δίνεται ούτε από τον ισολογισμό ούτε από το λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως» αλλά από μία άλλη οικονομική κατάσταση που ξεκίνησε ως «Κατάσταση Μεταβολών στη Χρηματοοικονομική θέση της επιχείρησης» και οριστικοποιήθηκε ως «Κατάσταση Ταμιακών Ροών», η οποία συμπληρώνει αλλά δεν αντικαθιστά τις άλλες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζουν οι επιχειρήσεις.

Το Δ.Λ.Π. 7: «Καταστάσεις ταμιακών ροών» θέτει το πλαίσιο των αρχών και των κανόνων που θα πρέπει να ακολουθούνται κατά τη σύνταξη της κατάστασης των ταμιακών ροών . Η κατάσταση αυτή παρέχει, στους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων, πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα της επιχείρησης να δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα, τον χρόνο και τη βεβαιότητά της δημιουργίας των διαθεσίμων αυτών, καθώς και τις απαραίτητες πληροφορίες για τη χρήση αυτών, από τη Διοίκηση της επιχείρησης. Το Δ.Λ.Π. 7 αρχίζει να εφαρμόζεται για τις οικονομικές καταστάσεις που καλύπτουν τις χρήσεις που αρχίζουν την ή μετά από την 1^η Ιανουαρίου 1994.

9.2 Σκοπός της κατάστασης ταμιακών ροών

Σκοπός αυτού του Προτύπου είναι να παρέχει πληροφορίες στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων σχετικά με τις ταμιακές εισπράξεις και πληρωμές κατά τη διάρκεια της περιόδου για να εκτιμούν τη δυνατότητα της επιχείρησης να δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα (καθώς και για τις ιστορικές μεταβολές αυτών) αλλά και τις ανάγκες της επιχειρήσεως να τα χρησιμοποιεί. Η κατάσταση ταμιακών ροών είναι αναπόσπαστο τμήμα των οικονομικών καταστάσεων και επιβάλλεται η κατάρτισή της για όλους τους τύπους των επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως κλάδου τον οποίο ανήκουν.

Σε κάθε επιχείρηση οι ταμιακές ροές ταξινομούνται και παρουσιάζονται σε τρεις επιμέρους κατηγορίες, τις ταμιακές ροές από λειτουργικές, από επενδυτικές και από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

9.3 Πεδίο εφαρμογής της κατάστασης ταμιακών ροών

Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης ενδιαφέρονται για το πώς η επιχείρηση δημιουργεί και χρησιμοποιεί τα ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμά της. Αυτό είναι άσχετο από τη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της και

ανεξάρτητο από το αν τα ταμιακά διαθέσιμα συνιστούν το προϊόν της επιχείρησης, όπως αυτό συμβαίνει στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα.

Οι επιχειρήσεις χρειάζονται ταμιακά διαθέσιμα για τους ίδιους ουσιαστικά λόγους, παρά τις διαφορές τους στις κύριες δραστηριότητές τους που δημιουργούν έσοδα, δηλαδή για τη διεξαγωγή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους, την πληρωμή των υποχρεώσεών τους και την παροχή οφελών στους επενδυτές τους. Αυτοί είναι και οι λόγοι για τους οποίους επιβάλλεται και η κατάρτιση της Κατάστασης Ταμιακών Ροών.

9.4 Προσδιορισμός έννοιας όρων

Πριν από την περαιτέρω ανάλυση αυτής της χρηματοοικονομικής κατάστασης, παρατίθεται ανάλυση των βασικών όρων της.

Ταμιακά διαθέσιμα είναι τα μετρητά στο ταμείο της επιχείρησης, καθώς και οι καταθέσεις της επιχείρησης οι οποίες μπορούν να αναληφθούν άμεσα.

Ταμιακά ισοδύναμα είναι οι βραχυπρόθεσμες υψηλής ρευστότητας επενδύσεις, που είναι άμεσα μετατρέψιμες σε συγκεκριμένα ποσά ταμιακών διαθεσίμων και οι οποίες υπόκεινται σε ασήμαντο κίνδυνο μεταβολής της αξίας τους. Κατέχονται από την επιχείρηση για την αντιμετώπιση των βραχυχρόνιων ταμιακών αναγκών της και όχι για επένδυση ή άλλους σκοπούς.

Ταμιακές ροές είναι οι εισροές όσο και οι εκροές ταμιακών διαθεσίμων και ταμιακών ισοδυνάμων.

Επιχειρηματικές (λειτουργικές) δραστηριότητες είναι οι κύριες δραστηριότητες δημιουργίας εσόδων της επιχείρησης, καθώς και οι λοιπές δραστηριότητες που δεν είναι επενδυτικές ή χρηματοοικονομικές.

Επενδυτικές δραστηριότητες είναι οι δραστηριότητες που συνδέονται με την απόκτηση και τη διάθεση μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού και άλλων επενδύσεων που δεν περιλαμβάνονται στα ταμιακά ισοδύναμα.

Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες είναι οι δραστηριότητες που καταλήγουν σε μεταβολές στο μέγεθος και στη συγκρότηση των ιδίων κεφαλαίων και του δανεισμού της επιχείρησης.

9.5 Οφέλη από την πληροφόρηση για τις Ταμιακές Ροές

Όταν η Κατάσταση των Ταμιακών Ροών χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τις λοιπές Οικονομικές Καταστάσεις, παρέχει πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες να εκτιμούν τις μεταβολές στα ίδια κεφάλαια μιας επιχείρησης και στη χρηματοοικονομική της δομή. Παρέχει, επίσης, πληροφόρηση σχετικά με τη δυνατότητα της επιχείρησης να επηρεάζει τα ποσά και το χρόνο των ταμιακών ροών, προκειμένου να τις προσαρμόζει στην αλλαγή των συνθηκών της αγοράς και στις ευκαιρίες που ανακύπτουν.

Οι πληροφορίες για τις ταμιακές ροές είναι χρήσιμες:

- Στην εκτίμηση της δυνατότητας της επιχείρησης να δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα
- Στην ανάπτυξη προτύπων για την εκτίμηση και σύγκριση της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμιακών ροών των διαφόρων επιχειρήσεων.
- Στην αύξηση της συγκρισιμότητας ανάμεσα στην απόδοση της παρουσιαζόμενης επιχείρησης σε σχέση με τις υπόλοιπες. Η αύξηση της συγκρισιμότητας επιταχύνεται μέσω του περιορισμού των επιδράσεων που επέρχονται από τη χρησιμοποίηση διαφορετικών λογιστικών χειρισμών για τις ίδιες συναλλαγές και τα ίδια οικονομικά γεγονότα.

Οι ανωτέρω ιστορικές πληροφορίες για τις ταμιακές ροές χρησιμοποιούνται συχνά ως ένδειξη του ποσού, του χρόνου και της βεβαιότητας των μελλοντικών ταμιακών ροών. Είναι, επίσης, χρήσιμες για τον έλεγχο της ορθότητας προηγούμενων εκτιμήσεων των μελλοντικών ταμιακών ροών και για την εξέταση της σχέσης μεταξύ κερδοφορίας και καθαρών ταμιακών ροών και της επίδρασης των μεταβολών των τιμών.

9.6 Ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα

Όπως προαναφέρθηκε, ταμιακά διαθέσιμα είναι τα μετρητά στο ταμείο της επιχείρησης και οι καταθέσεις αυτής που μπορεί να αναληφθούν άμεσα και πως τα ταμιακά ισοδύναμα κατέχονται με σκοπό την αντιμετώπιση βραχυπρόθεσμων ταμιακών αναγκών και όχι για επένδυση ή για άλλους σκοπούς.

Ο τραπεζικός δανεισμός θεωρείται ότι αποτελεί μία χρηματοοικονομική δραστηριότητα. Σε κάποιες χώρες, ωστόσο, οι υπεραναλήψεις που είναι εξοφλητέες, όταν ζητηθούν, συνιστούν ένα αναπόσπαστο τμήμα της ταμιακής διαχείρισης μιας επιχείρησης (αλληλόχρεοι λογαριασμοί τραπεζών). Στις περιπτώσεις αυτές, οι τραπεζικές υπεραναλήψεις συμπεριλαμβάνονται στα στοιχεία των ταμιακών

διαθεσίμων και των ταμιακών ισοδυνάμων. Ένα χαρακτηριστικό αυτών των τραπεζικών διακανονισμών είναι ότι το υπόλοιπο στην τράπεζα μεταβάλλεται από θετικό σε αρνητικό (υπερανάληψη). Το υπόλοιπο αυτών των τραπεζικών λογαριασμών, πρακτικά, διαμορφώνει το υπόλοιπο των ταμιακών διαθεσίμων και ως τέτοιο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται, γιατί διαφορετικά θα δινόταν παραπλανητική εικόνα για τις ταμειακές ροές της επιχείρησης.

Παράδειγμα:²⁶

Παρατίθενται συνοπτικά οι Οικονομικές Καταστάσεις της επιχείρησης «ΑΛΦΑ» για τις χρήσεις 2008 έως 2010:

Κατάσταση Οικονομικής Θέσης	2010	2009	2008
Ενεργητικό			
Πάγιο ενεργητικό	12.000	9.000	10.000
Κυκλοφορούν ενεργητικό	15.500	16.000	15.000
Ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα	8.410	5.780	2.000
Σύνολο ενεργητικού	35.910	30.780	27.000
Υποχρεώσεις και ίδια κεφάλαια			
Ίδια κεφάλαια	15.910	15.780	15.000
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	1.580	4.200	2.000
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	18.420	10.800	10.000
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	35.910	30.780	27.000
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα			
Κέρδη προ φόρων	130	780	1.000
Φόρος εισοδήματος	32,5	195	250
Αποσβέσεις	1.200	900	1.000

Την 31/12/2009, οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις περιελάμβαναν και το πιστωτικό υπόλοιπο αλληλόχρεου τραπεζικού λογαριασμού ποσού 3.000, ενώ την 31/12/2010 το αντίστοιχο υπόλοιπο ανέρχεται στο ποσό των 7.000. το υπόλοιπο του λογαριασμού την 31/12/2008 ήταν μηδενικό.

Στη χρήση 2009 πωλήθηκαν ενσώματα πάγια αξίας 100 ευρώ, ενώ κατά τη χρήση 2010 πραγματοποιήθηκαν αγορές ενσώματων παγίων ποσού 4.200 ευρώ.

Να παρατεθούν οι ταμιακές ροές της επιχείρησης για τις χρήσεις 2009 και 2010, θεωρώντας το υπόλοιπο του αλληλόχρεου λογαριασμού ως:

A) χρηματοοικονομική δραστηριότητα,

B) ταμιακό ισοδύναμο.

²⁶ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

Λύση:

A) το υπόλοιπο του αλληλόχρεου λογαριασμού θεωρείται ως ταμιακή ροή από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

Στην περίπτωση αυτή, η Κατάσταση των Ταμιακών Ροών της επιχείρησης έχει ως εξής:

Κατάσταση των Ταμιακών Ροών	2010	2009
Κέρδη προ φόρων	130	780
Προσαρμογές για αποσβέσεις	1.200	900
Μεταβολή κυκλοφορούντος ενεργητικού	500	(1.000)
Μεταβολή βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	3.620	(2.200)
Ταμιακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	5.450	(1.520)
Ταμιακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες		
Αγορές ενσώματων παγίων	(4.200)	100
Ταμιακές ροές από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες		
(Αποπληρωμές)/Αναλήψεις δανειακών υποχρεώσεων	1.380	5.200
Μεταβολή διαθεσίμων και ταμιακών ισοδυνάμων	2.630	3.780
Ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα έναρξης	5.780	2.000
Ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα λήξης	8.410	5.780

B) Το υπόλοιπο του αλληλόχρεου λογαριασμού θεωρείται ως ταμιακό ισοδύναμο.

Στην περίπτωση αυτή, η Κατάσταση των Ταμιακών Ροών της επιχείρησης έχει ως εξής:

Κατάσταση των Ταμιακών Ροών	2010	2009
Κέρδη προ φόρων	130	780
Προσαρμογές και αποσβέσεις	1.200	900
Μεταβολή κυκλοφορούντος ενεργητικού	500	(1.000)
Μεταβολή βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	3.620	(2.200)
Ταμιακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	5.450	(1.520)
Ταμιακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες		
Αγορές ενσώματων παγίων	(4.200)	100
Ταμιακές ροές από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες		
(Αποπληρωμές)/αναλήψεις δανειακών υποχρεώσεων	(2.620)	2.200
Μεταβολή διαθεσίμων και ταμιακών ισοδυνάμων	(1.370)	780
Ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα έναρξης	5.780	2.000
Καθαρά ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα περιόδου	4.410	2.780
Αλληλόχρεοι λογαριασμοί (overdrafts)	(4.000)	(3.000)
Ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα λήξης	8.410	5.780

Καθαρά ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα περιόδου	4.410	2.780

Μία επένδυση, προκειμένου να χαρακτηριστεί ως ταμιακό ισοδύναμο, πρέπει να είναι άμεσα μετατρέψιμη σε συγκεκριμένο ποσό ταμιακών διαθεσίμων και να υπόκειται σε έναν ασήμαντο κίνδυνο μεταβολής της αξίας της. Μία επένδυση, συνεπώς, χαρακτηρίζεται ως ταμιακό ισοδύναμο μόνο όταν έχει σύντομη λήξη (π.χ. λήξη σε τρεις μήνες ή λιγότερο από την ημερομηνία της απόκτησής της).

Συμμετοχές στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων αποκλείονται από τα ταμιακά ισοδύναμα, εκτός αν αποτελούν στην ουσία ταμιακά ισοδύναμα. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι οι προνομιούχες μετοχές που αγοράστηκαν σε σύντομο χρόνο από τη λήξη τους και με συγκεκριμένη ημερομηνία εξαγοράς τους από τον εκδότη.

Πολλές επιχειρήσεις τηρούν αλληλόχρεους λογαριασμούς ή λογαριασμούς υπεραναλήψεων. Οι λογαριασμοί αυτοί, ανεξάρτητα από το υπόλοιπο που παρουσιάζουν, συμπεριλαμβάνονται στα ταμιακά ισοδύναμα της επιχείρησης.

Οι ταμιακές ροές δεν περιλαμβάνουν κινήσεις μεταξύ στοιχείων που συνιστούν ταμιακά διαθέσιμα ή ταμιακά ισοδύναμα, διότι τα στοιχεία αυτά αποτελούν μέρος της ταμιακής διαχείρισης της επιχείρησης και όχι μέρος των επιχειρηματικών, επενδυτικών και χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων της. Η ταμιακή διαχείριση περιλαμβάνει την επένδυση του ταμιακού πλεονάσματος σε ταμιακά ισοδύναμα.

Η επιχείρηση υποχρεούται να γνωστοποιεί τη σύνθεση των ταμιακών διαθεσίμων και των ταμιακών ισοδυνάμων και να παρουσιάζει μια συμφωνία των ποσών της Κατάστασης των Ταμιακών Ροών της με τα αντίστοιχα κονδύλια του ισολογισμού.

Ενόψει της ποικιλίας των πρακτικών της ταμιακής διαχείρισης και των τραπεζικών διακανονισμών σε όλο τον κόσμο και για να συμμορφώνεται με το Δ.Λ.Π.1, η επιχείρηση γνωστοποιεί τη μέθοδο προσδιορισμού της σύνθεσης των ταμιακών διαθεσίμων και των ταμιακών ισοδυνάμων που ακολουθεί.

Το αποτέλεσμα κάθε μεταβολής της μεθόδου προσδιορισμού των στοιχείων που συνθέτουν τα ταμιακά διαθέσιμα και τα ταμιακά ισοδύναμα, όπως π.χ. μια μεταβολή στην κατάταξη των χρηματοπιστωτικών μέσων, τα οποία προηγουμένως θεωρούνταν ως μέρος του χαρτοφυλακίου επενδύσεων της επιχείρησης, πρέπει να καταχωρείται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.8.

9.7 Διάκριση και παρουσίαση των ταμιακών ροών

Η κατάσταση ταμιακών ροών πρέπει να απεικονίζει τις ταμιακές ροές στη διάρκεια της χρήσεως, ταξινομημένες στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

1. Επιχειρηματικές (ή λειτουργικές) δραστηριότητες (Operating transactions).
2. Επενδυτικές δραστηριότητες (Investing transactions).
3. Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες (Financing transactions).

Εκτός από τις ταμιακές ροές που παρουσιάζονται ταξινομημένες στις τρεις παραπάνω κατηγορίες, στην κατάσταση ταμιακών ροών παρουσιάζονται και οι επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης που δεν επηρεάζουν τα χρηματικά διαθέσιμα (π.χ. απόκτηση παγίων με αύξηση κεφαλαίου).

Σημειώνεται ότι μία απλή συναλλαγή μπορεί να περιλαμβάνει ταμιακές ροές περισσότερων δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, η εξόφληση τοις μετρητοίς μιας δόσης δανείου περιλαμβάνει το χρεολύσιο που εντάσσεται στη χρηματοοικονομική δραστηριότητα και τον τόκο που είναι δυνατόν να ενταχθεί στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

9.7.1 Ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες

Έννοια

Οι ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες αποτελούν ένδειξη της δυνατότητας (ή αδυναμίας) μιας επιχείρησης να παράγει χρηματικά διαθέσιμα, τα οποία και χρησιμοποιεί για τη διατήρηση της παραγωγικής της δυνατότητας, τη χρηματοδότηση της επέκτασής της, καθώς και για την πληρωμή των μερισμάτων στους ιδιοκτήτες της.²⁷

Οι ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες προέρχονται βασικά από τις κύριες δραστηριότητες δημιουργίας εσόδων της επιχείρησης, δηλαδή από συναλλαγές και άλλα γεγονότα που υπεισέρχονται στον προσδιορισμό του καθαρού κέρδους ή ζημίας της επιχείρησης.

Στις ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες περιλαμβάνονται, ενδεικτικά, οι ακόλουθες κατηγορίες συναλλαγών:

---

²⁷ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

- Εισπράξεις απαιτήσεων που προέρχονται από πωλήσεις αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών.
- Εξοφλήσεις υποχρεώσεων που προέρχονται από την αγορά εμπορευμάτων ή πρώτων υλών και υπηρεσιών απαραίτητων για την άσκηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.
- Εισπράξεις από δικαιώματα εκμετάλλευσης, αμοιβές, προμήθειες και άλλα έσοδα.
- Εισπράξεις και πληρωμές με μετρητά μιας ασφαλιστικής επιχείρησης για ασφάλιστρα, αποζημιώσεις, συντάξεις και άλλες ασφαλιστικές παροχές.
- Εισπράξεις και πληρωμές από συμβάσεις που κατέχονται για συναλλακτικούς ή εμπορικούς σκοπούς.
- Πληρωμές τοις μετρητοίς προς εργαζομένους και για λογαριασμό τους.
- Πληρωμές λειτουργικών μισθώσεων που καταβάλλονται για εξοπλισμό που χρησιμοποιείται για την άσκηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης (π.χ. ενοίκια για κτίρια διοίκησης, μηχανήματα παραγωγής, αυτοκίνητα).
- Πληρωμές τοις μετρητοίς ή επιστροφές φόρων εισοδήματος, εκτός αν μπορεί ειδικά να εξατομικευθούν ως χρηματοοικονομικές και επενδυτικές δραστηριότητες.

Ορισμένες συναλλαγές, όπως μία πώληση ενσώματου παγίου, μπορεί να δημιουργήσουν κέρδος ή ζημία που συμπεριλαμβάνεται στον προσδιορισμό του καθαρού κέρδους ή ζημίας της περιόδου. Οι ταμιακές ροές που σχετίζονται με τέτοιες συναλλαγές αποτελούν ταμιακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες. Παρόλα αυτά, οι ταμιακές πληρωμές για την κατασκευή ή απόκτηση στοιχείων του ενεργητικού κατεχόμενων προς ενοικίαση σε τρίτους τα οποία στη συνέχεια χαρακτηρίζονται ως «Κατεχόμενα προς πώληση» (σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 16) αποτελούν ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι ταμιακές εισπράξεις από ενοίκια και οι εν συνεχεία πωλήσεις αυτών των στοιχείων αποτελούν, επίσης, ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Επίσης, η επιχείρηση είναι δυνατό να κατέχει χρεόγραφα και δάνεια για συναλλακτικούς ή εμπορικούς σκοπούς, οπότε αυτά είναι όμοια με αποθέματα που αγοράστηκαν ειδικώς για μεταπώληση. Συνεπώς, ταμιακές ροές προερχόμενες από την αγορά και πώληση τέτοιων αξιών κατατάσσονται στις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ομοίως, ταμιακές προκαταβολές και δάνεια που δίδονται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κατατάσσονται συνήθως στις επιχειρηματικές δραστηριότητες, δεδομένου ότι σχετίζονται με την κύρια δραστηριότητα δημιουργίας εσόδων των ιδρυμάτων αυτών.

Σπουδαιότητα

Η ιδιαίτερη γνωστοποίηση των ταμιακών ροών που προέρχονται από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες έχει καταλυτική σημασία, αφού οι ταμιακές ροές της κατηγορίας αυτής παρέχουν μία ένδειξη για το βαθμό που οι επιχειρηματικές δραστηριότητες της επιχείρησης δημιουργούν επαρκείς ταμιακές ροές ώστε η επιχείρηση να έχει τη δυνατότητα:

- Να συνεχίσει τις δραστηριότητές της.
- Να εξοφλεί τις λήγουσες υποχρεώσεις της.
- Να καταβάλλει μερίσματα στους ιδιοκτήτες της.
- Να πραγματοποιεί νέες επενδύσεις χωρίς να προσφεύγει σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης.

Οι πληροφορίες σχετικά με τα ειδικά συστατικά στοιχεία των προηγούμενων επιχειρηματικών ταμιακών ροών είναι χρήσιμες, συνδυαζόμενες και με άλλες πληροφορίες, για την πρόβλεψη μελλοντικών επιχειρηματικών ταμιακών ροών.

9.7.2 Ταμιακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες

Έννοια

Οι επενδυτικές δραστηριότητες είναι δραστηριότητες απόκτησης και διάθεσης μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων και άλλων επενδύσεων, οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται στα ταμιακά ισοδύναμα.²⁸

Στις ταμιακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες, ενδεικτικά, περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες συναλλαγών:

- Πληρωμές για αγορά ενσώματων παγίων και άλλων μακροπρόθεσμων στοιχείων του ενεργητικού (π.χ. συμμετοχών, χρεογράφων, δανείων σε τρίτους). Αυτές οι πληρωμές περιλαμβάνουν και εκείνες που σχετίζονται με την κεφαλαιοποίηση κόστους ανάπτυξης και ιδιοπαραγωγής ενσώματων παγίων.
- Εισπράξεις από πωλήσεις ενσώματων παγίων και άλλων μακροπρόθεσμων στοιχείων του ενεργητικού.
- Καταβολές μετρητών για απόκτηση συμμετοχών στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων και χρεωστικών ομολόγων άλλων επιχειρήσεων.

---

²⁸ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με βάση το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», εκδόσεις Ε Σακέλλης, Αθήνα 2005

- Εισπράξεις από πωλήσεις συμμετοχών, χρεωστικών ομολόγων άλλων επιχειρήσεων, καθώς και δικαιωμάτων σε κοινοπραξίες (άλλες εκτός από τις εισπράξεις από χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ως ταμιακά ισοδύναμα και από εκείνα που κατέχονται για συναλλακτικούς ή εμπορικούς σκοπούς).
- Ταμιακές προκαταβολές και δάνεια που δίνονται σε τρίτους (εκτός αυτών που δίνονται από ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα), καθώς και οι αντίστοιχες εισπράξεις από τα παραπάνω.
- Πληρωμές τοις μετρητοίς για συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης και προθεσμιακές συμβάσεις, για συμβάσεις δικαιωμάτων προαίρεσης (options) και συμβάσεις ανταλλαγών (swaps), εκτός αν οι συμβάσεις κατέχονται για συναλλακτικούς ή εμπορικούς σκοπούς ή οι πληρωμές τοις μετρητοίς κατατάσσονται στις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.
- Εισπράξεις από συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης και προθεσμιακές συμβάσεις, συμβάσεις δικαιωμάτων προαίρεσης (options) και συμβάσεις ανταλλαγών (swaps), εκτός αν οι συμβάσεις κατέχονται για συναλλακτικούς ή εμπορικούς σκοπούς ή οι εισπράξεις κατατάσσονται στις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.
- Εισπράξεις από την εξόφληση προκαταβολών και δανείων, που είχαν δοθεί σε τρίτους (άλλες εκτός από προκαταβολές και δάνεια ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος).
- Προϊόντα ασφαλιστικών αποζημιώσεων από καταστροφές ενσώματων ακινητοποιήσεων.

Όταν μία σύμβαση λογιστικοποιείται για την αντιστάθμιση μιας συγκεκριμένης θέσης, τότε οι ταμιακές ροές της σύμβασης κατατάσσονται με τον ίδιο τρόπο, όπως οι ταμιακές ροές της αντισταθμιζόμενης θέσης.

Σπουδαιότητα

Η ιδιαίτερη γνωστοποίηση των ταμιακών ροών από επενδυτικές δραστηριότητες είναι σημαντική, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει την έκταση κατά την οποία έχουν πραγματοποιηθεί οι επενδύσεις, οι οποίες με τη σειρά τους θα δημιουργήσουν μελλοντικά έσοδα και ταμιακές εισροές.

Ο τρόπος παρουσίασης των επενδυτικών ταμιακών ροών είναι ο ίδιος ανεξάρτητα από το αν ακολουθείται η άμεση ή η έμμεση μέθοδος παρουσίασης των ταμιακών ροών από επιχειρηματικές δραστηριότητες.

9.7.3 Ταμιακές ροές από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες

Έννοια

Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες είναι οι δραστηριότητες που καταλήγουν σε μεταβολές στο μέγεθος και στη συγκρότηση των ιδίων κεφαλαίων και του δανεισμού της επιχείρησης.²⁹

Στις ταμιακές ροές από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι ακόλουθες κατηγορίες συναλλαγών:

- Εισπράξεις από εκδόσεις μετοχών και λοιπών συμμετοχικών τίτλων.
- Πληρωμές μερισμάτων κοινών και προνομιούχων μετοχών.
- Πληρωμές στους ιδιοκτήτες για να εξαγοραστούν ή να επιστραφούν οι μετοχές της επιχείρησης.
- Εισπράξεις μετρητών από την έκδοση χρεωστικών ομολόγων, δανείων, γραμματίων, ενυπόθηκων δανείων και άλλων βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων δανείων.
- Εκταμιεύσεις για αποπληρωμή δανείων.
- Πληρωμές μισθωτή για τη μείωση του οφειλόμενου υπολοίπου χρηματοοικονομικής μίσθωσης.

Σπουδαιότητα

Η διακεκριμένη γνωστοποίηση των ταμιακών ροών που προέρχονται από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες είναι σημαντική, γιατί είναι χρήσιμη στους χρηματοδότες της επιχείρησης για την προεκτίμηση απαιτήσεων από τους χρηματοδότες της επιχείρησης στις μελλοντικές ροές.

Ο τρόπος παρουσίασης των ταμιακών ροών από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες είναι ο ίδιος ανεξάρτητα από το εάν ακολουθείται η άμεση ή η έμμεση μέθοδος παρουσίασης των ταμιακών ροών από επιχειρηματικές δραστηριότητες.

9.8 Εμφάνιση ταμιακών ροών

9.8.1 Εμφάνιση ταμιακών ροών από επιχειρηματικές δραστηριότητες

Οι ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες εμφανίζονται είτε με την άμεση μέθοδο, είτε με την έμμεση.

---

²⁹ Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με βάση το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», εκδόσεις Ε Σακέλλη, Αθήνα 2005

9.8.1.1 Άμεση μέθοδος

Κατά την άμεση μέθοδο γνωστοποιούνται οι κύριες κατηγορίες ακαθάριστων εισπράξεων και ακαθάριστων πληρωμών με μετρητά. Σύμφωνα με την άμεση μέθοδο, πληροφορίες για τις κύριες κατηγορίες ακαθάριστων εισπράξεων και ακαθάριστων πληρωμών που έχουν λάβει χώρα κατά τη διάρκεια της περιόδου μπορεί να αντλούνται:

- Από τα λογιστικά βιβλία και στοιχεία της επιχείρησης.
- Με την αναμόρφωση των πωλήσεων, του κόστους πωλήσεων (ή των τόκων και συναφών εσόδων και εξόδων και παρόμοιων επιβαρύνσεων, όσον αφορά χρηματοπιστωτικό ίδρυμα) και άλλων στοιχείων της καταστάσεως αποτελεσμάτων με βάση:
  - ο Τις μεταβολές, κατά τη διάρκεια της χρήσεως στα αποθέματα και στις οργανικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις.
  - ο Άλλα μη ταμιακά στοιχεία.
  - ο Άλλα στοιχεία για τα οποία οι ταμιακές συνέπειες συνίστανται σε ταμιακές ροές επενδυτικής ή χρηματοοικονομικής φύσης.

Προτείνεται οι επιχειρήσεις να εμφανίζουν τις ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες, με τη χρησιμοποίηση αυτής της μεθόδου. Η άμεση μέθοδος παρέχει πληροφορίες που μπορεί να είναι χρήσιμες στην εκτίμηση μελλοντικών ταμιακών ροών και οι οποίες δεν είναι προσιτές με την έμμεση μέθοδο.

Στη συνέχεια παρατίθεται (ενδεικτικά) η μορφή που θα έχει η Κατάσταση των Ταμιακών Ροών από επιχειρηματικές δραστηριότητες με τη χρήση της άμεσης μεθόδου.

Ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες	2010	2009
Εισπράξεις από πελάτες	1.200	1.300
Πληρωμές σε προμηθευτές	(600)	(700)
Αμοιβές προσωπικού	(250)	(300)
Άλλες πληρωμές	(50)	(50)
Ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες	300	250
Φόροι πληρωθέντες	(40)	(30)
Τόκοι πληρωθέντες	(120)	(130)
Καθαρές ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες	140	90

Ο υπολογισμός των κονδυλίων που παρατίθενται μπορεί να γίνει ενδεικτικά με τον ακόλουθο τρόπο:

Πληρωμές προσωπικού = Υποχρεώσεις προς το προσωπικό αρχής περιόδου + Έξοδα μισθοδοσίας – Υποχρεώσεις προς το προσωπικό τέλους περιόδου
Εισπράξεις από πελάτες = Υπόλοιπο πελατών αρχής περιόδου + Πωλήσεις περιόδου – Υπόλοιπο πελατών τέλους περιόδου + Προκαταβολές πελατών τέλους περιόδου – Προκαταβολές πελατών αρχής περιόδου + Γραμμάτια εισπρακτέα αρχής περιόδου – Γραμμάτια εισπρακτέα τέλους περιόδου + Επιταγές εισπρακτέες αρχής περιόδου – Επιταγές εισπρακτέες τέλους περιόδου
Πληρωμές σε προμηθευτές = Αγορές περιόδου + Υπόλοιπο προμηθευτών αρχής περιόδου – Υπόλοιπο προμηθευτών τέλους περιόδου + Προκαταβολές προμηθευτών τέλους περιόδου – Προκαταβολές προμηθευτών αρχής περιόδου + Γραμμάτια πληρωτέα αρχής περιόδου – Γραμμάτια πληρωτέα τέλους περιόδου + Επιταγές πληρωτέες αρχής περιόδου – Επιταγές πληρωτέες τέλους περιόδου
Άλλες πληρωμές = Λειτουργικά έξοδα (εκτός πληρωμών σε προσωπικό και φόρων) + Υπόλοιπο λοιπών υποχρεώσεων (εκτός υποχρεώσεων προσωπικού και φόρων) αρχής περιόδου – Υπόλοιπο λοιπών υποχρεώσεων (εκτός υποχρεώσεων προσωπικού και φόρων) τέλους περιόδου + Προπληρωμές εξόδων τέλους περιόδου – Προπληρωμές εξόδων αρχής περιόδου
Φόροι πληρωθέντες = Υπόλοιπο υποχρεώσεων φόρων, τελών και αναβαλλόμενων φόρων αρχής περιόδου + Φόρος εισοδήματος περιόδου και αναβαλλόμενων φόρων περιόδου – Υπόλοιπο υποχρεώσεων φόρων, τελών και αναβαλλόμενων φόρων τέλους περιόδου + Πληρωμές φόρων τέλους περιόδου – Προπληρωμές φόρων αρχής περιόδου

30

9.8.1.2 Έμμεση μέθοδος

Σύμφωνα με την έμμεση μέθοδο, οι καθαρές ταμιακές ροές από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες προσδιορίζονται με την αναμόρφωση του καθαρού κέρδους ή ζημίας με βάση τις εξής επιδράσεις:

- ❖ Τις μεταβολές κατά τη διάρκεια της χρήσεως στα αποθέματα και στις οργανικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις.
- ❖ Τα μη ταμιακά στοιχεία όπως τις αποσβέσεις, προβλέψεις, φόρους επόμενων χρήσεων, μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες από ξένα νομίσματα, τα αδιανέμητα κέρδη συγγενών επιχειρήσεων και τα δικαιώματα μειοψηφίας.
- ❖ Όλα τα άλλα στοιχεία για τα οποία οι ταμιακές συνέπειες συνίστανται σε ταμιακές ροές επενδυτικής ή χρηματοοικονομικής φύσεως.

³⁰ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

Αναλυτικότερα, ο προσδιορισμός ξεκινά από τα κέρδη προ φόρων κι εν συνεχεία απαλείφονται τα εξής:

- ο Τα μη ταμιακά έξοδα (αποσβέσεις, προβλέψεις).
- ο Τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα (τόκοι έξοδα, τόκοι έσοδα).
- ο Έσοδα και έξοδα τα οποία σχετίζονται με τις επενδυτικές δραστηριότητες της επιχείρησης (έσοδα από μερίσματα θυγατρικών, ζημιές από πώληση μετοχών, παγίων, κλπ).
- ο Λοιπές μη ταμιακές συναλλαγές (έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις, συναλλαγματικές διαφορές αποτίμησης, κλπ).

Οι παραπάνω προσαρμογές διενεργούνται με πρόσημο αντίθετο από αυτό που χρησιμοποιείται για το κάθε κονδύλι που διαμορφώνει τα αποτελέσματα της περιόδου (π.χ. τα κέρδη από πώληση παγίων αφαιρούνται, ενώ οι ζημιές από πώληση παγίων προστίθενται).

Για τις επιδράσεις από τις μεταβολές στο κεφάλαιο κίνησης, όπως τις μεταβολές αποθεμάτων, απαιτήσεων, προμηθευτών και λοιπών υποχρεώσεων (εκτός τραπεζών), ισχύει ο γενικός κανόνας ότι η αύξηση των στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού και η μείωση των στοιχείων των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων αφαιρούνται, ενώ η μείωση των στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού και η αύξηση των στοιχείων των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων προστίθενται στα καθαρά κέρδη.

Οι ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες, ολοκληρώνονται με την επίδραση από την πραγματική ταμιακή εκροή για φόρους εισοδήματος και τόκους μέσα στη χρήση.

Με όποια από τις δύο μεθόδους και αν παρουσιαστούν οι ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες, το αποτέλεσμα θα πρέπει να είναι το ίδιο. Ακολουθεί παράδειγμα των ταμιακών ροών από επιχειρηματικές δραστηριότητες με την έμμεση μέθοδο:

Ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες	2010	2009

Κέρδη προ φόρων	60	50
Προσαρμογές για:		
• Αποσβέσεις	30	40
• Προβλέψεις	40	20
• Μη ταμιακές συναλλαγές	30	80
	160	190
Μεταβολές στο κεφάλαιο κίνησης		
(Αύξηση) / μείωση απαιτήσεων	100	70
Αύξηση / (μείωση) υποχρεώσεων	80	(40)
(Αύξηση) / μείωση αποθεμάτων	(40)	30
	300	250
Τόκοι πληρωθέντες	120	(130)
Φόροι πληρωθέντες	(40)	(30)
Καθαρές ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες	140	90³¹

9.8.2 Εμφάνιση ταμιακών ροών από επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες

Οι κύριες κατηγορίες ακαθάριστων εισπράξεων και ακαθάριστων πληρωμών που προέρχονται από επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες πρέπει να εμφανίζονται ξεχωριστά. Οι εν λόγω εισπράξεις – πληρωμές είναι δυνατό να εμφανίζονται καθαρές στις περιπτώσεις εισπράξεων πληρωμών για λογαριασμό πελατών, όταν αυτές αντικατοπτρίζουν τις δραστηριότητες του πελάτη, για παράδειγμα κεφάλαια κατεχόμενα από μία εταιρία επενδύσεων για λογαριασμό πελατών της και στις περιπτώσεις εισπράξεων πληρωμών για στοιχεία των οποίων η ταχύτητα κυκλοφορίας είναι υψηλή, τα ποσά μεγάλα και οι λήξεις σύντομες π.χ. αγορά ή πώληση επενδύσεων, βραχυπρόθεσμος δανεισμός με λήξη μικρότερη του τριμήνου κλπ.

9.9 Παρουσίαση Καθαρών Ταμιακών Ροών

Η επιχείρηση πρέπει να εμφανίζει ξεχωριστά τις κύριες κατηγορίες ακαθάριστων εισπράξεων και ακαθάριστων πληρωμών που προέρχονται από επιχειρηματικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, με εξαίρεση τις παρακάτω ταμιακές ροές οι οποίες μπορεί να εμφανίζονται σε καθαρή βάση:

- Εισπράξεις και πληρωμές για λογαριασμό πελατών, όταν οι ταμιακές ροές αφορούν στις δραστηριότητες του πελάτη παρά σε εκείνες της επιχείρησης. Παραδείγματα τέτοιων εισπράξεων και πληρωμών είναι:

³¹ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

- Η αποδοχή και αποπληρωμή καταθέσεων όψεως μιας τράπεζας.
- Κεφάλαια που κατέχονται για λογαριασμό πελατών από μία επιχείρηση επενδύσεων.
- Μισθώματα που εισπράχθηκαν για λογαριασμό των εκμισθωτών και αποδόθηκαν σε αυτούς.
- Εισπράξεις και πληρωμές για στοιχεία, των οποίων η κυκλοφοριακή ταχύτητα είναι υψηλή, τα ποσά είναι μεγάλα και οι λήξεις τους είναι σύντομες. Παραδείγματα τέτοιων εισπράξεων και πληρωμών είναι οι προκαταβολές που δίνονται στις παρακάτω περιπτώσεις:
  - Ποσά κεφαλαίου που αφορούν πιστωτικές κάρτες πελατών.
  - Αγορά και πώληση επενδύσεων.
  - Λοιπός βραχυπρόθεσμος δανεισμός (για παράδειγμα, αυτός που έχει μία περίοδο τρίμηνης λήξης ή μικρότερη).
- Ταμιακές ροές που προκύπτουν από κάθε μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος μπορεί να εμφανίζονται σε καθαρή βάση. Παραδείγματα τέτοιων εισπράξεων και πληρωμών είναι:
  - Εισπράξεις και πληρωμές για την αποδοχή και αποπληρωμή καταθέσεων με ορισμένη ημερομηνία λήξεως.
  - Οι καταθέσεις σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η απόσυρση καταθέσεων από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
  - Ταμιακές προκαταβολές και δάνεια προς πελάτες και η πληρωμή αυτών των προκαταβολών και δανείων.

9.10 Ειδικές κατηγορίες ταμιακών ροών

9.10.1 Ταμιακές ροές από συναλλαγές σε Ξένο Νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μπορεί να αφορούν συναλλαγές της επιχείρησης με τρίτους (π.χ. πληρωμή προμηθευτή εξωτερικού ή ταμιακές ροές μίας θυγατρικής εξωτερικού).

Ταμιακές ροές που προκύπτουν από συναλλαγές σε ξένο νόμισμα πρέπει να καταχωρούνται στο νόμισμα λειτουργίας της επιχείρησης, εφαρμόζοντας τη συναλλαγματική ισοτιμία μεταξύ του νομίσματος λειτουργίας και του ξένου νομίσματος στο ποσό του ξένου νομίσματος κατά την ημερομηνία της ταμιακής ροής.

Οι ταμιακές ροές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 21, το οποίο επιτρέπει τη χρήση μιας ισοτιμίας που πλησιάζει την πραγματική. Για παράδειγμα, ο μέσος σταθμικός όρος των συναλλαγματικών ισοτιμιών μιας περιόδου

μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καταχώρηση συναλλαγών σε ξένο νόμισμα ή τη μετατροπή των ταμιακών ροών μιας θυγατρικής εξωτερικού. Το Δ.Λ.Π. 21, δεν επιτρέπει όμως χρήση της συναλλαγματικής ισοτιμίας που ισχύει κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, όταν μετατρέπονται οι ταμιακές ροές μίας θυγατρικής εξωτερικού. Αυτές πρέπει να μετατρέπονται στο νόμισμα λειτουργίας, με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ του νομίσματος αυτού και του ξένου νομίσματος κατά τις ημερομηνίες των ταμιακών ροών.

Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από τις μεταβολές του ξένου νομίσματος (συναλλαγματικές διαφορές αποτίμησης), δεν θεωρούνται ταμιακές ροές. Η επίδραση των μεταβολών των συναλλαγματικών ισοτιμιών ξένου νομίσματος στα ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα, ωστόσο, εμφανίζεται στην Κατάσταση των ταμιακών ροών, για λόγους συμφωνίας των ταμιακών διαθεσίμων και ταμιακών ισοδυνάμων μεταξύ έναρξης και λήξης της χρήσης. Το ποσό αυτό παρουσιάζεται ξεχωριστά από τις ταμιακές ροές από επιχειρηματικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και συμπεριλαμβάνει τις τυχόν διαφορές, στην περίπτωση που αυτές οι ταμιακές ροές είχαν εμφανιστεί με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες της λήξης της περιόδου αναφοράς.

9.10.2 Έκτακτα κονδύλια

Οι ταμιακές ροές που σχετίζονται με έκτακτα κονδύλια πρέπει να κατατάσσονται ως προερχόμενες από επενδυτικές, χρηματοοικονομικές ή επιχειρηματικές δραστηριότητες ανάλογα με το πώς ταιριάζει κατά περίπτωση και να γνωστοποιούνται ξεχωριστά.³²

9.10.3 Ταμιακές ροές από τόκους και μερίσματα

Το Δ.Λ.Π. 7 απαιτεί για τα κονδύλια αυτής της κατηγορίας τα εξής:

Οι ταμιακές ροές από τόκους και μερίσματα εισπραχθέντα πρέπει να καταχωρούνται στην κατάσταση ταμιακών ροών χωριστά από τις ταμιακές εκροές από τους τόκους και μερίσματα που έχουν πληρωθεί. Δηλαδή, δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός εισροών-εκροών.

Οι προαναφερόμενες ταμιακές ροές πρέπει να κατατάσσονται στην κατάσταση ταμιακών ροών κατά ένα σταθερό τρόπο από χρήση σε χρήση ως επιχειρηματικές ή

---

³² Πρωτοψάλτης Γ. Νικόλαος – Βρουστούρης Κ. Παναγιώτης: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα & διερμηνείες – Πρακτική ανάλυση και ερμηνεία με λογιστικά παραδείγματα εφαρμογής», Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Αθήνα 2002

επενδυτικές ή χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, προκειμένου οι καταστάσεις να είναι συγκρίσιμες.

Το συνολικό ποσό των τόκων που πληρώθηκε μέσα σε μία χρήση εμφανίζεται στην κατάσταση ταμιακών ροών είτε τα ποσά αυτά έχουν βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσεως, είτε έχουν κεφαλαιοποιηθεί σύμφωνα με την εναλλακτική μέθοδο που προβλέπει το Δ.Λ.Π. 23. Οι τόκοι που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν μπορούν να καταταγούν στις επιχειρηματικές ταμιακές ροές, γιατί υπεισέρχονται στον προσδιορισμό του οργανικού αποτελέσματος. Μπορεί όμως εναλλακτικά να καταταγούν στις χρηματοοικονομικές ταμιακές ροές ή στις επενδυτικές ταμιακές ροές αντίστοιχα, γιατί αποτελούν το κόστος εξεύρεσης χρηματοοικονομικών πόρων ή τις αποδόσεις των επενδύσεων.

Για τα πιστωτικά ιδρύματα οι τόκοι που πληρώθηκαν και οι τόκοι που εισπράχθηκαν καθώς και τα εισπραχθέντα μερίσματα κατατάσσονται συνήθως στην κατηγορία των επιχειρηματικών ταμιακών ροών. Δεν υπάρχει όμως κοινή συναίνεση στην κατάταξη σ' αυτήν την κατηγορία των προαναφερόμενων ταμιακών ροών σε επιχειρήσεις που δεν είναι πιστωτικά ιδρύματα.

Τα πληρωθέντα μερίσματα μπορούν να ταξινομηθούν στις χρηματοοικονομικές ταμιακές ροές, γιατί αποτελούν ένα κόστος εξεύρεσης χρηματοοικονομικών πόρων. Εναλλακτικά, μερίσματα πληρωθέντα μπορούν να ταξινομηθούν ως ένα σύνθετο στοιχείο των ταμιακών ροών από επιχειρηματικές δραστηριότητες, έτσι ώστε να μπορέσουν οι χρήστες να προσδιορίσουν τη δυνατότητα της επιχείρησης να καταβάλει μερίσματα από τις επιχειρηματικές ταμιακές ροές.

Τα μερίσματα που λαμβάνονται από θυγατρικές ή συγγενείς επιχειρήσεις στις ατομικές Καταστάσεις των Ταμιακών Ροών, αναγνωρίζονται σύμφωνα με τα ποσά που εισπράχθηκαν. Στις ενοποιημένες καταστάσεις, ο τρόπος με τον οποίον παρουσιάζονται τα μερίσματα αυτά, εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο αναγνωρίζονται οι σχετικές επενδύσεις. Συνοπτικά για τις περιπτώσεις αυτές ισχύουν τα ακόλουθα:

Μερίσματα	Ολική ενοποίηση	Μέθοδος της καθαρής θέσης

Μερίσματα προς τη μητρική	Απαλείφονται από τις ταμιακές ροές	Αναγνωρίζονται ως εισροές στις επενδυτικές δραστηριότητες
Μερίσματα προς τις μη ελέγχουσες συμμετοχές	Αναγνωρίζονται ως εκροές στις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες	Δεν έχουν καμία επίδραση στις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες ³³

9.10.4 Ταμιακές ροές από φόρους εισοδήματος

Οι φόροι εισοδήματος πρέπει να παρουσιάζονται στην Κατάσταση των Ταμιακών Ροών ως ξεχωριστό κονδύλι. Κατατάσσονται στις επιχειρηματικές δραστηριότητες, χωρίς να αποκλείεται και η κατάταξη τους σε άλλες κατηγορίες αν υπάρχουν στοιχεία που επιτρέπουν τέτοιο χειρισμό. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της αγοράς ενός οικοπέδου, ο φόρος που σχετίζεται άμεσα με την αγορά του μπορεί να καταταχθεί και στις επενδυτικές δραστηριότητες. Συνεπώς, προκύπτουν από συναλλαγές, οι οποίες δημιουργούν ταμιακές ροές κατατασσόμενες στην Κατάσταση των Ταμιακών Ροών και στις τρεις δραστηριότητες.

Παρόλο που οι φόροι έξοδα μπορεί να είναι άμεσα συσχετιζόμενοι με τις επενδυτικές ή χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, οι σχετικές ταμιακές ροές φόρου είναι συχνά πρακτικά αδύνατο να διαχωριστούν, καθώς μπορεί να προκύπτουν σε διαφορετική περίοδο από εκείνη των ταμιακών ροών της βασικής συναλλαγής. Για το λόγο αυτό, οι φόροι που καταβλήθηκαν, συχνά κατατάσσονται ως ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες. Όταν είναι πρακτικά εφικτό οι ταμιακές εκροές για φόρους να συσχετιστούν άμεσα με μία ιδιαίτερη συναλλαγή που δημιουργεί ταμιακές ροές οι οποίες κατατάσσονται στις επενδυτικές ή χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, τότε οι ταμιακές ροές φόρου κατατάσσονται στη δραστηριότητα εκείνη που κατατάσσεται η συναλλαγή που προκάλεσε το φόρο.

Την περίπτωση που οι ταμιακές εκροές για φόρους κατανέμονται σε περισσότερες από μία δραστηριότητες, πρέπει να γνωστοποιείται το συνολικό ποσό των φόρων που καταβλήθηκε.

9.10.5 Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες

³³ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

Όταν η αναγνώριση μίας επένδυσης σε συγγενή ή θυγατρική επιχείρηση γίνεται με χρήση της μεθόδου καθαρής θέσης ή της μεθόδου κόστους, τότε η επενδύτρια επιχείρηση περιορίζει τις αναφορές της επένδυσης αυτής στην Κατάσταση των Ταμιακών Ροών, μόνο σε ότι αφορά στις ταμιακές ροές μεταξύ αυτής και της συγγενούς ή της θυγατρικής (π.χ. στα μερίσματα που λαμβάνει η μητρική επιχείρηση και στις προκαταβολές).

Όταν οι επενδύσεις σε μία από κοινού ελεγχόμενη επιχείρηση παρουσιάζονται με τη χρήση της μεθόδου της αναλογικής ενοποίησης, τότε στην ενοποιημένη κατάσταση της επενδύουσας περιλαμβάνεται το αναλογικό μερίδιο από τις ταμιακές ροές της από κοινού ελεγχόμενης επιχείρησης. Όταν οι επενδύσεις αυτές παρουσιάζονται με τη χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης, τότε συμπεριλαμβάνει στη δική της κατάσταση ταμιακών ροών, τις ταμιακές ροές από την επένδυσή της στην από κοινού ελεγχόμενη επιχείρηση καθώς και τις διανομές μερισμάτων και άλλες πληρωμές ή εισπράξεις μεταξύ αυτής και της από κοινού ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

9.10.6 Μεταβολές ποσοστού ιδιοκτησίας σε θυγατρικές και άλλες επιχειρήσεις

Το σύνολο των ταμιακών ροών που προκύπτουν κατά την απόκτηση και τη διάθεση θυγατρικών ή άλλων επιχειρήσεων, παρουσιάζεται ξεχωριστά και κατατάσσεται στις επενδυτικές δραστηριότητες.

Στην περίπτωση που μεταβάλλεται το ποσοστό ιδιοκτησίας μιας επιχείρησης σε θυγατρική της, η οποία όμως μεταβολή δεν έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια του ελέγχου (η επιχείρηση εξακολουθεί να είναι θυγατρική), όπως και κάθε μεταγενέστερη μεταβολή (αγορά ή πώληση), τότε αυτή θα αναγνωριστεί ως συναλλαγή ιδίων κεφαλαίων. Συνεπώς, οι ταμιακές ροές από τέτοιες δραστηριότητες, ταξινομούνται ως συναλλαγές με τους ιδιοκτήτες και ταξινομούνται στις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

Τόσο κατά την απόκτηση όσο και κατά τη διάθεση σε θυγατρικές ή άλλες επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου, μία επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί το συνολικό ποσό για κάθε ένα από τα ακόλουθα:

- Το συνολικό τίμημα της αγοράς ή της διάθεσης.
- Την αναλογία του τιμήματος αγοράς ή πώλησης που καλύπτεται από ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα.

- Το ποσό των ταμιακών διαθεσίμων και ταμιακών ισοδυνάμων της θυγατρικής ή της άλλης επιχείρησης που αποκτήθηκε ή διατέθηκε.
- Το ποσό των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων (συνολτικά για κάθε κύρια κατηγορία), εκτός των ταμιακών διαθεσίμων ή ταμιακών ισοδυνάμων της θυγατρικής ή της άλλης επιχείρησης που αποκτήθηκε ή διατέθηκε.³⁴

Η ξεχωριστή παρουσίαση σε ιδιαίτερες σειρές κονδυλίων, των επιδράσεων των ταμιακών ροών από την απόκτηση και τη διάθεση θυγατρικών ή άλλων επιχειρήσεων μαζί με την ξεχωριστή γνωστοποίηση των ποσών των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν ή διατέθηκαν, βοηθά στο να διακρίνονται οι συγκεκριμένες ταμιακές ροές από τις ταμιακές ροές που προκύπτουν από άλλες επιχειρηματικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Τα αποτελέσματα των ταμιακών ροών από διαθέσεις δεν αφαιρούνται από εκείνα των αποκτήσεων.

Το συνολικό ποσό των ταμιακών διαθεσίμων που καταβλήθηκαν ή εισπράχθηκαν, ως αντίτιμο αγοράς ή πώλησης σε μία θυγατρική ή άλλη επιχείρηση, αναγνωρίζεται στην Κατάσταση των Ταμιακών Ροών μετά την αφαίρεση των ταμιακών διαθεσίμων και ταμιακών ισοδυνάμων που αποκτήθηκαν ή διατέθηκαν.

9.10.7 Μη ταμιακές συναλλαγές

Επενδυτικές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές που δεν επηρεάζουν χρηματικά διαθέσιμα, δεν εμφανίζονται στην κατάσταση ταμιακών ροών. Οι συναλλαγές αυτές γνωστοποιούνται στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις των Οικονομικών Καταστάσεων, κατά τρόπο που να παρέχονται όλες οι σχετικές πληροφορίες γι' αυτές τις επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

Πολλές επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες δεν έχουν άμεσο αντίκτυπο στις τρέχουσες ταμιακές ροές, παρότι επηρεάζουν την κεφαλαιακή και την περιουσιακή δομή μιας επιχείρησης. Ο αποκλεισμός των μη ταμιακών συναλλαγών από την Κατάσταση Ταμιακών Ροών είναι συνεπής με το αντικείμενο της Κατάστασης Ταμιακών Ροών, καθώς αυτές οι συναλλαγές δεν συνεπάγονται ταμιακές ροές της τρέχουσας περιόδου. Παραδείγματα μη ταμιακών συναλλαγών είναι τα εξής:

- Η απόκτηση στοιχείων του ενεργητικού είτε με την ανάληψη άμεσα συνδεδεμένων υποχρεώσεων είτε μέσω μιας χρηματοοικονομικής μίσθωσης.

³⁴ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

- Η απόκτηση μιας επιχείρησης με την έκδοση μετοχών.
- Η μετατροπή υποχρεώσεων σε κεφάλαια.

9.10.8 Άλλες γνωστοποιήσεις

Μία επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις, μαζί με ένα σχόλιο της Διοίκησης, τα ποσά των σημαντικών υπολοίπων ταμιακών διαθεσίμων και ταμιακών ισοδυνάμων, τα οποία κατέχονται από την επιχείρηση αλλά δεν είναι διαθέσιμα προς χρήση από τον όμιλο.

Υπάρχουν διάφορες περιπτώσεις κατά τις οποίες τα υπόλοιπα των ταμιακών διαθεσίμων και ταμιακών ισοδυνάμων, που κατέχονται από μία επιχείρηση, δεν είναι διαθέσιμα προς χρήση. Για παράδειγμα, είναι δυνατό στα ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα να περιλαμβάνονται υπόλοιπα τα οποία κατέχονται από μία θυγατρική, η οποία λειτουργεί σε χώρα όπου ισχύουν συναλλαγματικοί έλεγχοι ή άλλοι νομικοί περιορισμοί, οπότε τα υπόλοιπα δεν είναι διαθέσιμα για γενική χρήση από τη μητρική ή άλλες θυγατρικές. Άλλο παράδειγμα, αποτελούν οι δεσμευμένες καταθέσεις προς εξασφάλιση δανειακών υποχρεώσεων.

Επιπλέον πληροφορίες, επίσης, μπορεί να είναι απαραίτητες στους χρήστες για την κατανόηση της οικονομικής θέσης και της ρευστότητας μιας επιχείρησης. Η γνωστοποίηση τέτοιων πληροφοριών, μαζί με ένα σχόλιο της Διοίκησης, μπορεί να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Τα ποσά των μη αναληφθέντων εγκεκριμένων δανείων, τα οποία μπορεί να είναι διαθέσιμα για μελλοντικές λειτουργικές δραστηριότητες και για τον διακανονισμό κεφαλαιακών δεσμεύσεων, με μνεία κάθε περιορισμού στη χρήση αυτών των δανείων.
- Τα συνολικά ποσά των ταμιακών ροών από κάθε μία από τις λειτουργικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, που σχετίζονται με συμμετοχές σε κοινοπραξίες, τα οποία εμφανίζονται με τη χρησιμοποίηση της αναλογικής ενοποίησης.
- Το συνολικό ποσό των ταμιακών ροών που αντιπροσωπεύουν αυξήσεις στη λειτουργική δυναμικότητα, ξεχωριστά από εκείνες τις ταμιακές ροές που απαιτούνται προκειμένου να διατηρηθεί η λειτουργική δυναμικότητα.

- Το ποσό των ταμιακών ροών που προκύπτει από τις λειτουργικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες για κάθε τομέα αναφοράς.³⁵

Η ξεχωριστή γνωστοποίηση των ταμιακών ροών που αντιπροσωπεύουν αυξήσεις στη λειτουργική δυναμικότητα και των ταμιακών ροών που απαιτούνται προκειμένου να διατηρείται η λειτουργική δυναμικότητα, είναι χρήσιμη για να μπορεί ο χρήστης να προσδιορίσει αν η επιχείρηση επενδύει επαρκώς για τη διατήρηση της λειτουργικής δυναμικότητάς της. Μία επιχείρηση που δεν επενδύει επαρκώς για τη διατήρηση της λειτουργικής δυναμικότητάς της, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη μελλοντική κερδοφορία, λόγω της τρέχουσας ρευστότητας και διανομής μερισμάτων στους ιδιοκτήτες.

Η γνωστοποίηση των επιμέρους ταμιακών ροών παρέχει μια καλύτερη αντίληψη της σχέσης μεταξύ των ταμιακών ροών της επιχείρησης, ως ένα σύνολο και των επιμέρους τμημάτων της, καθώς και της διαθεσιμότητας και μεταβλητότητας των κατά τομέα παρουσιαζόμενων ταμιακών ροών.

9.11 Αδυναμίες της κατάστασης ταμιακών ροών

Η κατάσταση ταμιακών ροών εμφανίζει τις πηγές και τις χρήσεις κεφαλαίων βασιζόμενη σε ιστορικά γεγονότα. Η κατάσταση ταμιακών ροών μπορεί να εμφανίσει για παράδειγμα μια αύξηση των ακινήτων ή των μηχανημάτων μιας επιχείρησης, χωρίς όμως να μπορεί να δείξει αν η δαπάνη που απαιτήθηκε για την αύξηση των παραπάνω στοιχείων ήταν αναγκαία ή επωφελής για την επιχείρηση.

Επίσης, μπορεί να δείξει μια αύξηση της αξίας των αποθεμάτων ή των απαιτήσεων της επιχείρησης αλλά δεν μπορεί να εμφανίσει αν αυτή ήταν αποτέλεσμα:

(α) Ανεπάρκειας της διοίκησης της επιχειρήσεως στην προώθηση των πωλήσεων ή

(β) σκοπιμότητας αυτής στην πολιτική των πωλήσεων. Στην περίπτωση της αύξησης των αποθεμάτων αυτό μπορεί να γίνεται είτε εν όψει αυξήσεως των τιμών πωλήσεως των προϊόντων αυτής είτε λόγω παραγωγής ενός νέου προϊόντος που πρόκειται να εισαχθεί στην αγορά, οπότε απαιτείται να σχηματιστεί κάποιο είδος αποθέματος προηγούμενως.

Στην περίπτωση αύξησης των απαιτήσεων η κατάσταση ταμιακών ροών δε δείχνει εάν αυτή οφείλεται σε αλλαγή της πιστωτικής πολιτικής της επιχείρησης για να

---

³⁵ Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009

επιτευχθούν υψηλότερες πωλήσεις με την παροχή περισσότερων διευκολύνσεων στους πελάτες της ή εάν οφείλεται σε υπαιτιότητα των πελατών της να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους ή εάν, τέλος, είναι αποτέλεσμα αυξημένων πωλήσεων της επιχείρησης.

Η κατάσταση ταμιακών ροών δείχνει την εισροή νέων κεφαλαίων στην επιχείρηση αλλά δε δείχνει εάν αυτά ήταν αναγκαία ή εάν η άντλησή τους έγινε με τον πιο συμφέροντα τρόπο ή εάν, τελικά, θα έπρεπε να έχει αποφευχθεί η άντλησή τους με παράλληλο έλεγχο των στοιχείων του ενεργητικού ώστε να γίνει αποτελεσματικότερη η χρησιμοποίησή τους.

Η κατάσταση ταμιακών ροών συνήθως δε διευκρινίζει που είναι τα κεφάλαια στην περίπτωση μιας πολυεθνικής επιχείρησης, η οποία έχει και άλλες θυγατρικές επιχειρήσεις σε διάφορες χώρες. Αυτό συμβαίνει διότι, λόγω των υφιστάμενων συναλλαγματικών περιορισμών σε διάφορες χώρες ή της διαφορετικής φορολογίας, μπορεί να μην είναι σκόπιμη η μεταφορά κεφαλαίων από τη μία χώρα την άλλη όπου είναι εγκατεστημένη μια άλλη θυγατρική εταιρία της μητρικής επιχείρησης. Επίσης δε διευκρινίζει πόσα κεφάλαια μπορεί να δανειστεί μια επιχείρηση από τις τράπεζες με τις οποίες συνεργάζεται. Για παράδειγμα, μια μείωση της ρευστότητας της επιχειρήσεως μπορεί να μην είναι ανησυχητική αν οι τράπεζες με τις οποίες αυτή συνεργάζεται είναι σύμφωνες να καλύψουν μια τέτοια μείωση. Αντίθετα, μια αύξηση του βαθμού ρευστότητας της επιχείρησης μπορεί να οφείλεται στο ότι αυτή υποχρεώθηκε απ' τις τράπεζες να περιορίσει τις εργασίες της, με τελικό αποτέλεσμα τη βελτίωση της ρευστότητάς της ενώ στην πραγματικότητα βρίσκεται σε αδυναμία όχι μόνο να επεκταθεί αλλά και να διατηρήσει το υπάρχον δυναμικό της.

Από τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι παρόλο που η κατάσταση ταμιακών ροών δίνει ορισμένες γρήγορες απαντήσεις σε ερωτήματα όπως, ποια είναι η προέλευση τυχόν κεφαλαίων που μπήκαν στην επιχείρηση και το πώς χρησιμοποιήθηκαν, είναι περισσότερο χρήσιμη όταν εξετάζεται σε συνδυασμό με τη μελέτη του ισολογισμού, της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως, του προσαρτήματος, τη χρήση αριθμοδεικτών, καθώς και με άλλες διαθέσιμες πληροφορίες.

Κεφάλαιο 10: Προσάρτημα Οικονομικών Καταστάσεων (Επεξηγηματικές σημειώσεις)

10.1 Έννοια – Περιεχόμενο του προσαρτήματος

Το προσάρτημα (επεξηγηματικές σημειώσεις) παρέχει τις πληροφορίες που απαιτούνται και προτρέπεται να γνωστοποιούνται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ώστε οι χρήστες να κατανοήσουν τον τρόπο σύνταξης και το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων προκειμένου να μπορέσουν να αξιολογήσουν την απόδοση της επιχείρησης, την ικανότητά της να παράγει ταμιακές ροές και τους κινδύνους που διέπουν τη λειτουργία της. Περιλαμβάνει επεξηγήσεις ή πιο λεπτομερείς αναλύσεις των κονδυλίων που εμφανίζονται στον πίνακα του Ισολογισμού, της Κατάστασης Αποτελεσμάτων, της Κατάστασης Ταμειακών Ροών και της Κατάστασης Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων, καθώς και πρόσθετες πληροφορίες, όπως π.χ. για ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις. Συνεπώς το προσάρτημα δεν αποτελεί απλά ένα συνοδευτικό μέρος των οικονομικών καταστάσεων αλλά αναπόσπαστο κομμάτι τους.

Το προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης πρέπει:

- Να παρουσιάζει πληροφορίες για τις βάσεις κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και για τις συγκεκριμένες λογιστικές αρχές που επελέγησαν και εφαρμόστηκαν για τις σημαντικές συναλλαγές και γεγονότα.
- Να γνωστοποιεί τις πληροφορίες που απαιτούνται από τα επιμέρους Δ.Λ.Π., οι οποίες δεν παρουσιάζονται αλλού στις οικονομικές καταστάσεις.
- Να παρέχει πρόσθετες πληροφορίες, οι οποίες δεν παρουσιάζονται στον πίνακα των οικονομικών καταστάσεων, είναι όμως αναγκαίες για την ακριβοδίκαιη παρουσίαση τους.

10.2 Παρουσίαση προσαρτήματος

Το προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να παρουσιάζεται με συστηματικό τρόπο ώστε ο χρήστης να μπορεί να τις κατανοήσει και να τις συγκρίνει με πληροφορίες που παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις άλλων επιχειρήσεων. Κάθε στοιχείο των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να παραπέμπει σε τυχόν σχετική πληροφορία του προσαρτήματος. Η ακόλουθη σειρά παρουσίασεως του προσαρτήματος βοηθά τους χρήστες να κατανοήσουν τις οικονομικές καταστάσεις και να τις συγκρίνουν με τις οικονομικές καταστάσεις άλλων επιχειρήσεων:

- ❖ Σημείωση συμμόρφωσης προς τα Δ.Λ.Π.

- ❖ Σημείωση των μεθόδων αποτίμησης και λογιστικών μεθόδων που εφαρμόστηκαν.
- ❖ Επεξηγηματικές ή συμπληρωματικές πληροφορίες για στοιχεία που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις με τη σειρά που παρουσιάζεται κάθε στοιχείο και κάθε οικονομική κατάσταση.
- ❖ Άλλες γνωστοποιήσεις που περιλαμβάνουν ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις και άλλες οικονομικές γνωστοποιήσεις.
- ❖ Μη οικονομικές γνωστοποιήσεις.

Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να είναι απαραίτητο ή επιθυμητό να διαφοροποιείται η διάταξη συγκεκριμένων στοιχείων μέσα στο προσάρτημα. Για παράδειγμα, πληροφορίες για τα επιτόκια και για αναπροσαρμογές σε εύλογες αξίες μπορεί να συνδυάζονται με πληροφορίες για τις ημερομηνίες λήξης των χρηματοπιστωτικών μέσων, παρόλο που πρώτες αφορούν γνωστοποιήσεις της καταστάσεως αποτελεσμάτων και οι τελευταίες σχετίζονται με τον ισολογισμό. Παρόλα αυτά, διατηρείται όσο είναι πρακτικά δυνατόν, μια συστηματική δομή του προσαρτήματος.

Η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί επιπλέον τα ακόλουθα, αν δεν γνωστοποιήθηκαν αλλού στις δημοσιευόμενες με τις οικονομικές καταστάσεις πληροφορίες:

- Την έδρα, τη νομική μορφή της επιχείρησης, τη χώρα ίδρυσης και τη διεύθυνση της έδρας (ή του κύριου τόπου των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αν διαφέρει από τον τόπο της έδρας).
- Τη φύση των εργασιών της επιχείρησης και των κυριότερων δραστηριοτήτων της.
- Την επωνυμία της μητρικής επιχείρησης καθώς και της επικεφαλής μητρικής επιχείρησης του ομίλου.
- Τον αριθμό των εργαζομένων στο τέλος της χρήσης ή τον μέσο όρο αυτών στη χρήση.

10.3 Λογιστικές μέθοδοι που αναφέρονται στο Προσάρτημα

Όσον αφορά τις λογιστικές μεθόδους του προσαρτήματος των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να περιγράφονται τα ακόλουθα:

- i. Οι βάσεις αποτίμησης που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.
- ii. Κάθε ειδικότερη λογιστική μέθοδος ή πολιτική που χρησιμοποιήθηκε και είναι απαραίτητη για την ορθή κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.

Εκτός από τις ειδικότερες λογιστικές μεθόδους ή χειρισμούς που χρησιμοποιήθηκαν για τις οικονομικές καταστάσεις, είναι σημαντικό για τους χρήστες να είναι ενημερωμένοι για τις βάσεις αποτίμησης που εφαρμόστηκαν (ιστορικό κόστος, τρέχον κόστος, ρευστοποιήσιμη αξία, πραγματική αξία ή παρούσα αξία), γιατί αποτελούν τη βάση επί της οποίας το σύνολο των οικονομικών καταστάσεων έχει καταρτιστεί. Στην περίπτωση που εφαρμόζονται περισσότερες από μία βάσεις αποτίμησης για τις οικονομικές καταστάσεις, για παράδειγμα, όταν ορισμένα μη κυκλοφοριακά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί, είναι επαρκές να παρέχεται μια ένδειξη των κατηγοριών των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων στα οποία εφαρμόζεται η κάθε μέθοδος.

Για να αποφασιστεί αν μια συγκεκριμένη λογιστική μέθοδος πρέπει να γνωστοποιηθεί, η διοίκηση λαμβάνει υπόψη αν η γνωστοποίηση θα βοηθούσε τους χρήστες στο να αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο οι συναλλαγές και τα γεγονότα αντικατοπτρίζονται στην εμφανιζόμενη απόδοση και οικονομική θέση. Μια ενδεικτική απαρίθμηση των λογιστικών μεθόδων που μια επιχείρηση θα μπορούσε να παρουσιάσει έχει ως εξής:

- ❖ Λογισμός εσόδων.
- ❖ Αρχές ενοποίησης συμπεριλαμβανομένων και των εξαρτημένων και των συγγενών επιχειρήσεων.
- ❖ Ενοποιήσεις επιχειρήσεων.
- ❖ Κοινοπραξίες.
- ❖ Καταχώρηση και απόσβεση / απομείωση των ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων.
- ❖ Κεφαλαιοποίηση του κόστους δανεισμού και άλλων δαπανών.
- ❖ Συμβάσεις κατασκευής έργων.
- ❖ Επενδύσεις σε ακίνητα.
- ❖ Χρηματοπιστωτικά μέσα και επενδύσεις.
- ❖ Μισθώσεις.
- ❖ Δαπάνες έρευνας και αναπτύξεως.
- ❖ Αποθέματα.
- ❖ Φόροι και αναβαλλόμενοι φόροι.
- ❖ Προβλέψεις.
- ❖ Κόστος παροχών στο προσωπικό.
- ❖ Μετατροπή ξένων νομισμάτων και αντιστάθμιση συναλλαγματικών κινδύνων.
- ❖ Γεωγραφικοί και επιχειρηματικοί τομείς και η βάση για την κατανομή των δαπανών μεταξύ των τομέων.
- ❖ Ορισμός ταμειακών διαθεσίμων και ταμειακών ισοδυνάμων.

- ❖ Λογιστική πληθωρισμού.
- ❖ Κρατικές επιχορηγήσεις.

Οι απαιτούμενες για κάθε ειδικό θέμα γνωστοποιήσεις, αναφέρονται ιδιαιτέρως στο αντίστοιχο με το θέμα Δ.Λ.Π.

Κάθε επιχείρηση εξετάζει τη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της και των χειρισμών, που ο χρήστης θα ανέμενε να γνωστοποιηθούν για το συγκεκριμένο τύπο επιχείρησης. Όλες οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, για παράδειγμα, θα αναμενόταν να γνωστοποιούν μια λογιστική μέθοδο για τους φόρους εισοδήματος, που συμπεριλαμβάνει τους αναβαλλόμενους φόρους και τους συμψηφιστέους φόρους. Αν μια επιχείρηση έχει σημαντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες στο εξωτερικό ή συναλλαγές σε ξένα νομίσματα, θα αναμενόταν η γνωστοποίηση των λογιστικών μεθόδων για την καταχώρηση των συναλλαγματικών διαφορών και της αντισταθμιστικής κάλυψης των διαφορών αυτών. Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, γνωστοποιείται η μέθοδος προσδιορισμού της υπεραξίας και των δικαιωμάτων μειοψηφίας.

10.4 Κύριες πηγές αβεβαιότητας εκτιμήσεων

Μια επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί στις επεξηγηματικές σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων, πληροφορίες αναφορικά με τις κύριες παραδοχές για το μέλλον και για άλλες κύριες πηγές αβεβαιότητας των εκτιμήσεων κατά την ημερομηνία αναφοράς, οι οποίες έχουν σημαντικό κίνδυνο να προκαλέσουν σημαντικές προσαρμογές στις λογιστικές αξίες των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, εντός του επόμενου οικονομικού έτους. Σχετικά με τα προαναφερόμενα στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, οι επεξηγηματικές σημειώσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν λεπτομέρειες αναφορικά με:

- Το είδος της παραδοχής ή άλλη αβεβαιότητα εκτιμήσεων.
- Την ευαισθησία των λογιστικών αξιών στις μεθόδους, τις παραδοχές και τις εκτιμήσεις που διέπουν τον υπολογισμό τους, συμπεριλαμβανομένων των αιτιών της ευαισθησίας.
- Την αναμενόμενη επίλυση μιας αβεβαιότητας και το φάσμα των λογικά πιθανών εκβάσεων εντός του επόμενου έτους σχετικά με τις λογιστικές αξίες των επηρεαζόμενων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων.
- Μια επεξήγηση των μεταβολών σε προηγούμενες παραδοχές σχετικά με τα στοιχεία του ενεργητικού και τις υποχρεώσεις, αν η αβεβαιότητα παραμένει.

10.5 Κεφάλαιο

Ένα ακόμη σημαντικό μέρος του προσαρτήματος που απαιτεί το Δ.Λ.Π. 1, αποτελούν οι γνωστοποιήσεις που αφορούν τα κεφάλαια της επιχείρησης. Σκοπός των απαιτήσεων αυτών είναι η παροχή πρόσθετων πληροφοριών στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, σχετικά με τον τρόπο που η επιχείρηση διαχειρίζεται τα κεφάλαιά της. Το ύψος, η διάρθρωση και ο τρόπος διαχείρισης των κεφαλαίων μιας επιχείρησης μπορεί να οδηγήσουν σε συμπεράσματα σχετικά με τους κινδύνους που τη διέπουν και τον τρόπο αντιμετώπισης τυχόν αναπάντεχων γεγονότων.

Μια επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί τις πληροφορίες που θα βοηθήσουν τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να εκτιμήσουν τους σκοπούς, τις αρχές και τις διαδικασίες διαχείρισης των κεφαλαίων της.

Για το σκοπό αυτό, πρέπει να γνωστοποιούνται τα ακόλουθα:

- Ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με τους στόχους, τις πολιτικές και τις διαδικασίες διαχείρισης κεφαλαίων που θα συμπεριλαμβάνουν κατ' ελάχιστο:
  - Μια περιγραφή των στοιχείων που διαχειρίζεται ως κεφάλαιο.
  - Σε περίπτωση που επιβάλλονται (από τον νόμο ή άλλες εξωτερικές πηγές) συγκεκριμένες απαιτήσεις και περιορισμοί στην κεφαλαιακή διάρθρωση, θα γνωστοποιείται η φύση των απαιτήσεων αυτών, καθώς και ο τρόπος που αυτές ικανοποιούνται.
  - Τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνονται οι στόχοι της επιχείρησης σχετικά με τη διαχείριση των κεφαλαίων της.
- Περιληπτικές ποσοτικές πληροφορίες για τα κεφάλαια που διαχειρίζεται η επιχείρηση. Το τι θεωρείται κεφάλαιο διαφέρει μεταξύ των επιχειρήσεων. Υπάρχουν, έτσι, επιχειρήσεις που θεωρούν ως μέρος του κεφαλαίου τους τον μακροπρόθεσμο δανεισμό, ενώ αντίθετα πολλές επιχειρήσεις δε θεωρούν μέρος των κεφαλαίων τους το σχηματισθέν αποθεματικό από την αποτίμηση χρηματοοικονομικών εργαλείων αντιστάθμισης ταμιακών ροών.
- Οποιαδήποτε μεταβολή στη διάρθρωση, στις πολιτικές και στις διαδικασίες διαχείρισης κεφαλαίων που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της περιόδου.
- Εάν έχουν ικανοποιηθεί οι εξωτερικά επιβαλλόμενοι περιορισμοί και απαιτήσεις στον τρόπο διάρθρωσης των κεφαλαίων καθώς και τις συνέπειες που θα έχει η επιχείρηση, στην περίπτωση μη συμμόρφωσής της.

Οι παραπάνω γνωστοποιήσεις θα βασίζονται σε πληροφορίες που παρέχονται εσωτερικά στα βασικά διοικητικά μέλη της επιχείρησης.

Στην περίπτωση που μια επιχείρηση δραστηριοποιείται σε διαφορετικούς κλάδους στους οποίους υπάρχουν διαφορετικοί εξωτερικοί περιορισμοί (π.χ. ένας όμιλος που δραστηριοποιείται σε τραπεζικές και σε εμπορικές εργασίες), πρέπει να γνωστοποιεί ανά δραστηριότητα τους περιορισμούς κεφαλαίου που της επιβάλλονται, δεδομένου ότι μία συνολική γνωστοποίηση δε θα παρείχε την προσδοκώμενη πληροφόρηση στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Μέρος Γ: Συγκριτική παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Γ.1 Εισαγωγή

Έπειτα από την εκτενή ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Ελληνικά και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ακολουθεί η μεταξύ των σύγκριση.

Οι διαφορές που εντοπίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.) και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.), μπορούν να διαχωριστούν σε δύο κατηγορίες. Στις συντασσόμενες οικονομικές καταστάσεις και τις πληροφορίες που παρέχονται από αυτές και στη διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση συγκεκριμένων επιμέρους θεμάτων.

Γ.2 Διαφορές που αφορούν τις συντασσόμενες οικονομικές καταστάσεις

Εκτός των επιμέρους διαφορών που θα αναφερθούν παρακάτω, αξίζει αρχικά να σημειωθεί ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις διέπονται από διαφορετικό νομικό πλαίσιο. Σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα είναι διαμορφωμένες από το άρθρο 42 του Ν. 2190/1920 ενώ οι Διεθνείς Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις διαμορφώνονται από τα Δ.Λ.Π.1 και Δ.Λ.Π.7. Θα μπορούσε κάποιος συνεπώς να συμπεράνει πως ενώ οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. καταρτίζονται με βάση το νόμο, ενώ σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. σύμφωνα με τις Οικονομικές Αρχές.

- Όσον αφορά τη δομή και το περιεχόμενο του Ισολογισμού και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσεως παρουσιάζονται οι εξής διαφορές:
  - Το ποσό του φόρου εισοδήματος που προκύπτει και αφορά την κλειόμενη χρήση, παρουσιάζεται κατά τα Δ.Λ.Π. ως τελευταίο αφαιρετικό κονδύλι στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και όχι σε πίνακα διάθεσης. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. η Κατάσταση αποτελεσμάτων Χρήσης δείχνει και τα «Αποτελέσματα προ φόρων» και τα «Αποτελέσματα μετά από φόρους».
  - Στον ισολογισμό σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., δε δίνεται ανάλυση της αξίας των ενσώματων ή ασώματων παγίων σε επιμέρους κατηγορίες, εμφανίζονται δηλαδή στην αναπόσβεστη αξία τους δίχως να αναφέρεται η αντίστοιχη απόσβεση ανά λογαριασμό. Στον ισολογισμό αναφέρονται μόνο τα

συνολικά μεγέθη. Η ανάλυση σε κατηγορίες και η παροχή πληροφοριών για το ύψος των αποσβέσεων, δίνεται στο Προσάρτημα.

- Τα δικαιώματα μειοψηφίας (μη ελεγχόμενες συμμετοχές) επί των ιδίων κεφαλαίων, κατά τα Δ.Λ.Π. πρέπει να εμφανίζονται σε ιδιαίτερο κονδύλι στα ίδια κεφάλαια, σε αντίθεση με τις απαιτήσεις των Ε.Λ.Π., οι οποίες δεν απαιτούν ιδιαίτερο κονδύλι.
  - Οι επιχορηγήσεις, κατά τα Δ.Λ.Π. πρέπει επίσης να εμφανίζονται σε ιδιαίτερο κονδύλι, έξω από τα ίδια κεφάλαια, σε αντίθεση με τις απαιτήσεις των Ε.Λ.Π., που προβλέπουν την παρουσίασή τους ως στοιχείου των ιδίων κεφαλαίων.
  - Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. συντάσσεται είτε με τη μέθοδο των δαπανών κατ' είδος είτε με τη μέθοδο δαπανών κατά λειτουργία εν αντιθέσει με τα Ε.Λ.Π. όπου συντάσσεται με τη μέθοδο δαπανών κατά λειτουργία.
  - Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ένας λογαριασμός κατά τα Δ.Λ.Π. αντιστοιχεί σε περισσότερους του Ε.Γ.Λ.Σ. και αντίστροφα. Δεν υπάρχει συνεπώς, πλήρης αντιστοιχία των λογαριασμών.
- Σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. απαιτείται η κατάρτιση του Πίνακα Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία όμως δεν απαιτείται κάτι τέτοιο, καλύπτοντας αυτό το κενό σε μεγάλο βαθμό από τον Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων. Ο Πίνακας Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων παρέχει πληροφορίες που περιέχονται στον Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων αλλά εμφανίζει και αναλυτικότερα όσες επιπλέον πληροφορίες κρίνονται απαραίτητες για να αιτιολογηθούν πλήρως όλες οι μεταβολές στην καθαρή θέση της επιχείρησης μέσα στη χρήση. Ο Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων όμως εμφανίζει τα εγκεκριμένα ποσά της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων στο πρώτο εξάμηνο μετά το κλείσιμο της χρήσης.
  - Στο Προσάρτημα (επεξηγηματικές σημειώσεις) σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. απαιτούνται περισσότερες πληροφορίες απ' ότι απαιτεί η ελληνική νομοθεσία. Για παράδειγμα, τα Δ.Λ.Π. απαιτούν την παροχή πληροφοριών, μεταξύ άλλων, σχετικά με τις συναλλαγές με συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Παρέχουν επίσης γνωστοποιήσεις για τα κέρδη ανά μετοχή, την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων κ.ά. Οι επεξηγηματικές σημειώσεις είναι δηλαδή τέτοιες σε έκταση ούτως ώστε ο οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος να μπορεί να λαμβάνει ορθές οικονομικές αποφάσεις για μια επιχείρηση.

- Στα Δ.Λ.Π. προβλέπεται η σύνταξη της Κατάστασης Ταμιακών Ροών, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των οικονομικών καταστάσεων καθώς παρέχουν πληροφορίες ως προς τις ταμιακές εισπράξεις και πληρωμές κατά τη διάρκεια της περιόδου για να εκτιμηθεί η δυνατότητα της επιχείρησης να δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα καθώς και για το κατά πόσο τα δημιουργούμενα μετρητά από τη δράση της επιχείρησης επαρκούν με τα μετρητά που απαιτούνται για τη δράση της. Επίσης, οι Ταμιακές Ροές χρησιμεύουν στην ανάπτυξη προτύπων για την εκτίμηση και σύγκριση της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμιακών ροών των διαφόρων επιχειρήσεων και στην αύξηση της συγκρισιμότητας ανάμεσα στην απόδοση της παρουσιαζόμενης επιχείρησης σε σχέση με τις υπόλοιπες. Η ελληνική νομοθεσία αντίθετα, δεν απαιτεί τέτοια κατάσταση, με εξαίρεση τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες οι οποίες υποχρεούνται να εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π.

Γ.3 Διαφορές που αφορούν τη διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων

Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται σημαντικά θέματα όπου υπάρχει διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση μεταξύ των Δ.Λ.Π. και των Ε.Λ.Π.

Ε.Λ.Π.	Δ.Λ.Π.
1. Πάγια Οι συντελεστές απόσβεσης των παγίων και οι πρόσθετες αποσβέσεις καθορίζονται από την τρέχουσα νομοθεσία. Οι αναπροσαρμογές των παγίων γίνονται σύμφωνα με ειδικές διατάξεις (που πάντοτε καταλήγουν σε αύξηση των λογιστικών αξιών). Τα μισθωμένα με χρηματοδοτική μίσθωση πάγια δεν εμφανίζονται σε καμία περίπτωση σε λογαριασμούς ουσίας στις οικονομικές καταστάσεις του μισθωτή (μόνο σε λογαριασμούς τάξης).	Οι συντελεστές απόσβεσης των παγίων καθορίζονται με βάση την ωφέλιμη ζωή τους. Οι αναπροσαρμογές των παγίων γίνονται σύμφωνα με εκθέσεις ειδικών εκτιμητών. Τα μισθωμένα με χρηματοδοτική μίσθωση πάγια εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις του μισθωτή αν πρόκειται για περίπτωση χρηματοδοτικού τύπου.
2. Έξοδα πολυετούς απόσβεσης Όλα τα έξοδα ερευνών και ανάπτυξης	Τα έξοδα ερευνών και ανάπτυξης

καταχωρίζονται σε λογαριασμό εξόδων πολυετούς απόσβεσης, χωρίς προϋποθέσεις. Η απόσβεση των εξόδων πολυετούς απόσβεσης γίνεται εφάπαξ ή τμηματικά και ισόποσα σε περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 5 έτη.	καταχωρίζονται σε λογαριασμό εξόδων πολυετούς απόσβεσης, μόνο αν πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις και παραμένουν εκεί μόνο αν συνεχίζουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές. Η απόσβεση των εξόδων πολυετούς απόσβεσης (και των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης) γίνεται με συστηματικό τρόπο στα έτη που αναμένεται όφελος.
3. Συμμετοχές – Χρεόγραφα Ο χειρισμός της υπεραξίας δεν βασίζεται σε αποτέλεσμα ελέγχου απομείωσης.	Ο χειρισμός της υπεραξίας βασίζεται στο αποτέλεσμα ελέγχου απομείωσης.
4. Προβλέψεις / Απομειώσεις Στο λογιστικό πλαίσιο υπάρχουν, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, αντίστοιχες διατάξεις, όμως στην πράξη αδυνατίζουν λόγω ύπαρξης φορολογικής αναγνώρισης μόνο σε συγκεκριμένα πλαίσια, που τίθενται από τη φορολογική νομοθεσία και αντικρουόμενων διατάξεων.	Γίνονται βάσει τεκμηριωμένων στοιχείων και εκτιμήσεων της εταιρίας, μεταξύ άλλων για: • Επισφαλείς απιτήσεις. • Αποζημίωση προσωπικού. • Υποτιμήσεις αποθεμάτων. • Ενδεχόμενες υποχρεώσεις (εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, εγγυήσεις κλπ). Ειδικότερα, η πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού βασίζεται σε αναλογιστική μελέτη.
5. Έσοδα χρήσης Η καταχώρηση των εσόδων στα Αποτελέσματα Χρήσης γίνεται σύμφωνα με τα εκδοθέντα τιμολόγια (πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών).	Η καταχώρηση των εσόδων στα Αποτελέσματα Χρήσης γίνεται εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις αναγνώρισης εσόδων, ανεξάρτητα από την τιμολόγηση οποιωνδήποτε σχετικών ποσών.
6. Αναβαλλόμενοι φόροι Δε γίνεται καμία εγγραφή σχετικά με τους αναβαλλόμενους φόρους.	Αναβαλλόμενοι φόροι υπάρχουν όταν υπάρχει ετεροχρονισμός ως προς την αναγνώριση ορισμένων εσόδων ή

	εξόδων, μεταξύ των λογιστικών βιβλίων και των φορολογικών υπολογισμών.

Βιβλιογραφία

1. Αδαμίδης Λ. Αργύρης: «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», εκδόσεις University studio press, Θεσσαλονίκη 1998.
2. Γκίκας Χ. Δημήτριος: «Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων», εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Αθήνα 1997.
3. Κάντζος Κωνσταντίνος: «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 2002.
4. Καούνης Π. Δίκαιος : «Εκπαιδευτικό βοήθημα –Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», έκδοση του ίδιου του συγγραφέα, Αθήνα 1999
5. Μπασκόζος Ν. Ιωάννης: «Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση», Τρίτη έκδοση αναθεωρημένη, Τόμος Α, εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα, Ιανουάριος 2009.
6. Νιάρχος Α. Νικήτας: «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», Πέμπτη έκδοση, εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς 1997.
7. Παπαδέας Β. Παναγιώτης: «Κώδικας βιβλίων και στοιχείων (Κ.Β.Σ.) κώδικας φορολογικής απεικόνισης συναλλαγών (Κ.Φ.Α.Σ.)», Αθήνα 2013
8. Πρωτοπάλης Γ. Νικόλαος – Βρουστούρης Κ. Παναγιώτης: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα & διερμηνείες – Πρακτική ανάλυση και ερμηνεία με λογιστικά παραδείγματα εφαρμογής», Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Αθήνα 2002.
9. Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα ανάλυση και εφαρμογή σε συνδυασμό με το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο και την εμπορική νομοθεσία» Τόμος Α, εκδόσεις Ε. Σακέλλη, Αθήνα 2002.
10. Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με βάση το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο», εκδόσεις Ε Σακέλλη, Αθήνα 2005.
11. Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ: «Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, ανάλυση και ερμηνεία της γενικής και αναλυτικής λογιστικής, σε συνδυασμό με τις παραδεγμένες αρχές λογιστικής – κοστολόγησης και την ισχύουσα εμπορική και φορολογική νομοθεσία (ν 2065/1992 – νομοθεσία και λογιστική του Φ.Π.Α.)», τόμος Β, εκδόσεις Βρυκούς, Τρίτη έκδοση, Πειραιάς 1993.
12. Φίλος Λ. Ιωάννης, Αποστόλου Απόστολος: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα, θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές μετατροπής», εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2010.
13. Φίλος Λ. Ιωάννης: «Διεθνή λογιστικά πρότυπα, οδηγός πρώτης εφαρμογής», εκδόσεις Πάμισος, 2003.

Διαδίκτυο:

- www.taxheaven.gr
- www.e-forologia.gr
- www.power-tax.gr